

STRATEGIA ROZWOJU GMINY IŁAWA

na lata 2000 - 2015

Iława, czerwiec 2000 r.

Niniejsza strategia przygotowuje gminę do uzyskania wsparcia sformułowanego w ramach partnerstwa akcesyjnego i odnosi się do przedsięwzięć mających na celu rozwiązanie priorytetowych problemów związanych z adaptacją gospodarki gminy, a szczególności sektora rolnego i obszarów wiejskich do struktur Unii Europejskiej.

Strategia została opracowana przez pracowników Urzędu Gminy w Iławie pod nadzorem Wójta Gminy Iława mgr inż. Krzysztofa Harmacińskiego przy współudziale Konwentu Rozwoju Gminy.

Koordinacja:

mgr Andrzej Brach – Kierownik Referatu Promocji, Rozwoju Gminy i Rolnictwa

Konsultanci strategii:

prof. dr hab. Katarzyna Duczkowska – Małysz – Instytut Rozwoju Gospodarczego

Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie

prof. dr hab. Małgorzata Duczkowska – Piasecka – Katedra Agrobiznesu Szkoły

Głównej Handlowej w Warszawie

SPIS TREŚCI

I. DIAGNOZA STANU OBECNEGO

1. STAN I ZASOBY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO GMINY IŁAWA.....	5
1.1. Zasoby i warunki środowiska przyrodniczego.....	5
1.2. Prawne formy ochrony przyrody.....	19
2. OBIEKTY I OBSZARY OBJĘTE PRAWNĄ OCHRONĄ DÓBR KULTURY.....	28
3. STRUKTURA SPOŁECZNO – DEMOGRAFICZNA.....	30
3.1. Statystyka ludności.....	30
3.2. Zatrudnienie.....	36
3.3. Mieszkalnictwo.....	51
3.4. Usługi publiczne.....	53
3.5. Sieć osadnicza.....	62
4. STRUKTURA GOSPODARCZA.....	64
4.1. Struktura własności i użytkowania gruntów.....	64
4.2. Struktura gospodarki rolnej.....	67
4.3. Struktura działalności gospodarczej pozarolniczej.....	75
5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA, ELEKTROENERGETYKA I KOMUNIKACJA.....	80
6. WNIOSKI WYPŁYWAJĄCE Z DIAGNOZY STRATEGICZNEJ GMINY IŁAWA - KONTEKST EUROPEJSKI.....	87
6.1. POZYCJA GMINY NA TLE REGIONU.....	87
6.2. DIAGNOZA SYTUACJI W GMINIE IŁAWA W KONTEKŚCIE UNII EUROPEJSKIEJ.....	87
6.3. LUKI I DYSPARYTETY.....	88

II. ANALIZA MOCNYCH I SŁABYCH STRON GMINY, SZANS I ZAGROŻEŃ (SWOT).....	91
1. Mocne strony gminy.....	91
2. Słabe strony gminy.....	91
3. Szanse – możliwości rozwoju gminy.....	97
4. Zagrożenia.....	98
III. WIZJA ROZWOJU GMINY IŁAWA.....	99
IV. CEL STRATEGICZNY I WIĄZKA CELÓW SZCZEGÓŁOWYCH.....	101
V. NARZĘDZIA I INSTRUMENTY REALIZACJI STRATEGII.....	116
1. Środki finansowego wsparcia rozwoju.....	116
2. Instytucjonalne wsparcie rozwoju.....	116
3. Samoorganizacja i udział społeczności lokalnej w realizacji strategii.....	117

I. DIAGNOZA STANU OBECNEGO

1. STAN I ZASOBY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO GMINY IŁAWA.

1.1. Zasoby i warunki środowiska przyrodniczego.

1.1.1. Geomorfologia i budowa geologiczna.

Obszar gminy położony jest w większości w obrębie regionu fizyczno – geograficznego zwanego Pojezierzem Iławskim. Część gminy położona na południe od Iławy zalicza się już do Pojezierza Brodnickiego. Natomiast południowo – wschodni pas to Dolina Drwęcy. Jednostki te stanowią część Pojezierzy Południowobałtyckich, razem z którymi wchodzi w skład okołobałtyckiej strefy pojezierniej.

Teren gminy charakteryzuje się krajobrazem pojeziernym - z licznymi jeziorami.

Jedną z dwóch dominujących przestrzennie jednostek morfogenetycznych jest wysoczyzna moreny dennej zbudowana z glin zwałowych i – podrzędnie – z piasków lodowcowych. Zajmuje ona zachodnią część gminy i jej część środkowo-wschodnią. W obrębie tej jednostki powierzchnia terenu zawiera się na ogół między rzędnymi 110 – 115 m npm i jest falista, a formy terenowe są zwykle drobno-powierzchniowe. Na jej obszarze znajduje się większość terenów rolniczych gminy.

Drugą charakterystyczną cechą budowy geologicznej jest występowanie na terenie gminy Iława falistych, a miejscami prawie równinnego piaszczystego zandru, obejmujący północną i południowo-wschodnią część gminy z łączącym je przesmykiem po zachodniej stronie Jezioraka. Tereny zandru prawie w całości pokryte są lasami.

Trzecim istotnym elementem krajobrazu, wpływającym zasadniczo na jego charakter są rynny subglacjalne, na ogół o przebiegu południkowym, zwykle dość głęboko wcięte w teren (do kilkunastu metrów). W większości wypełniają je wody jezior, w mniejszym stopniu utwory mineralne lub organiczne. Dominującą pozycję zajmuje rozgałęziona rynna Jezioraka przecinająca gminę z północy na południe aż do jez. Radomno.

Wschodnim skrajem gminy przebiega rozległa dolina Drwęcy, wypełniona torfami i częściowo piaskami rzecznyymi.

Ponadto występują formy o znaczeniu lokalnym, z których większe to równina akumulacji jeziornej w rejonie jeziora Karaś oraz obniżenie Sąp - płaskie wypełnione osadami rzecznyymi, częściowo zatorfione.

1.1.2. Gleby

Okolo 42,4 % powierzchni gminy zajmują użytki rolne, z czego 2/3 powierzchni gruntów rolnych zajmują grunty orne, a prawie 1/3 – trwałe użytki zielone. Grunty rolne skupiają się w zachodniej i środkowo-wschodniej części gminy – na wysoczyźnie morenowej. Na obszarze gminy przeważa typ gleb brunatnych. Natomiast występuje duża różnorodność kompleksów glebowo-rolniczych.

Największe powierzchnie zajmują gleby związane kompleksu pszennego dobrego i nieco lżejsze – kompleksu pszenno-żytniego. Są to na terenie gminy gleby najbardziej urodzajne, jęczmienno-lucernianego kompleksu glebowo-uprawnego na ogół IIIb i IVa klasy bonitacyjnej. Wśród nich niewielki udział mają gleby klasy IIIa kompleksu glebowo-uprawnego pszenno-buraczanego, których większa zwarta powierzchnia występuje w rejonie Skarszewa. Skład mechaniczny tych gleb to głównie gliny lekkie lub piaski gliniaste mocne zalegające na glinach lekkich. Charakteryzują się dobrze wykształconym poziomem orno-próchnicznym i na ogół właściwymi stosunkami wodnymi.

Kompleks pszenno-wadliwy występuje na niewielkich obszarach głównie w rejonie jez. Iławskiego, jez. Szymbarskiego i wsi Nejdyki. Są to również gleby związane zbudowane z glin lekkich lecz ze względu na położenie w terenie (stoki i szczyty wzniesień) charakteryzują się okresowo niedoborem wilgoci; głównie IV klasa bonitacyjna.

Gleby kompleksu żytniego dobrego dość powszechnie występują w niewielkich skupiskach na większości obszarów rolnych gminy z koncentracjami w rejonie miejscowości Kamionka – Lipowy Dwór, Szałkowo, Gulb, Franciszkowo. Są to gleby mniej zasobne w składniki pokarmowe i wrażliwe na suszę głównie klasy IVb.

Gleby kompleksu żytniego słabego również rozsiane są po obszarze rolniczym gminy, a większe ich skupienia występują koło miejscowości Gardzień, Kałduny, Franciszkowo, Dziarny, Wikielec, Stradomno, Tynwałd, Wilczany. Są to gleby lekkie o nazbyt przepuszczalnym podłożu, utworzone głównie z piasków słabogliniastych zalegających na piaskach luźnych. Gleby te są mało zasobne w składniki pokarmowe i zwykle zbyt suche, głównie V klasy bonitacyjnej.

Kompleks żytnio-łubinowy występuje na małych obszarach głównie w rejonie wsi Sąpy, Tynwałd, Wiewiórki, Kałdunki, Makowo, Siemiany. Gleby tego kompleksu utworzone są z piasków słabogliniastych płytko podścielonych piaskami luźnymi. Są to gleby stale za suche i o bardzo małej zawartości składników pokarmowych, na ogół VI klasy bonitacyjnej.

Lokalnie, głównie na wschód od Gałdowa, występują gleby kompleksu zbożowo-pastewnego mocnego, zwarte, nadmiernie uwilgotnione.

Trwałe użytki zielone koncentrują się w dolinach rzek i w obniżeniach pojeziornych, przy czym największe ich powierzchnie występują w dolinach Drwęcy i Osy. Dominują kompleksy – 2z zaliczane do średnich, głównie III i IV klasy bonitacyjnej z glebami mułowo-torfowymi o względnie uregulowanych stosunkach wodnych. Dość duży odsetek stanowią też mady – głównie w dolinie Drwęcy i czarne ziemie – głównie w dolinie Osy. Mniejsze powierzchnie zajmuje kompleks 3z – użytki zielone słabe lub bardzo słabe – V i VI klasy bonitacyjnej o przewadze gleb torfowych i mułowo-torfowych i na ogół nieuregulowanych stosunkach wodnych. Większe skupiska tego kompleksu występują w rejonie Sąp, Przejazdu i Dołu. Gleby trwałych użytków zielonych w dużej części są pochodzenia organicznego (głównie gleby torfowe i murszowe).

1.1.3. Lasy

Obszar gminy Uława charakteryzuje się wysokim wskaźnikiem lesistości. Lasy zajmują bowiem ok. 41,5% jej powierzchni. Główny kompleks leśny - występujący na terenie gminy - usytuowany południkowo, jest częścią wielkiego masywu zwanego Lasami Hławskimi o łącznej powierzchni ponad 20 tys. ha. Kompleks ten zajmuje prawie całą północną i południową część gminy, przewężając się w części środkowej, w okolicach miasta Hawa. Na zachód i wschód od tego przewężenia rozciąga się teren praktycznie bezleśny, za wyjątkiem niewielkiego kompleksu w okolicy jez. Karaś.

Wśród typów siedliskowych lasu pozycję dominującą zajmują typy borowe, a wśród nich wysokoprodukcyjny bór mieszany świeży. Bardzo licznie występuje również mniej żyzny bór świeży. Siedliska lasowe znajdują się w mniejszości. Najliczniej wśród nich reprezentowany jest przejściowy typ lasu mieszanego, występujący płatami na północ od Hawy, na północ od Sąp i między jeziorami Łackim i Radomne. Na północ od jez. Karaś dominują siedliska wilgotne i bagienne, które w kompleksie Lasów Hławskich zajmują też dość znaczne powierzchnie.

Podstawowym komponentem lasów jest sosna, dominująca wśród powierzchni leśnej. Z gatunków liściastych najliczniej występuje dąb, buk, olsza i brzoza. Teren gminy w całości pokrywa zasięg ciepłolubnych buczyn atlantyckich. Teren ten znajduje się zarazem poza naturalną granicą borealnego świerka.

Duże powierzchnie leśne objęte są statusem lasów ochronnych. Są to głównie lasy wodochronne, a także ostoje zwierzyny.

1.1.4. Wody powierzchniowe

Gmina Iława znajduje się na terenie zlewni trzech rzek: Drwęcy z Iławką - część wschodnia i środkowa gminy, Osy - część zachodnia gminy i Liwy - fragment północno-zachodni.

Drwęca i Osa leżą w dorzeczu Wisły, a Liwa w zlewisku Zalewu Wiślanego. Większość obszaru gminy, poza kilkukilometrowej szerokości pasem wzdłuż jej wschodniej granicy, położona jest w obrębie zlewni pojeziernej.

Sieć hydrograficzna jest silnie rozbudowana. Głównym jej elementem są liczne jeziora, w większości przepływowe. Cieki oprócz Drwęcy, Osy i Iławki mają małe przepływy. Charakterystyczne dla rzeźby młodoglacjalnej jest występowanie obszarów bezodpływowych. Największą rzeką jest Drwęca przepływająca wzdłuż wschodniej granicy gminy. Mniejsze to jej dopływy Iławka i górny odcinek Osy - przepływającej przez zachodnią część gminy. Dla celów studium zagospodarowania przestrzennego przeanalizowano możliwości odprowadzenia ścieków do poszczególnych rzek. Obliczono w tym celu ich przepływy w charakterystycznych przekrojach, gdzie prawnie możliwe jest odprowadzenie ścieków. Obrazuje je załączona tabela. Największe możliwości odprowadzenia ścieków posiada Drwęca, której przepływ średni niski (SNQ) powyżej Iławki wynosi 244,5 tys. m³/dobę. SNQ Iławki w Dziarnach wynosi 45 tys. m³/dobę, a Osy w Mózgowie – 3 km powyżej ujścia do jez. Trupel – 14,5 tys. m³/dobę.

Wśród bogactwa jezior dominującą pozycję zajmuje jez. Jeziorak Duży (najdłuższe jezioro w Polsce), który wraz z przyległym do granic gminy jez. Płaskim wchodzi w skład Systemu Jezior Warmińskich. Poziom wody w tych jeziorach regulowany jest sztucznie - za pomocą śluzy na Kanale Elbląskim w Miłomłynie i jazu na rzece Iławce w Iławie oraz utrzymywany grodzą na Kanale Jerzwałdzkim. Ustalone poziomy piętrzenia wody wynoszą (w m n.p.m.): minimalny - 99,3, maksymalny - 99,5. Jeziorak jest szóstym pod względem wielkości jeziorem w Polsce. Jego całkowita powierzchnia wynosi 32,3 km², długość maksymalna - 27,5 km, średnia szerokość - 1,2 km, głębokość jeziora jest niezbyt duża i maksymalnie wynosi - 12,0 m., a najczęściej jest ograniczona izobatami 5 - 7,5 m. (ok. 40% zwierciadła wody). Linia brzegowa jeziora jest dobrze rozwinięta (liczne są zatoki, wyspy i półwyspy). Powierzchnia wysp wynosi 0,24 km².

Większość pozostałych jezior, podobnie jak Jeziorak, jest pochodzenia rynnowego i stąd na ogół mają kształt wydłużony. Mniej jest mis jeziornych pochodzenia lodowcowego - wypełniających zagłębienia terenowe moreny dennej. Największym z nich jest płytkie jez. Karaś. Występują też głębokie kotły eworsyjne np. jez. Urowiec o maksymalnej głębokości 23 m.

Charakterystyczne parametry poszczególnych jezior przedstawiają się następująco:

Jeziro	Powierzchnia [ha]	Głębokość max [m.]	Głębokość śr. [m.]	Pojemność w tys. m ³
1	2	3	4	5
Zlewnia		Drwęcy		
Jeziorak	3459,9	12,0	4,1	141594,2
Łabędź	309,4	10,5	3,6	11353,9
Hawskie	154,5	2,8	1,1	-
Tynwałd	30,2	2,0	-	-
Urowiec	26,1	31,8	8,1	-
Kałodunek Duży	24,7	8,3	4,2	-
Kałoduny Duże	23,3	2,7	1,2	-
Łąckie (Łąka)	23,1	20,0	-	-
Czerwone	21,2	3,0	-	-
Kałodunek Mały	9,3	5,1	1,6	-
Gultynek Duży	18,8	3,0	-	-
Głębokie	10,0	-	-	-
Duży Plajtek	8,5	-	-	-
Jasne (Czyste)	5,6	-	-	-
Gultynek Mały	5,6	2,0	-	-
Zgniłek	5,2	10,0	-	-
Kałoduny Małe	-	-	-	-
Zielone	-	-	-	-
Szwyk	-	-	-	-
Miałkie	-	-	-	-
Kociołek (k/Głębokiego)	-	-	-	-
Kociołek (k/Siemiań)	-	-	-	-
Mały Plajtek	-	-	-	-

Zlewnia Osy				
Karaś	423,3	2,8	0,6	2639,1
Szymborskie	165,2	25,1	6,0	10072,3
Gardzień	85,6	2,0	-	-
Slim	58,9	3,7	2,0	-
Kolmowo	43,4	5,7	3,1	-
Stęgwica	37,5	4,0	-	-
Gulbińskie (Mózgowo)	22,6	-	-	-
Osa	20,7	2,0	-	-
Ząbrowo	16,2	1,0	-	-
Perkun	11,4	23,0	-	-
Mały Gardzień	-	-	-	-
Twaruszką	-	-	-	-
Zlewnia Liwy				
Głębokie (k/ jez. Czerwica)	9,4	3,0	-	-
Piotrkowskie	78,1	6,0	-	-
Buchcień (Łabędzie)	-	-	-	-
Małe Piotrkowskie	-	-	-	-

Ponadto szereg akwenów przylega do granic gminy, są to jeziora: Płaskie, Gil Wielki, Drwęckie i Radomno - w zlewni Drwęcy, jez. Popówko - w zlewni Osy oraz jeziora Januszewskie i Czerwica - w zlewni Liwy.

Stan czystości wód powierzchniowych.

Stan czystości badanych rzek jest niekorzystny, aczkolwiek w latach dziewięćdziesiątych na części badanych odcinków obserwuje się jego poprawę.

Stan czystości wód rzeki Drwęcy poniżej jeziora Drwęckiego, według ostatnich badań z 1996 roku, uległ poprawie. Poniżej wypływu z jeziora notowano klasę II (w 1994 r. klasę III a w latach osiemdziesiątych – NON i III).

Poniżej ujścia ścieków z Ostródy i poniżej Gizeli w roku 1996 stwierdzono klasę III ze względu na zawartość substancji biogenych (w 1994 r. i w latach osiemdziesiątych większość badań wykazywała wody pozaklasowe, głównie z powodu nadmiernej zawartości fosforanów). Natomiast nie zmienił się stan czystości rzeki poniżej Iławki. Pozostaje ona pozaklasową ze

względu na nadmierną zawartość fosforu i złą bakteriologię.

Z powyższego można wysnuć wniosek, że dopływy ścieków z miejskich oczyszczalni Ostródy i Ławy pogarszają czystość rzeki o jedną klasę.

Rzeka Ławka na odcinku poniżej Ławy do oczyszczalni miejskiej w Dziarnach (wg badań z 1994 roku) prowadzi wody w III klasie czystości. Przy czym jej stan w ramach tej klasy ulega stopniowemu pogorszeniu. Poniżej Jezioraka tylko zawiesina stanowi o klasie III, a poniżej jeziora Ławskiego szereg parametrów – w tym bakteriologia.

Natomiast przy ujściu do Drwęcy jakość jej wód jest pozaklasowa, ze względu na nadmierną zawartość fosforu i niedobory tlenowe.

W ostatnim dziesięcioleciu nastąpiła pewna poprawa jakości wody w rzece. W latach osiemdziesiątych rzeka na całym odcinku od Ławy do ujścia prowadziła wody pozaklasowe ze względu zarówno na parametry fizyczno-chemiczne (zawartość fosforanów, tlenu, BZT₅) jak i bakteriologię.

Rzeka Osa. Bierze swój początek w jez. Perkun, i przepływa przez liczne akweny: Osa, Gardzień, Szymbarskie, Popówko i Trupel. Na terenie gminy Ława rzeka nie posiada ewidencjonowanych punktowych źródeł zanieczyszczeń. W roku 1996 latem w punkcie pomiarowym poniżej jeziora Gardzień zakwalifikowano jej wody do pozaklasowych ze względu na niedobory tlenu. Natomiast wiosną tego roku parametry jakościowe wody były korzystne (II klasa).

Poniżej Ząbrowa zaliczono jej wody do pozaklasowych ze względu na złą bakteriologię. Pozostałe parametry w tych przekrojach spełniały normy klasy III lub II. W roku 1992 pozaklasowe wartości miały też BZT₅ i zawartość fosforanów.

Powyżej jeziora Popówko notowano klasę III, (w stosunku do stanu z roku 1986 nastąpiła poprawa o 1 klasę – mniejsza zawartość substancji organicznych [BZT₅] i zawiesiny). Poniżej jeziora Popówko w 1992 roku pozaklasowa była bakteriologia.

Natomiast w niedalekim przekroju powyżej jez. Trupel w roku 1996 notowano klasę II.

Kompleksowe badania stanu czystości większości jezior, podobnie jak i rzek, prowadzi Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie. Stan jezior określany jest przez porównanie do klasyfikacji zwanej System Oceny Jakości Jezior.

Stan czystości zbadanych jezior jest zróżnicowany. Wyróżnia się zdecydowanie jezioro Jasne – rezerwat przyrody, a także inne nieduże jezioro śródlądne – Urowiec.

Jezioro Jasne (Czyste, Lute). Jest to zbiornik mały, lecz stosunkowo głęboki, o owalnym kształcie miski. Nie posiada naturalnych dopływów i odpływu. Zbiornik zaliczony jest do

akwenów II kategorii podatności na degradację, do której należą zbiorniki przeciętnie reagujące na degradację. Wody jeziora badano w 1995 roku. Wody jeziora są wyjątkowo ubogie w sole mineralne, a także w materię organiczną. Pod względem sanitarnym jakość wody także była bardzo dobra. Badania biologiczne wykazały ubóstwo organizmów planktonowych. Wody jeziora zakwalifikowano do I klasy czystości. Jezioro prezentuje rzadko u nas spotykany typ oligotroficzny, typu jezior bezwapiennych, kwaśnych, występujących zwykle na podłożu krystalicznym, jak np. oligotroficzne jeziora skandynawskie.

Jezioro Urowiec. Jest to niewielkie i głębokie jezioro (kocioł eworsyjny) śródlądowe, umiarkowanie odporne na wpływy zlewni. Badania jeziora przeprowadzono w 1996 roku. Stan sanitarny odpowiadał I klasie czystości. Ogólna ocena wskazuje na II klasę czystości jeziora, o czym zdecydowały warunki tlenowe warstw naddennych i wysoka w nich kumulacja biopierwiastków. W przypadku całkowitego wiosennego wymieszania wód można się spodziewać nawet I klasy czystości.

Kilka jezior pozostaje w II klasie czystości. Są to:

Jezioro Karaś jest zbiornikiem bardzo płytkim o podmokłych, niedostępnych brzegach. Wody jez. Karaś na podstawie badań wykonanych przez OBiKŚ w 1990r. zaliczono do II klasy czystości, mimo, że akwen określono jako silnie podatny na degradację (poza kategoriami). Badania biologiczne wskazują na umiarkowany stan zaawansowania trofii.

Jezioro Gardzień. Jest zbiornikiem wąskim i płytkim. Ze względu na cechy morfometryczne zakwalifikowano go do III kategorii podatności na degradację, czyli do grupy zbiorników mało odpornych na wpływy zewnętrzne. Badania jakości wody przeprowadzono w 1996 roku. Sumaryczny wynik punktacji pozwala zaliczyć wody jeziora do II klasy czystości. Jest to zbiornik polimiktyczny o słabym stopniu zeutrofizowania. Leśna zlewnia, brak punktowych źródeł zanieczyszczeń i innych form antropopresji powodują utrzymanie się dobrej jakości wód jeziora, pomimo znacznej jego podatności na degradację. Stan troficzny jeziora w znacznym stopniu może kształtować przepływająca przez niego Osa.

Jezioro Gil Wielki. Jest to duże i średnio głębokie jezioro, przylegające do północno – wschodnich granic gminy. Jest ono średnio odporne na degradację (II kategoria podatności). Badaniem w 1991 roku stwierdzono II klasę czystości jego wód.

Jezioro Hgi. Nieduże, wydłużone jezioro, podobnie jak Gil Wielki przylegające do północno – wschodnich granic gminy. Pomimo silnej podatności na degradację (poza kategorią) stan jakości wód jest dobry (II klasa czystości). Przyczynę tego upatruje się w znacznym zasilaniu

akwenu dość czystymi wodami z jez. Gil Wielki. Jezioro jest częścią rezerwatu przyrody o tej samej nazwie.

Stan znacznej ilości jezior jest mniej zadawalający, sytuujący je w klasie III.

Jezioro Piotrkowskie. Jest zbiornikiem średniej wielkości i bardzo płytkim. Brzegi w większości ma płaskie i podmokłe. Znaczną część powierzchni zlewni zajmują lasy. Akwen zakwalifikowany został do mało odpornych na degradację. Badania jakości wód prowadzono w roku 1995. Woda znajdowała się w dobrym stanie sanitarnym. Stan czystości wód zaliczono do klasy III lecz na pograniczu klasy II, głównie ze względu na znaczną zawartość związków organicznych. Jezioro jest zbiornikiem polimiktycznym, eutroficznym.

Stosunkowo niska jakość wód wynika ze słabej odporności jeziora na wpływy zewnętrzne oraz oddziaływania dopływów.

Według badań wykonanych metodą Vollenweidera w 1994 roku, przekroczenie dopuszczalnego ładunku substancji biogenych dopływających do jeziora wynosi 210 %, ładunku niebezpiecznego – 55 %.

Jezioro Jeziorak Duży. Jest najdłuższym jeziorem Polski. Jest jeziorem rynnowym o przebiegu południkowym. Charakterystyczna jest niezbyt duża głębokość (średnia = 4,1 m). Jeziorak charakteryzuje się dużą dynamiką mas wodnych i tylko w najgłębszych partiach jeziora mogą powstać latem warunki sprzyjające tworzeniu się uwarstwienia termiczno – tlenowego. Według badań OBiKŚ Olsztyn wykonanych w 1990r. zawiera wody III klasy czystości. Wartość takich wskaźników jak ilość materiału organicznego, stężenie fosforu i azotu, a przede wszystkim zawartość chlorofilu „a” oraz struktura biocenozy wskazują na znaczny stopień zeutrofizowania akwenu. Niekorzystny wpływ na stan czystości wywierają dopływy zanieczyszczonych wód (dopływ w Siemianach poza klasą, dopływ z jez. Ewingi - III klasa, dopływ z Jezioraka Małego - poza klasą, dopływ koło miejscowości Międzychód - III klasa).

Również badania jeziora przeprowadzone w 1979r. stwierdziły znaczne zeutrofizowanie wód zbiornika. Jezioro zaliczono do zbiorników silnie podatnych na degradację (III kategoria podatności - w 3 stopniowej skali).

W styczniu 1992r. prof. dr hab. K. Leopold wykonał wstępną ocenę stanu środowiska jeziora metodą Vollenweidera. Wynika z niej, że dopuszczalne obciążenie jeziora fosforem wynoszące 4t fosforu rocznie przekroczone jest o 33%, gdyż wynosi 5,3t fosforu rocznie. Poziom przyjmowany za bezpieczny - 3,2t fosforu/rok przekroczony jest o 66%. Należy podkreślić, że w wyliczeniach obciążenia nie uwzględniono dopływu z jez. Ewingi i jez.

Jeziorko Małe. Jezioro zostało uznane za zbiornik o silnie zakłóconym środowisku. Wykonaną w 1994 roku w ramach badań środowiska Parku Krajobrazowego Pojezierza Hławskiego (PKPI) oceną oszacowano, że przekroczenie ładunku dopuszczalnego dla jeziora wynosi 570 %, a ładunku niebezpiecznego – 235 %. W związku z tym oceniono, że został przekroczony próg pojemności w odniesieniu do zanieczyszczeń organicznych, azotu i fosforu. Mała podatność zawiesiny na rozkład wskazuje, że następuje duży zrzut materii z pól uprawnych – produktów erozji gleby.

Zaewidencjonowany jest tylko jeden zrzut ścieków do jeziora. Są to oczyszczone mechanicznie i biologicznie ścieki z ośrodka wypoczynkowego Telewizji Polskiej S.A. w Sarnówku w ilości około 50 m³/dobę (sezonowo). Natomiast nieznanym jest wpływ ścieków ze zbiorników bezodpływowych, w które wyposażona jest większość ośrodków wypoczynkowych i miejscowości nad jeziorem.

Niekorzystny wpływ na czystość jeziora wywierają wody dopływające z północy – głównie z jeziora Ewingi, a także Płaskiego i Daub oraz z Jezioraka Małego.

Badania przeprowadzone przez służby sanitarne w obrębie zorganizowanych kąpielisk nad Jeziorakiem Dużym w latach 1997 i '98 wykazały sporadyczne przekroczenia norm dopuszczalnych dla II klasy czystości, co wskazywać może na postępujący proces zanieczyszczenia zbiornika w strefach przybrzeżnych, wykorzystywanych rekreacyjnie.

Jeziorko Płaskie. Przylega do granic gminy od północnej strony. Jest zbiornikiem dużym i wypłyconym. Zlewnia jeziora w znacznym stopniu pokryta jest lasami. Akwen kwalifikuje się do zbiorników o małej odporności na zniszczenie. Jezioro nie ma punktowych źródeł zanieczyszczeń. Wody jeziora wykazywały umiarkowaną zasobność w fosfor. Natomiast latem obserwowano wysoką zawartość substancji organicznych i wysoką liczebność organizmów fitoplanktonowych z dominacją nitkowatych sinic. Na podstawie oceny ogólnej z 1995 roku, zaliczono wody jeziora do III klasy czystości - o wyraźnych cechach eutroficznych. Według badań wykonanych metodą Vollenweidera w 1994 roku, przekroczenie dopuszczalnego ładunku substancji biogennej dopływających do jeziora wynosi 296 %, ładunku niebezpiecznego – 98 %.

Jeziorko Szymbarskie. To dość duże, rozczłonkowane zbiornik, wypłycony w części północnej i dość głęboki w części południowej. Otoczony w przewadze gruntami rolnymi. Do części północnej odprowadzane są ścieki oczyszczone mechanicznie –biologicznie (około 30 m³/dobę) z osiedla mieszkaniowego w Szymbarku. Jezioro jest zasilane kilkoma ciekami, z których głównym jest Osa. Zbiornik wykazuje dość znaczną odporność na degradację,

charakterystyczną dla II kategorii. Stan sanitarny był dobry i spełniał wymogi klasy I. Sumaryczny wynik punktacji badań wykonanych w 1996 roku kwalifikuje wody jeziora do III klasy czystości. Jezioro jest zbiornikiem eutroficznym, przeżyźnionym w części północnej, nad którą leży wieś Szymbark i do której kierowane są ścieki z osiedla mieszkaniowego. W porównaniu z badaniami przeprowadzonymi w roku 1978 nie obserwuje się jednoznacznych zmian stanu jeziora. Uzyskane blisko 20 lat temu wyniki również wskazywały na niską jakość wód, pozwalającą zaliczyć zbiornik do III klasy.

Według badań wykonanych metodą Vollenweidera w 1994 roku, przekroczenie dopuszczalnego ładunku substancji biogennej dopływających do jeziora wynosi 561 %, ładunku niebezpiecznego – 230 %.

Jezioro Łabędź. Jest dość dużym jeziorem o zlewni głównie rolniczej. Zbiornik jest zasilany kilkoma ciekami. Wody odpływają do Hławki. Jezioro nie posiada punktowych źródeł zanieczyszczeń. Cechuje go wyraźna podatność na degradację (III kategoria). Z badań wykonanych w 1994 roku wynika zróżnicowanie jakości wód jeziora. Wody płoza północnego zaliczono do klasy II, część środkową – na pogranicze klas II i III, a wody zatoki zachodniej – na pogranicze klasy III i wód pozaklasowych). Ogólna ocena dla całego jeziora – klasa III.

Jezioro Silm. Jest niedużym i płytkim akwenem śródlęsnym. Wody jeziora nie były objęte badaniami kompleksowymi. Z wykonanych w 1994 roku wyliczeń metodą Vollenweidera wynika, że i w tym akwenie występują przekroczenia w dostawie substancji biogennej. Wynoszą one 498 % w stosunku do ładunku określanego jako dopuszczalny i 199 % - w stosunku do ładunku określanego jako niebezpieczny.

Wody kilku jezior zaliczono do pozaklasowych.

Jeziora: Januszewskie i Czerwica. Są to płytkie zbiorniki śródlęsne, przylegające do północno – zachodnich granic gminy. Nie były objęte badaniami kompleksowymi jakości wód. Przyczyną zaliczenia do wód pozaklasowych jest ich brak odporności na degradację.

Jezioro Hławskie. Jest to dość duży, lecz płytki zbiornik. Cechuje go bardzo słaba odporność na wpływ zlewni (podatność na degradację poza kategorią). Głównym dopływem jest Hławka wypływająca z jeziora Jeziorak Duży. W 1996 roku wody jej pozostawały w III klasie czystości (latem w klasie II) ze względu na duże stężenie związków organicznych i biogennej. Stan sanitarny wody jeziora spełniał wymogi klasy I lub II. Ocena ogólna wskazuje na bardzo złą jakość wód jeziora, nie odpowiadającą normom i wysoki stopień jego zeutrofizowania. Przyczyną silnego zeutrofizowania, a nawet degradacji zbiornika jest

wieloletnia dostawa zanieczyszczeń z terenu miasta oraz z pól filtracyjnych, na które rozdeszczowywano w okresie kampanijnym ścieki z krochmalni.

W porównaniu do danych sprzed 10 laty (OBIKŚ 1986), latem 1996 roku stwierdzono wyraźnie niższą zawartość substancji organicznych, azotu i fosforu. Jest to wynikiem radykalnych zmian, związanych z gospodarką ściekową w Iławie (uruchomienie w 1991 roku nowej oczyszczalni ścieków, odprowadzającej ścieki do Iławki poniżej jeziora, ograniczenie zrzutu ścieków krochmalniczych na pola filtracyjne).

Jezioro Radomno. To silnie rozczłonkowane jezioro przylega do granic gminy od strony południowej. Przyczyny jego pozaklasowej jakości wód (zbadanej w 1991 roku) tkwią poza terenem gminy Iława.

1.1.5. Wody podziemne.

Wody słodkie

Warunki zaopatrzenia w wodę podziemną na terenie gminy są korzystne. Odzwierciedleniem tego faktu jest zaliczenie większości terenów gminy do obszaru głównego zbiornika wód podziemnych (GZWP - 210) „IŁAWSKI”.

Obszar gminy wyróżnia też stosunkowo dobre rozpoznanie warunków hydrogeologicznych, gdyż w 1996 roku przez Przedsiębiorstwo Hydrogeologiczne w Gdańsku została wykonana „Dokumentacja hydrogeologiczna głównych zbiorników wód podziemnych nr 209 – Karnicki, nr 210 – Iławski, nr 211 – Samborowski.” Zasięg jej rozpoznania obejmuje obszar całej gminy. Dokumentacja została zatwierdzona decyzją Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa 25.06.1998 roku. Decyzją zatwierdzono powierzchnię i granice zbiornika i jego strefy ochronnej.

Wyznaczone w Dokumentacji granice zbiornika obejmują większość terenów gminy Iława, z wyjątkiem jej części południowo – wschodniej i fragmentu północnego. Wodonoścem jest pierwszy międzymorenowy poziom wodonośny zlodowacenia bałtyckiego, stadiału pomorsko – leszczyńskiego. Są to wody infiltracyjne, których wiek – wg badań izotopowych – nie przekracza 36 lat. Średni wiek określono na 15 lat. Na obszarze GZWP potencjalne wydajności pojedynczych studni przekraczają 70 m³/godz. Poza obszarem zbiornika w pojedynczych studniach można się spodziewać wydajności rzędu 15 – 70 m³/godz.

Na obszarze GZWP i gminy dominują wody klasy IC. Cechuje je głównie ponadnormatywna zawartość żelaza i manganu, a także znaczna mętność. Wady te dają się usuwać poprzez uzdatnianie. Cechą charakterystyczną wód GZWP - 210 jest podwyższona i lokalnie ponadnormatywna zawartość amoniaku. Przyjmuje się jego naturalne pochodzenie. Generalnie nie stwierdzono w wodach zbiornika obecności zanieczyszczeń pochodzenia antropogenicznego.

W Dokumentacji określono stopień odporności wód zbiornika na przenikanie zanieczyszczeń z powierzchni. Ustalono 4-stopniową skalę stopnia zagrożenia:

- IA- wysoki (bardzo wysoki), o czasie pionowego przesiąkania od kilku dób do kilku miesięcy. Występuje w południowo – zachodniej części miasta Ławy, w otoczeniu jez. Popówko, w dolinie Drwęcy – poza GZWP;
- IB- wysoki, o czasie pionowego przesiąkania od roku do 25 lat. Obejmuje rejon miasta Ławy, rejon Rudzienic – z fermą trzody chlewnej jako potencjalnym zagrożeniem – w przypadku nieszczelnego systemu odprowadzania gnojowicy, obszar położony wzdłuż Jezioraka oraz otoczenie jeziora Gardzień i Januszewskiego;
- II- średni, który obejmuje obszary w zasadzie całkowicie izolowane utworami nieprzepuszczalnymi o czasie przesiąkania przekraczającym 25 lat (do 100 lat). Obejmuje on pozostałą część GZWP;
- III- niski, wyznaczany o ciągłą pokrywą utworów izolujących o miąższości powyżej 40 m. Czas pionowego przesiąkania przekracza 100 lat. Obszary takie na terenie gminy Ława nie występują.

Przyjęty w dokumentacji moduł wydajnościowy dla zasobów dyspozycyjnych GZWP 210 wynosi $1,17 \text{ l/s/km}^2 = 98,5 \text{ m}^3/\text{dobę/km}^2$. Dla pozostałych obszarów gminy przyjęto w niniejszym opracowaniu ten sam moduł, gdyż jest on mniejszy niż moduł wydajnościowy przyjęty przez Centralny Urząd Geologii dla woj. olsztyńskiego.

Pobór wody obliczono przez zsumowanie maksymalnych godzinowych poborów na poszczególnych ujęciach - w oparciu o pozwolenia wodno - prawne. W celu otrzymania poboru dobowego średniego, pobór godzinowy maksymalny podzielono przez 2.

Tabela szacunkowych zasobów dyspozycyjnych i szacunkowy ich pobór na terenie miasta i gminy Ława.

Nazwa zbiornika	Powierzchnia w km ²	Moduł w m ³ /dobę/km ²	Zasoby w tys. m ³ /dobę	Pobór wody w tys. m ³ /dobę	Stosunek poboru do zasobów w %
GZWP 210	423,5	98,5	41,7	18,2	43,6

Z przedstawionej tabeli wynika, że pobór wód podziemnych na terenie miasta i gminy stanowi około 44 % ich zasobów dyspozycyjnych. Ponad 3/4 poboru przypada na miasto Iława. Z powyższego można wnioskować, że przyrodnicze możliwości zaopatrzenia w wodę podziemną nie stanowią bariery dla rozwoju gminy.

Wody mineralne.

Na obszarze województwa występują wody chlorkowo - sodowe. Południowo-zachodnia część województwa, w której leży gmina Iława określana jest jako stosunkowo perspektywiczna w występowanie wód mineralnych o znaczeniu leczniczym. Zalegania solanek (wód chlorkowo - sodowych z dodatkiem bromu i być może jodu) o znaczeniu leczniczym. Mineralizacji ogólnej rzędu 30-50 g/l można się spodziewać w piaskowcach dolnej jury na głębokościach około 1100-1500 m.

Szczegółowiej możliwości występowania wód mineralnych o znaczeniu leczniczym przeanalizowano dla rejonu Siemian - postulowanego do utworzenia uzdrowiska. W 1979r. wykonany został projekt otworu poszukiwawczego, w którym przewiduje się występowanie solanki o znaczeniu leczniczym (Na⁺ ok. 50 g/dm³ o temp. ok. 30 °C) w utworach dolnej jury na głębokości ok.1140 - 1340 m. ppt. Przewidywana wydajność - około kilkanaście m³/h.

Energia geotermalna.

Możliwości wykorzystania energii geotermalnej, przy obecnej technice, istnieją już od głębokości kilkunastu metrów, gdzie temperatura środowiska wodnego i skalnego jest stabilna i wynosi kilka stopni Celsjusza. Wraz ze wzrostem głębokości temperatura się podnosi i na głębokości około 3 km jest rzędu 70° C. Takich temperatur (rzędu 60 – 80 °C) można się spodziewać w najgłębszych skałach osadowych na terenie gminy Iława, w skałach osadzonych w kambrze. **Potencjalnie teren gminy Iława należy do uprzywilejowanych – na terenie województwa warmińsko - mazurskiego pod względem występowania wód geotermalnych o wysokiej temperaturze.** Nie jest znana wydajność kambryjskich warstw wodonośnych.

1.1.6. Surowce mineralne

Na terenie gminy udokumentowane jest jedno złoże surowców okruchowych. Jest to złoże piasków kwarcowych do produkcji cegły wapienno-piaskowej „Iława II”. Jego zasoby geologiczne wynoszą 3 568 tys. ton, a roczny ubytek surowca w wyniku eksploatacji wynosi 46 tys. ton (dane za rok 1997). Powierzchnia złoża wynosi ok. 37 ha, grubość nadkładu średnio 1,1 m., a średnia miąższość złoża - 7,5 m. Zlože jest suche (nie jest zawodnione).

W 1993 roku Przedsiębiorstwo Geologiczne z Warszawy wykonało „Inwentaryzację surowców mineralnych terenu gminy Iława”. W jej wyniku między innymi wytypowano obszary perspektywiczne dla udokumentowania złóż kruszywa naturalnego (14) i surowców ilastych ceramiki budowlanej (4). Wytypowane obszary skupiają się w środkowej i południowej części terenu gminy. Większość z nich zalega na gruntach rolnych. Cztery duże rejonu spodziewanego występowania złóż kruszywa (o numerach 11, 12, 13, 14) wyznaczono na terenach leśnych. Podjęcie ich eksploatacji jest szczególnie kontrowersyjne, gdyż wiąże się z długoletnią ingerencją i zniszczeniem środowiska leśnego.

Spodziewane złoża kruszywa na terenach rolnych są niezbyt duże (rzędu kilkuset tysięcy ton), o znaczeniu lokalnym.

Na terenach spodziewanego występowania złóż surowców ilastych oczekiwane jest występowanie glin zwałowych silnie ilastych. Jest to rodzaj surowca uznawanego za gorszej jakości, aczkolwiek przed rokiem 1945 w rejonie nr 4 (Dół) istniała cegielnia eksploatująca miejscowy surowiec.

Na obszarze gminy można się też spodziewać występowania złóż torfu przydatnego do celów ogrodniczych czy rolniczych, a nawet balneologicznych. Do tej pory nie udokumentowano złóż tej kopaliny w kategoriach bilansowych.

Pod torfami mogą zalegać pokłady kredy jeziornej, przydatnej do odkwaszania gleb.

1.2. Prawne formy ochrony przyrody.

1.2.1. Rezerwaty przyrody.

Na terenie gminy znajdują się 3 rezerwaty przyrody: „Rzeka Drwęca”, „Jezioro Karaś”, i „Jezioro Jasne”, a dalsze 4 są projektowane. Dwa inne rezerwaty przylegają do granic gminy.

Rezerwat „Rzeka Drwęca” ustanowiony został zarządzeniem M.L.iP.D. w 1961r. (Mon. Pol. nr 71 z 1961 r.). Został on utworzony w celu ochrony środowiska wodnego i ryb w nim bytujących, a w szczególności w celu ochrony środowiska pstrąga, łososia, troci i certy. Rezerwat na terenie gminy i przyległym obejmuje jez. Drwęckie, rzekę Drwęcę, rzekę Iławkę od jazu w Dziarnówku do ujścia oraz pasy gruntów szerokości 5 m od ich brzegów. Na terenie rezerwatu „Rzeka Drwęca” zabrania się między innymi nadmiernego zanieczyszczenia wody, przegradzania rzek urządzeniami uniemożliwiającymi rybom swobodny przepływ, wycinania drzew i krzewów oraz trzciny, sitowia i innych roślin. Obowiązują też ograniczenia w odłowach ryb.

Rezerwat „Jezioro Karaś” utworzony został zarządzeniem MLiPD w 1958r., 1967 r., 1989 r. (Mon. Pol. Nr 12 z 1958 r., nr 65 z 1967 r. i nr 17 z 1989 r.) i obejmuje jezioro z przyległymi terenami bagiennymi. Powierzchnia jego wynosi 816 ha. Powierzchnia części rezerwatu położonego na terenie gminy Iława wynosi 581,3 ha. Rezerwat utworzono w celu ochrony miejsc lęgowych ptactwa wodnego i błotnego oraz zachowania środowiska zarastającego jeziora.

Jest to cenny obiekt ornitologiczny. Został on objęty konwencją z Ramsar.

Rezerwat „Jezioro Jasne” utworzony został zarządzeniem MOŚiZN w 1989r. (Mon. Pol. Nr 21 z 1989 r.) w celu ochrony unikalnego i mało odpornego układu przyrodniczego. Rezerwat obejmuje oligotroficzne jezioro Jasne, dystroficzne jez. Luba, torfowiska występujące w rynnie pojeziernej i okalające je drzewostany. Powierzchnia jego wynosi 106,3 ha.

Na terenach rezerwatów Jez. Karaś i Jez. Jasne obowiązuje m.in. zakaz zmieniania stosunków wodnych jeżeli taka zmiana miałaby naruszyć stosunki ekologiczne, wznoszenia budowli i przebywania poza miejscami wyznaczonymi.

Do granic gminy przylegają dwa dalsze rezerваты: „Jezioro Czerwica” i „Jezioro Iłgi”, w których głównym obiektem ochrony są miejsca lęgowe ptactwa wodnego i błotnego oraz zespoły roślinności torfowiskowej.

Projektowane do utworzenia są rezerваты to:

- „Żurawinowe Bagno” o powierzchni 52,4 ha – obejmuje torfowisko niskie i przejściowe z otaczającym drzewostanem. Położone jest na północno – wschodnim skraju Smolnik;
- „Krzywy Róg” o powierzchni 77,6 ha - obejmujący półwysep nad Jeziorakiem porośnięty buczyną i olchą;
- „Borowe Bagno” o powierzchni 92,4 ha - obejmujący obszar torfowiskowy porośnięty

w centralnej części borem bagiennym o cechach naturalnych z udziałem roślin rzadkich i chronionych na obszarze dawnej zatoki jeziora Piotrkowskiego Małego; - „Buczyna na Łaniochu” o powierzchni 214,5 ha – obejmuje las bukowy - buczynę pomorską o bogatym runie, rosnącą 4 km na wschód od wsi Gardzień, obejmującą teren na południe od zatoki Widług.

1.2.2. Użytki ekologiczne

Rozporządzeniem nr 17 Wojewody Olsztyńskiego z 1993 roku (Dz. Urz. Woj. Olszt. Nr 27 z 1993 r., poz. 304) na terenie gminy został uznany jeden użytek ekologiczny „J. Łajskie”. Powierzchnia jego wynosi 8,8 ha. Obejmuje on śródlądne jezioro oligotroficzne położone 1,5 km na północny zachód od Smolnik.

1.2.3. Pomniki przyrody

Ochroną pomnikową objęte są pojedyncze drzewa - w większości dęby lub ich zgrupowania. Na szczególne wyróżnienie zasługuje aleja sosnowa, i szpaler dębów k/Szymbarka. W sumie na terenie gminy uznano za pomniki przyrody 23 obiekty. Ich wykaz zawarty jest w Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego nr 14 z dnia 05.VI.1991r.

1.2.4. Parki zabytkowe

Na terenie gminy znajduje się 5 parków wpisanych do rejestru zabytków. Najwartościowsze są parki w Szymbarku i Gardzieniu. Pozostałe obiekty znajdują się w Rudzienicach, Stanowie, Tynwałdzie.

1.2.5. Park Krajobrazowy Pojezierza Iławskiego.

Powołany rozporządzeniem nr 120 Wojewody Olsztyńskiego i Elbląskiego z dnia 17.05.1993 r. Zasady zagospodarowania terenów PKPI i jego strefy ochronnej zostały ustalone w jego planie ochrony, który w części dotyczącej gminy Iława został zatwierdzony rozporządzeniem nr 1 Wojewody Olsztyńskiego z dnia 10. 01. 1997 r. (Dz.Urz. Woj. Olszt. nr 4, poz. 30).

Teren Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego i jego strefy ochronnej obejmuje północną część gminy Iława. Obszary parku i jego otuliny w planie jego zagospodarowania przestrzennego zostały podzielone na strefy o różnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych.

W kategorii ochrony walorów przyrodniczych wyróżniono na terenie PKPI i otuliny cztery rodzaje stref (R, P, E i B), które podzielono na mniejsze jednostki z jednolitymi ustaleniami. Na terenie gminy Iława reprezentowane są wszystkie cztery strefy.

Strefa pierwsza, o symbolu **R** – obejmuje najcenniejsze i najrzadsze elementy przyrody Parku, warunkujące zachowanie bioróżnorodności gatunkowej i genetycznej, między innymi decydujące o międzynarodowej randze Parku jako ostoi ptaków. Spełniająca funkcje otuliny rezerwatów oraz naukowo – dydaktyczne i ograniczone krajoznawcze. Wśród niej na terenie gminy Iława występują:

R - 2 Lasy Iławskie – środkowy kompleks;

1. Funkcje naukowo – dydaktyczne, turystyczno – krajoznawcze z ukierunkowaniem na turystykę kwalifikowaną (pieszą, rowerową, konną).
2. Kształtowanie naturalnego krajobrazu leśnego z pozostawieniem istniejących terenów trawiastych. Renaturalizacja terenów zabagnionych na warunkach określonych przez Dyrektora ZPK.

R - 3 Zachodni brzeg Jezioraka (Widług– Kozi Róg);

1. Funkcje dydaktyczno – naukowe, turystyczno – krajoznawcze z ograniczeniem masowej turystyki pobytowej do istniejącego ośrodka w Sarnówku, ukierunkowanie na turystykę kwalifikowaną (pieszą, rowerową, konną, żeglarstwo). Zatoka Widług objęta strefą ciszy z zakazem przybijania do brzegu jednostek pływających w miejscach do tego niewyznaczonych.
2. Kształtowanie naturalnego krajobrazu leśnego z pozostawieniem istniejących terenów trawiastych. Renaturalizacja terenów zabagnionych na warunkach określonych przez Dyrektora ZPK. Likwidacja pól biwakowych w oddz. 291, 309 – 317.

R - 6 Stawy Glutynk;

1. Funkcje naukowo – dydaktyczne, turystyka kwalifikowana (piesza, rowerowa, konna) wyznaczoną ścieżką dydaktyczną. Utrzymanie lustra wody i naturalnej roślinności wodnej w przypadku zaprzestania prowadzenia działalności rybackiej. Zakaz polowań na stawach na ptaki z wyjątkiem czapli i kormoranów.
2. Kształtowanie naturalnego krajobrazu leśnego. Renaturalizacja terenów zabagnionych na warunkach określonych przez Dyrektora ZPK.

Strefa druga, o symbolu **P** – obejmuje tereny leśne o mniejszych lecz istotnych wartościach przyrodniczych oraz tereny rolnicze stosunkowo słabo przekształcone, z bogatą mozaiką krajobrazu i dużym udziałem roślinności naturalnej, pełniącą kluczową rolę dla zachowania

środowiska przyrodniczego i stabilności ekologicznej Parku. Obszary w tej strefie stanowią bazę żerowiskową dla szeregu ważnych gatunków zwierząt w tym ptaków drapieżnych, miejsce rozrodu i bytowania wielu rzadkich i pospolitych gatunków zwierząt w tym płazów, tereny buforowe dla stref R. Wśród niej na terenie gminy Iława występują:

P - 1 Bądze – Białe Błota (na terenie gminy występuje niewielki fragment tej strefy);

1. Funkcje dydaktyczno – naukowe oraz turystyczne z ograniczeniem do turystyki kwalifikowanej.

P - 2 Olbrachtowo – Januszewo - Starzykowo (na terenie gminy występuje część tej strefy);

1. Funkcje turystyczno – krajoznawcze związane z agroturystyką i turystyką rodzinną.
2. Zachowanie naturalnej roślinności na nieużytkach, miedzach i w enklawach śródpolnych. Renaturalizacja naturalnych zabagnień na warunkach określonych przez Dyrektora ZPK.

P - 3 Jez. Slim;

Jest to istotny korytarz ekologiczny łączący kompleks Lasów Iławskich z lasami Pojezierza Brodnickiego.

1. Funkcje turystyczno – krajoznawcze (turystyka piesza, konna, pole biwakowe o ograniczonej wielkości nad jez. Slim, ścieżka wypoczynkowa dla mieszkańców Iławy).
2. Utrzymanie zalesionej linii brzegowej jeziora Slim, zalesienie odsłoniętych brzegów.

P - 4 Jeziorak Środkowy;

1. Funkcje turystyczno – krajoznawcze. Turystyka kwalifikowana (żeglarstwo, piesza, rowerowa, konna), turystyka pobytowa w zakresie istniejących ośrodków Makowo, Chmielówka i Bukowiec bez możliwości rozbudowy i z dostosowaniem do przepisów ochrony środowiska, rozwijanie turystyki rodzinnej i agroturystyki (Gubławki, Urowo, Sąpy).
2. Kształtowanie naturalnego krajobrazu leśnego. Renaturalizacja brzegów jeziora i roślinności na wyspach (zalesienie).

P – 4a Jeziorak Południowy;

1. Funkcje turystyczno – krajoznawcze.
2. Utrzymanie i restytucja zakrzaczenia i zadrzewienia wzdłuż linii brzegowej Jezioraka.

Strefa trzecia, o symbolu E – obejmuje tereny ekologicznie istotne, jednak o już istniejącej większej antropopresji i większych przekształceniach krajobrazu. Wśród niej na terenie gminy Iława występują:

E – 3 Siemiany;

1. Funkcje turystyczno – krajoznawcze z bazą pobytową i potencjalną uzdrowiskową

w Siemianach.

2. Pozostawienie naturalnej roślinności śródpolnej (zakrzewień i zadrzewień). Utrzymanie na linii brzegowej naturalnego pasa zadrzewień, w miejscach gdzie go brak nasadzenie drzew (dotyczy również Siemian).

E – 4 Szymbark;

1. Funkcje turystyczno – krajoznawcze (z możliwością stworzenia bazy pobytowej w Szymbarku i ośrodka wypoczynku świątecznego w rejonie Szczepkowa).

2. Renaturalizacja brzegów jeziora.

Strefa czwarta, o symbolu B – tereny stosunkowo silnie przekształcone przez człowieka, o dużej antropopresji i mniejszych wartościach pod względem przyrodniczym. Na terenie gminy Iława występuje podstrefa **B – 4 Szalkowo** i część podstrefy **B – 3 Piotrkowo**.

1. Funkcje turystyczno – krajoznawcze z ukierunkowaniem na turystykę kwalifikowaną, agroturystykę, turystykę rodzinną.

2. Kształtowanie jak najbardziej zróżnicowanego krajobrazu rolniczego z dużym udziałem roślinności naturalnej. Utrzymanie i renaturalizacja zabagnień na warunkach określonych przez Dyrektora ZPK.

Dla stworzenia warunków sprzyjających realizacji celów Parku w zakresie ochrony, dydaktyki i edukacji, jak i popularyzacji jego walorów, w Planie Ochrony wyznaczono też strefy krajobrazowe i ustalono zasady ich ochrony. Część z nich występuje też na terenie gminy Iława. Są to:

Strefa K –1 (pierwsza), jest wydzielona na obszarze krajobrazu kulturowego Parku i częściowo otuliny wokół jezior Ewingi, Jeziorak, Płaskie, Rucewo Małe i Rucewo Wielkie, które tworzą typowy krajobraz pojezierny, ale o wysokich walorach geograficzno – przyrodniczych i estetycznych. W tej strefie należy:

- unikać sytuowania zabudowy w miejscach eksponowanych widokowo oraz tworzenia dominant w nadbrzeżnych terenach jezior;
- wykluczyć zabudowę wysp jeziornych z wyjątkiem Bukowca i Wielkiej Żuławy;
- realizować zasady ustalone dla stref R i P pokrywających się ze strefą K-1.

Strefa 3 - obejmuje fragmenty terenów rolniczo – leśnych wyróżniających się walorami estetycznymi, położone na styku gruntów użytkowanych rolniczo i kompleksów leśnych. Należy chronić je przed przekształceniem i zabudową.

Strefa 4 – zawiera tereny krajobrazu kulturowego o znacznym stopniu dewaloryzacji, wywołanej intensywnym rozwojem specjalistycznych gospodarstw rolnych. Winny być tu

wspierane wszelkie działania zmierzające do poprawy wyrazu estetycznego zabudowy i terenów otwartych poprzez wzbogacenie zieleni osłonowej, przydrożnej, śródpolnej i innej.

Na terenie całego Parku postanawia się wprowadzić zakaz eksploatacji trzcinowisk, zakaz używania na jeziorach skuterów wodnych i łodzi z silnikiem spalinowym (z wyjątkami). Zaleca się prowadzenie gospodarki rolnej na zasadach ekologicznych oraz prowadzenia gospodarki leśnej na zasadach „półnaturalnej hodowli lasu”, także stopniowej wymiany napowietrznych linii energetycznych na kablowe.

1.2.6. Obszary chronionego krajobrazu.

Obecnie w tym względzie obowiązuje rozporządzenia nr 53 Wojewody Olsztyńskiego z dnia 16. 06. 1998 r. w sprawie systemu obszarów chronionych w województwie olsztyńskim, wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu oraz zasad gospodarowania na tych terenach (Dz. Urz. Woj. Olszt. nr 13/98, poz. 186). Rozporządzenie - obok ochrony rezerwatowej i poprzez parki krajobrazowe, wprowadza kategorię wzmożonej ochrony i ochrony umiarkowanej.

Obszary wzmożonej ochrony krajobrazu (tworzone na terenach o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych) na terenie gminy Iława obejmują kompleks leśny na południe od miasta, otoczenie jez. Karaś, dolinę Drwęcy i parokilometrowy pas terenu leżący na południowy – wschód od granic otuliny Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego – ciągnący się od jezior Iławskiego i Łabędź na południowym zachodzie – do jezior Iłgi i Drwęckiego – na północnym – wschodzie.

Umiarkowaną ochroną krajobrazu (wyznaczaną na terenach mało odpornych na degradację, a nie włączonych do wyższych form ochrony) objętych jest większość pozostałych terenów gminy (nie objętych wyższymi formami ochrony przyrody), z tytułu położenia w zlewni pojeziernej. W szczególności są to tereny wysoczyzny morenowej zachodniej części gminy oraz jej części środkowo - wschodniej

Poza obszarami objętymi prawną ochroną przyrody znajduje się tylko fragment wysoczyzny morenowej położonej we wschodniej części gminy (tj. rejon Gromot, Mątyk, Franciszkowa i Stanowa).

Na obszarach objętych wzmożoną ochroną krajobrazu i ochroną umiarkowaną w zlewni pojeziernej obowiązują m.in. zakazy:

- lokalizacji ferm bezściółowych;
- lokalizacji dużych ferm zwierzęcych (powyżej 250 DJP - na obszarze ochrony umiarkowanej i powyżej 100 DJP - na obszarach ochrony wzmożonej);

- budowy wodociągów zbiorowych bez jednoczesnej budowy kanalizacji sanitarnej i urządzeń oczyszczających ścieki;
- ograniczenia w zabudowie i zagospodarowaniu terenów w strefach ochrony bezpośredniej jezior i cieków oraz w strefach ochrony pośredniej jezior;
- ponadto na terenie zlewni pojeziernej obowiązuje zakaz lokalizacji obiektów wytwarzających ścieki niebezpieczne.

1.2.7 Lasy ochronne.

Poza terenem Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego na terenie gminy przeważają lasy gospodarcze. W „Planach urządzenia gospodarstw leśnych Nadleśnictwa Susz, wg stanu na 1. I. 1995 rok i Nadleśnictwa Iława – wg stanu na 1. I. 1997 r., na terenie gminy Iława wyznaczono lasy wodochronne, ostoje zwierzyny i lasy doświadczalne.

1.2.8. Strefy ciszy.

Rozporządzeniem nr 45 Wojewody Olsztyńskiego z dnia 5 czerwca 1998 roku, na obszarze gminy Iława objęto strefą ciszy jeziora: Łabędź, Slim, Szymbarskie, zatokę Widłagi na zachodnim brzegu Jezioraka. Ponadto na teren gminy wchodzi strefa ciszy przyległego jeziora Gil Wielki, która obejmuje też 500 – metrowej szerokości pas obrzeży. W strefach ciszy obowiązują głównie zakazy używania silników spalinowych i urządzeń nagłaśniających poza pomieszczeniami zamkniętymi oraz innych źródeł hałasu powyżej poziomu 45 dB (A).

Oprócz powyższego Plan Ochrony PKPI na jeziorach leżących w Parku postanowił wprowadzić zakaz używania łodzi z silnikiem spalinowym i skuterów wodnych. Zakaz używania łodzi z silnikiem spalinowym nie dotyczy oznaczonego toru wodnego Iława – Siemiany i Iława – Kanał Elbląski, a także jachtów żaglowych z silnikiem spalinowym w sytuacjach awaryjnych.

1.2.9. Sieć ekologiczna.

W koncepcji krajowej sieci ekologicznej ECONET-POLSKA, większość obszarów gminy (oprócz jej części zachodniej) została włączona do zachodniomazurskiego obszaru węzłowego o znaczeniu międzynarodowym. Obszar ten obejmuje zróżnicowane krajobrazy młodoglacjalne, zawierając wszystkie typy rzeźby i utworów geologicznych właściwych tej

strefie, a także górne odcinki rzek (charakter węzła hydrograficznego). Znajduje się tu szereg gatunków roślin zagrożonych w skali Europy i kraju, a także ginących. Ponadto występują gatunki rzadkie roślin i zwierząt.

Na tym obszarze wyróżniono biocentra, obejmujące najlepiej zachowane fragmenty obszaru - tereny o najwyższej randze w hierarchii krajowej sieci ekologicznej. Trzy z nich reprezentowane są na terenie gminy Iława w całości lub części. Są to rejony: jeziora Karaś, doliny Drwęcy i Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego.

Pozostała część gminy również posiada wysoką rangę - korytarza ekologicznego o znaczeniu międzynarodowym. Jest to korytarz łączący obszary węzłowe o znaczeniu międzynarodowym: wyżej wymieniony *Obszar Zachodniomazurski* i *Obszar Borów Tucholskich*. Korytarze ekologiczne spełniają ważną rolę w funkcjonowaniu przyrody jako drogi migracji zwierzyny umożliwiające wymianę genową poszczególnych populacji. Stanowią one też istotny element terenów, które można określić jako biologicznie czynne, ważne dla utrzymywania równowagi przyrodniczej. W skład tych terenów wchodzi głównie obniżenia pojezierne i powytopiskowe (szczególnie te o wysokim poziomie wód gruntowych z oczkami wodnymi, porośnięte naturalną roślinnością nie będącą przedmiotem gospodarczego wykorzystania), doliny rzeczne i lasy.

Zagrożenia sieci ECONET można podzielić na trzy rodzaje:

- zagrożenia bezwzględne polegające np. na całkowitej likwidacji roślinności na dużym obszarze;
- monotypizację krajobrazu
- kierunkową wewnętrzną, związaną z intensyfikacją form użytkowania (np. melioracje, nawożenie, niszczenie chwastów, wprowadzenie gatunków użytkowych), prowadzącą do ubożenia składu gatunkowego i stopniowych przekształceń warunków siedliska;
- obszarową, związaną z procesami zachodzącymi na większym obszarze (np. zmiany stosunków wodnych, długotrwały wpływ zanieczyszczeń itp.), eliminującą gatunki wrażliwe na zmianę określonego czynnika, a w efekcie prowadzącą także do przekształcenia struktur biocenoz;
- fragmentację krajobrazu, związaną z tworzeniem różnego rodzaju barier strukturalnych i funkcjonalnych, utrudniających lub uniemożliwiających migrację organizmów (np. w wyniku budowy autostrad, likwidacji ciągów zadrzewień śródpolnych, zabudowy czy przegradzania dolin rzecznych itp.).

2. OBIEKTY I OBSZARY OBJĘTE PRAWNĄ OCHRONĄ DÓBR KULTURY.

W granicach gminy Iława na dzień 31.08.1999r. problematykę ochrony dóbr kultury regulują dwa następujące unormowania prawne istotne dla kształtowania polityki przestrzennej:

- a) obiekty z terenu gminy wpisane do rejestru zabytków,
- b) ustalenia miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Iława (uchwała Nr ..... Rady Gminy w Iławie z dnia ....., Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr ..... z dnia ....., poz. ....).

Pierwsze z tych unormowań obejmuje *):

a) zabytkowe obiekty architektoniczne:

- Franciszkowo - dwór
- Frednowy - barokowy kościół parafialny p.w.Trójcy Przenajświętszej
- Gałdowo - kościół Św. Wojciecha
- Laseczno - kościół barokowy Matki Boskiej Częstochowskiej
- Rudzienice - neogotycki kościół parafialny p.w.NMPNP Królowej Polski
- Szymbark - zamek gotycki Kapituły Pomezkańskiej w odbudowie (późn. własność rodu Finck von Finkenstein) wraz z zespołem folwarcznym

b) parki zabytkowe:

- Stanowo
- Szczepkowo
- Szymbark

c) grodziska:

- Gulb
- Kamionka
- Laseczno Małe

*) wg dołączonego wypisu z rejestru zabytków

Drugie z w/w unormowań zawiera natomiast wykazy obiektów podległych ochronie konserwatorskiej, zawierające w związku z obecną treścią rejestru zabytków cały szereg obiektów w nim nie ujętych. W tym stanie rzeczy te ostatnie kwalifikują się jako postulowane do objęcia prawną ochroną dóbr kultury. Poza w/w wykazami obowiązujący plan gminy nie zawiera ustaleń materialno-prawnych w zakresie form ochrony konserwatorskiej obiektów

zabytkowych w obszarze gminy Hława, właściwych dla regulacji zagospodarowania przestrzennego w obecnych uwarunkowaniach prawno-ustrojowych. W świetle powyższego w celu określenia w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Hława polityki przestrzennej w zakresie ochrony dóbr kultury Wojewódzka Służba Ochrony Zabytków w Olsztynie powinna jednoznacznie ustalić:

- a) obiekty i obszary podległe ochronie konserwatorskiej,
- b) formy materialno-prawne ochrony konserwatorskiej w/w obiektów i obszarów, właściwe dla kształtowania polityki przestrzennej państwa w tym przedmiocie w obszarze gminy.

Powinności te należą do ustawowych zadań organów administracji rządowej (w tym WSOZ), kształtujących politykę przestrzenną państwa w zakresie ochrony dóbr kultury. Nie są one bowiem objęte właściwościami gmin samorządowych, nie posiadających stosownych w tej materii instrumentów prawnych, finansowych i organizacyjnych.

3. STRUKTURA SPOŁECZNO – DEMOGRAFICZNA.

3.1. Statystyka ludności.

Według danych na dzień 31.12.1999 r. gminę Iława na powierzchni 423,6 km² (3,44% województwa) zamieszkuje 11.340 osób, co stanowi 1,44% mieszkańców województwa.

Pod względem wskaźników gęstości zaludnienia wśród gmin woj. olsztyńskiego gmina Iława plasuje się w samym środku. Wskaźnik gęstości zaludnienia w gminie w 1997r. wyniósł 26 osoby/1km² i był dokładnie taki sam jak średnia współczynnika zaludnienia gmin wiejskich województwa (26 osób/1km²).

Sytuację demograficzną, opartą o dane z lat 1994-1998 przedstawia poniższa tabela.

Stan, ruch naturalny i migracje ludności

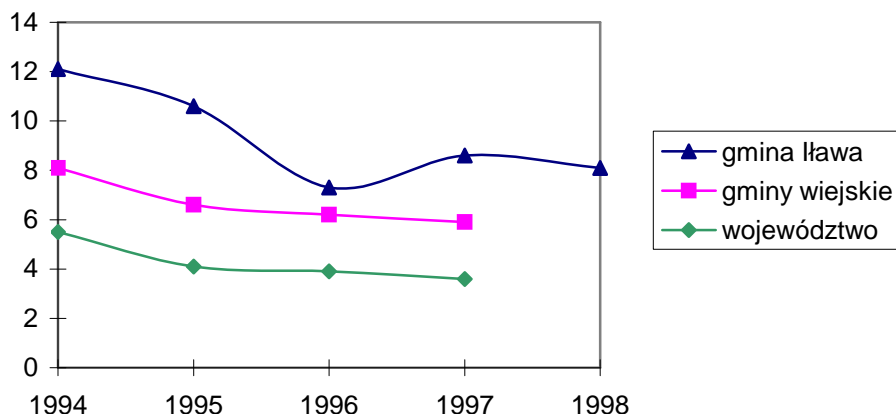
Wyszczególnienie	Ludność stan w dniu 31.XII			Urodzenia żywe na 1000 ludności	Zgony	Przyrost naturalny	Saldo migracji
	ogółem	Wojewódz -two =100	W tym kobiety				
Województwo							
1994	769209	100,0	391932	13,4	7,9	5,5	-1046
1997	775958	100,0	395996	11,4	7,8	3,6	-531
Gminy wiejskie							
1994	231640	30,1	113981	16,3	8,2	8,1	-1161
1997	227417	29,3	112099	14,1	8,2	5,9	-1141
Gmina Iława							
1994	10894	1,41	5352	20,8	8,7	12,1	-28
1997	11189	1,44	5499	18,1	9,4	8,6	-26
1998	11280			14,3	6,2	8,1	

Źródło: Gminy województwa olsztyńskiego za kadencji samorządu terytorialnego 1994-1998, roczniki statystyczne oraz danych Urzędu Gminy Iława

Podczas gdy liczba mieszkańców w województwie olsztyńskim w latach 1994-97 wzrosła tylko o 0,88%, a w gminach wiejskich województwa wręcz zmalała o 1,82%, to w gminie Iława wzrosła ona o 295 osób, czyli o 2,71%, a w ciągu roku 1998 zwiększyła się jeszcze o 91 osób (31% tego latami 94-97)

Na rozwój demograficzny gminy wpływa stosunkowo wysoki w porównaniu z innymi gminami województwa przyrost naturalny. W 1997 przyrost naturalny w gminie Iława jest około 1,5 razy większy niż w gminach wiejskich województwa i 2,4 raza większy niż w całym województwie. Jeśli wziąć pod uwagę wielkość przyrostu naturalnego w 1997 r., to gmina Iława jest na 5 miejscu wśród gmin województwa.

Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców

W kraju obserwuje się niekorzystne zjawisko stopniowego spadku przyrostu naturalnego. W gminie Ława przyrost naturalny na 1000 mieszkańców spadł z 12,1 w 1994 r. do 7,3 w 1996, ale w 1997 wzrósł do 8,7. Niestety w 1998 minimalnie spadł do 8,1, ale i tak jest zdecydowanie wyższy niż w gminach województwa i całym województwie olsztyńskim. Zjawisko to ilustruje powyższy wykres. Prawdopodobnie zjawisko przyrostu liczby ludności i przyrostu naturalnego w 1997 r. można tłumaczyć m.in. przenoszeniem się mieszkańców miasta Ława na tereny podmiejskie, leżące już w gminie Ława. W większości przypadków są to ludzie młodzi, co pociąga za sobą również wzrost przyrostu naturalnego.

3.1.1. Struktura wieku i płci mieszkańców gminy Ława.

Ludność w wieku produkcyjnym¹ i nieprodukcyjnym

Stan w dniu 31.XII

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym kobiety	W wieku						Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
			Przedprodukcyjnym		produkcyjnym		poprodukcyjnym		
			Razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	
Województwo									
1994	76920	39193	23652	115858	44913	21758	83547	58490	71
	9	2	9		3	4			
1997	77595	39599	22106	108221	46427	22501	90615	62758	67
	8	6	5		8	7			
Struktura w %									
1994	100	50,95	30,75	x	58,39	x	10,86	x	x
1997	100	51,03	28,49	x	59,83	x	11,68	x	x

¹ Wiek produkcyjny: mężczyźni 18-64 lata, kobiety 18-59 lat.

Gminy wiejskie 1994	23163 5	11398 1	76440	37114	12931 3	58828	25882	18039	79
1997	22741 7	11209 9	71005	34579	12946 6	59071	26946	18449	76
Struktura w %									
1994	100	49,21	33,00	x	55,83	x	11,17	x	x
1997	100	49,29	31,22	x	56,93	x	11,85	x	x
Gmina Ława 1994	10894	5352	3785	1797	5788	2658	1321	897	88
1997	11189	5499	3741	1814	6103	2786	1345	899	83
Struktura w %									
1994	100	49,12	0,35	x	0,53	x	0,121	x	x
1997	100	49,15	0,33	x	0,55	x	0,12	x	x

Źródło: Gminy województwa olsztyńskiego za kadencji samorządu terytorialnego 1994-1998

W badanym okresie nastąpił spadek roczników przedprodukcyjnych o 1,16% (woj. -6,54, in. gm. -7,11), wzrosła natomiast liczba ludności w wieku produkcyjnym o 5,44% (woj. +3,37, in. gm. +0,12) i liczba ludności w wieku poprodukcyjnym o 1,81% (woj. +8,46, in. gm. +4,11).

Struktura wieku ludności w gminie Ława świadczy o nieznacznym starzeniu się społeczeństwa. Proces starzenia się społeczeństwa jest obserwowany w całym kraju. Jeśli jednak porównać gminę Ława pod tym względem z innymi gminami województwa, jak również z całym województwem, to jawi się ona w bardzo korzystnym świetle. Nieznaczny spadek udziału liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, przy dosyć dużym stosunkowo przyroście naturalnym w porównaniu z innymi gminami województwa, jak i całym województwem oraz wejście w ciągu najbliższych lat w okres rozrodczy wyżu demograficznego (obecnie uczy się w szkołach średnich) daje nadzieję na poprawę sytuacji.

3.1.2. Struktura płci

Wiek	Ludność ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Liczba kobiet na 100 mężczyzn
Województwo				
wiek przedprodukcyjny	221065	112844	108221	96
wiek produkcyjny	464278	239261	225017	94
wiek poprodukcyjny	90615	27857	62758	225
Ogółem:	775958	379962	395996	104
Struktura w % :	100	48,97	51,03	x
Gminy wiejskie				
wiek przedprodukcyjny	71005	36426	34579	95
wiek produkcyjny	129446	70395	59071	84
wiek poprodukcyjny	26946	8497	18449	217
Ogółem:	227417	115318	112099	97
Struktura w %:	100	50,71	49,29	x
Gmina Ława				
wiek przedprodukcyjny	3741	1927	1814	94
wiek produkcyjny	6103	3317	2786	84
wiek poprodukcyjny	1345	446	899	202
Ogółem:	11189	5690	5499	97
Struktura w % :	100	50,85	49,15	x

Z powyższego zestawienia wynika, iż struktura płci w gminie Ława jest prawie taka sama jak średnia dla gmin wiejskich województwa. W ogólnej liczbie ludności w 1997r. – 50,85% stanowili mężczyźni, natomiast 49,15% kobiety.

Ogółem w gminie Ława na 100 mężczyzn w gminie przypadało w 1997 r. 97 kobiet, co daje identyczną liczbę jak średnia dla gmin województwa.

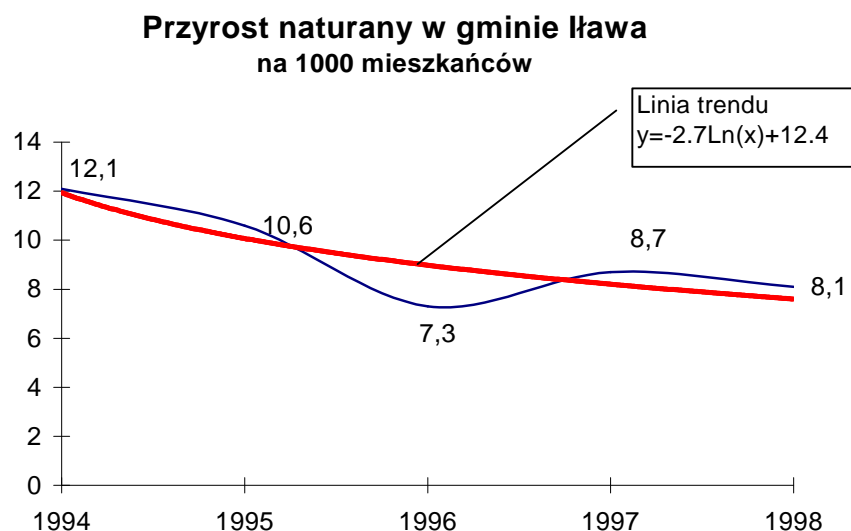
Liczba mężczyzn nieznacznie przekraczała liczbę kobiet w wieku przedprodukcyjnym. Zdecydowana przewaga mężczyzn w wieku produkcyjnym, 84 kobiety/100mężczyzn, może mieć niekorzystny wpływ na rozwój demograficzny gminy. Nie odbiega ona od średniej dla gmin wiejskich województwa. Przyczyny tego zjawiska można szukać w odpływie młodych kobiet do miasta. W wieku poprodukcyjnym liczba kobiet była dwa razy większa od liczby mężczyzn.

3.1.3. Prognoza demograficzna.

W celu określenia przybliżonej liczby mieszkańców gminy podjęto się próby sporządzenia prognozy demograficznej na 2008 rok. Jak zauważyliśmy w rozdz.3.1. gmina Ława różni się znacznie pod względem przyrostu ludności i przyrostu naturalnego od innych gmin województwa, a więc nie możemy w tym przypadku skorzystać z prognozy woj. olsztyńskiego, obliczonej na podstawie danych z lat 1994-1996.

Podstawą wyjściową prognozy ludności gm. Ława był stan liczebny w dniu 31.XII.1997r. wg struktury wieku i płci mieszkańców.

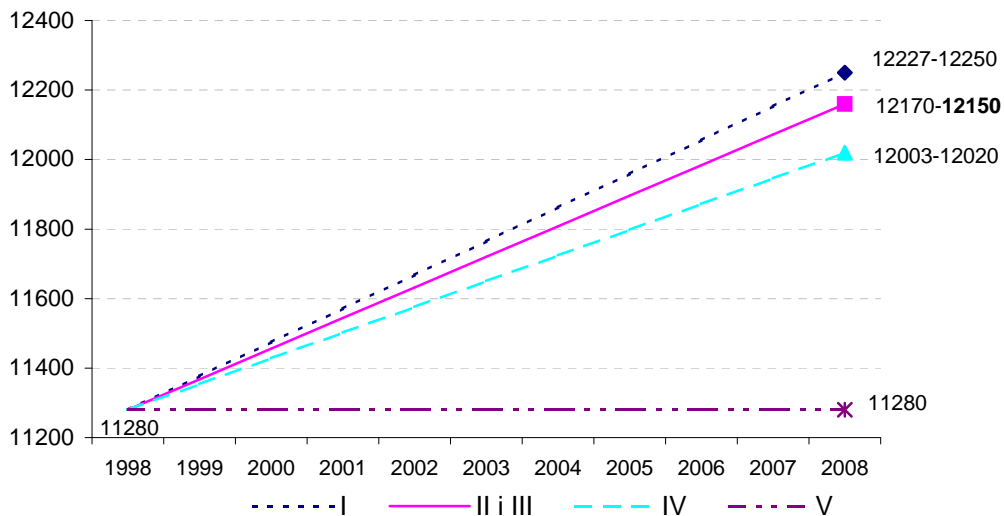
Przy opracowaniu prognozy przyjęto założenie kontynuacji, zapoczątkowanych w ostatnich latach (1994-1998) tendencji w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego. Przewidywane zmiany przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców (IV) w gminie Ława były szacowane przy pomocy linii trendu, pokazanej na poniższym wykresie.

Przyjmuje się następujące tendencje poszczególnych elementów prognozy:

		<i>liczba osób</i>
I	z trendu przyrostu naturalnego	- wzrost o 8,4% (12227÷12250)
II	z trendu ilości mieszkańców w okresie 1994-98	- wzrost o 7% (12159÷12170)
III	z średniej powyższych trendów	- wzrost o 7,7% (12148÷12150)
IV	z trendu przewidywanych zmian przyrostu naturalnego	- wzrost o 6,4% (12100÷12150)
V	ludność na poziomie stałym	(11280)
VI	przyjęta tendencja	(12150)

Liczba ludności w gminie Ława w latach 1998-2008

Na podstawie przyjętego wariantu można sformułować następujące wnioski:

- Systematycznie wzrastać będzie liczba ludności w wieku poprodukcyjnym, co wiąże się z potrzebą rozwoju opieki zdrowotnej oraz różnych form pomocy społecznej ludziom starszym.
- Liczba dzieci i młodzieży będzie ulegać nieznacznym zmianom, nie powinna jednak spowodować konieczności zmian w sieci szkół sześcioletnich i gimnazjów.
- Wzrastać będzie liczba ludności w wieku produkcyjnym, powodując zwiększenie się zapotrzebowania na miejsca pracy i budownictwo mieszkaniowe.

3.2. Zatrudnienie.

Podstawowym źródłem utrzymania mieszkańców gminy Ława jest rolnictwo, w którym znajduje zatrudnienie 61,3% ludności zawodowo czynnej. Wskaźnik liczby pracujących w rolnictwie indywidualnym na 100 ha wynosi w gminie 22 osoby, podczas gdy średnio w gminach wiejskich województwa wskaźnik ten wynosi 20 osób.

Oprócz rolnictwa indywidualnego, około 5,64% mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym w 1999 r. pracowało w gospodarce narodowej w sekcji: rolnictwie, łowiectwie i leśnictwie, zaś 18,16% mieszkańców gminy w tym wieku znajdowało zatrudnienie w pozarolniczych działach gospodarki narodowej.

Liczba pracujących w gospodarce narodowej (bez zatrudnienia w indywidualnych gospodarstwach rolnych oraz zakładów osób fizycznych i spółek cywilnych o liczbie pracujących do 5 osób) na terenie gminy w 1999r. wynosiła 1453 osób. W porównaniu z 1994 r. zwiększyła się o 10,2%, natomiast w gminach wiejskich woj. olsztyńskiego zmalała o 10,77%.

3.2.1. Bezrobocie.

Spadek zatrudnienia w okresie 1990-98 spowodował powstanie bezrobocia. W 1997r. gmina Ława należała do grupy gmin wiejskich woj. olsztyńskiego o najniższym bezrobociu. Ilość bezrobotnych w liczbach bezwzględnych sięgała wówczas około 724 osoby. W 1998 r. liczba bezrobotnych wzrosła o 13,7% (do 823 osób). Prawdopodobną przyczyną to ujawnienie się części „szarej strefy”, w celu uzyskania ubezpieczeń zdrowotnych.

Charakterystykę zarejestrowanych bezrobotnych na terenie gminy Ława przedstawia poniższa tabela.

Bezrobotni zarejestrowani w urzędach pracy

Stan w dniu 31.XII

Wyszczególnienie	Bezrobotni zarejestrowani		Osoby uprawnione do pobierania zasiłku	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w %
	ogółem	w tym kobiety		

Województwo:				
1994	95889	50297	42559	21,3
1996	81070	45750	39877	17,7
1997	61407	36523	17877	13,2
1998	58555	33729	14068	12,4
Gminy wiejskie:				
1994	33570	16882	14431	26,0
1996	29256	15796	.	22,3
1997	22347	12989	6747	17,3
Gmina Ława:				
1994	1218	668	451	21
1996	913	558	500	15,3
1997	724	469	263	11,9
1998	823	513	189	13,4

Źródło: Gminy województwa olsztyńskiego za kadencji samorządu terytorialnego 1994-1998
Rocznik statystyczny województwa olsztyńskiego 1997

Bezrobocie na terenie gminy okresie 1994-1997 osiągało znacznie mniejsze rozmiary niż przeciętnie w gminach wiejskich województwa i w woj. olsztyńskim, zaś w 1998 było nieco wyższe niż w województwie.

W 1997r. udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Ława wynosił zaledwie 11,9%, podczas gdy w gminach wiejskich woj. olsztyńskiego wskaźnik ten wynosił 17,3%. Dawało to gminie 6 pozycję jeśli chodzi o udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w %.

Charakterystyczny dla gminy jest wysoki udział kobiet w liczbie bezrobotnych (1996 – 61,1%, 1997 – 64,8%, 1998 – 62,3%).

Niepokojącym jest fakt ponad dwukrotnego spadku liczby osób uprawnionych do pobierania zasiłku z Funduszu Pracy. Brak świadczeń osłonowych w postaci zasiłków powoduje poważne zubożenie nie tylko osób pozostających bez pracy, ale również ich rodzin. W latach 1996-98 zasiłkobociy stanowili 54,8%, 36,3% i 23% ogółu bezrobotnych w gminie.

W całym województwie, również w gminie Ława obserwuje się zmniejszanie liczby bezrobotnych. Należy założyć, że to stopniowe zmniejszanie bezrobocia jest wynikiem inicjatyw inwestycyjnych i przystosowania się do nowych warunków ekonomicznych, zaś

wzrost liczby bezrobotnych w gminie Iława w 1998 r. prawdopodobna wynika z ujawnienia części „szarej strefy” w celu uzyskania ubezpieczenia zdrowotnego.

Optymistycznie nastraja fakt spadku o 1,9 % bezrobotnych w wieku produkcyjnym.

Bilans absolwentów

Lp.	Wyszczególnienie o-ogółem k-kobiety	Razem	z tego ze szkół:				
			wyższych	policealnych i śr. zawod.	liceów ogólnokształcących	zasadniczych	
GRUDZIEŃ 1997R.							
1.	Bezrobotni absolwenci wg stanu w końcu m-ca poprzedzającego sprawozdanie	o	41	0	15	4	22
		k	32	0	14	2	16
2.	Bezrobotni absolwenci zarejestrowani w m-cu sprawozdawczym	o	6	0	0	1	5
		k	2	0	0	0	2
3.	Osoby wyłączone z ewid. Bezrobotnych w m-cu sprawozdawczym	o	5	0	2	1	2
		k	1	0	1	0	0
4.	Bezrobotni absolwenci wg stanu w końcu m-ca (1+2-3)	o	42	0	13	4	25
		k	33	0	13	2	18
Struktura w % (4 w %)							
		o	100	-	31	9,5	59,5
GRUDZIEŃ 1999R.							
1.	Bezrobotni absolwenci wg stanu w końcu m-ca poprzedzającego sprawozdanie	o	49	1	16	3	29
		k	27	1	11	2	13
2.	Bezrobotni absolwenci zarejestrowani w m-cu sprawozdawczym	o	12	0	2	2	8
		k	3	0	0	0	3
3.	Osoby wyłączone z ewid. Bezrobotnych w m-cu sprawozdawczym	o	9	0	1	0	8
		k	3	0	1	0	2
4.	Bezrobotni absolwenci wg stanu w końcu m-ca (1+2-3)	o	52	1	17	5	29
		k	27	1	10	2	14
Struktura w %							
		o	100	1,9	32,7	9,6	55,8

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Iławie

Z ogólnej liczby bezrobotnych w grudniu 1998r. 6,32% stanowili absolwenci. Niestety ich liczba wzrosła w ciągu roku o 2,74% (10 osób).

Z przedstawionych danych wynika, iż wśród bezrobotnych absolwentów dominują ludzie o niskim poziomie wykształcenia – ok. 55,8% stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym. Dużą grupę stanowią również absolwenci szkół policealnych i śr. zawodowych – ok. 32,7%.

Struktura zarejestrowanych bezrobotnych w gminie Ława
(stan na koniec roku)

Wyszczególnienie	1996r.			1997r.			1998r.		
	Rejon	gmina Ława		Rejon	gmina Ława		Rejon	gmina Ława	
		Ilość bezrobotnych	% do ogółu		ilość bezrobotnych	% do ogółu		ilość bezrobotnych	% do ogółu
Ogółem zarejestrowani	4958	913	100,0	3963	724	100,0	4165	823	100,0
Wiek									
15-17 lat	1	0	0,0	0	0	0,0	1	1	0,1
18-24	1626	358	39,2	1364	301	41,6	1457	335	40,7
25-34	1332	266	29,1	1109	220	30,4	1094	246	30,0
35-44	1303	181	19,8	966	133	18,4	1049	173	21,0
45-54	592	90	9,9	471	59	8,1	508	57	6,9
55-59	91	18	2,0	42	7	1,0	46	9	1,1
60 i więcej lat	13	0	0,0	11	4	0,5	10	2	0,2
Wykształcenie									
• Wyższe	28	2	0,3	28	2	0,3	36	3	0,4
• Policealne i śr. Zawodowe	922	110	12,0	706	85	11,7	776	103	12,5
• Średnie ogólnokształcące	321	24	2,6	231	23	3,2	220	18	2,2
• Zasadnicze	1846	359	39,3	1551	306	42,3	1672	351	42,6
• Podstawowe i niepełne podstawowe	1841	418	45,8	1447	308	42,5	1461	348	42,3
Pozostający bez pracy w miesiącach:									
do 1	522	89	9,7	329	68	9,4	436	89	10,8
1- 3	823	155	17,0	544	109	15,1	721	135	16,4
3- 6	810	140	15,3	432	72	10,0	607	115	14,0
6-12	1088	204	22,3	936	151	20,8	610	115	14,0
12-24	833	150	16,5	1004	184	25,4	767	157	19,1
powyżej 24	882	175	19,2	718	140	19,3	1024	212	25,7

Kobiety	3317	558	61,1	2686	469	64,8	2703	513	62,3
Mężczyźni	1641	355	38,9	1777	255	35,2	1462	310	37,7
Absolwenci szkół podstawowych	189	37	4,0	172	42	5,8	239	52	6,3
Zwolnieni z przyczyn dot. zakładu pracy	371	44	4,8	199	28	3,9	294	44	5,3

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Iławie

W latach 1996 – 1998 największą grupę wśród bezrobotnych stanowili bezrobotni w wieku 18-24 lata, a więc osoby młode bez stażu pracy i doświadczenia zawodowego. W 1998 roku stanowili oni 40,7% wszystkich bezrobotnych. Drugą dużą grupę, najbardziej mobilną i aktywną, stanowią osoby w wieku 25-34 lata. Grupa ta stanowiła 30% wszystkich bezrobotnych. Generalnie w gminie Iława w latach 1996-1998 90% pozostających bez pracy stanowiły osoby w wieku 18-44 lata, a więc w wieku potencjalnie największych możliwości życiowych i zawodowych.

Z analiz wynika, że tak jak w całej Polsce bezrobocie w niewielkim stopniu dotyczy osób z wykształceniem wyższym (0,4%). Największą grupę wśród bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (około 42%) oraz wykształceniem podstawowym i niepełnym podstawowym (przeciętnie w analizowanym okresie około (około 43%). Razem te dwie subpopulacje stanowią około 85% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Jest to grupa najtrudniejsza do zaktywizowania, z najmniejszymi szansami na zatrudnienie.

Poważnym problemem w gminie Iława jest długotrwałe (ponad 12 miesięcy) pozostawanie bez pracy prawie 45% zarejestrowanych bezrobotnych. Wysoki wskaźnik długotrwałe bezrobotnych w gminie zbieżny jest z tendencjami w rejonie Iława i w całym województwie. Długotrwałe pozostawanie bez pracy, rodzi w bezrobotnych apatię, marazm życiowy, zniechęcenie, a co za tym idzie utrudnia w poważny sposób aktywizację prozatrudnieniową.

Ważnym, społecznym problemem jest pozostawanie bez pracy osób u progu dorosłego, zawodowego życia, tj. absolwentów szkół ponadpodstawowych. Bezrobotni absolwenci zarejestrowani w gminie Iława stanowili na koniec 1998r. 6,3% ogółu bezrobotnych. Najwięcej bezrobotnych absolwentów legitymowało się wykształceniem zawodowym (55,8%).

Znacznie obniżył się wskaźnik bezrobotnych absolwentek wśród ogółu zarejestrowanych w gminie. Kobiety w 1997r. stanowiły 78,6%, a w 1998 52% ogółu bezrobotnych.

Aktywne formy przeciwdziałaniu bezrobociu

Najbardziej powszechną formą pomocy dla bezrobotnych jest przyznanie zasiłku. Jest to jednak pomoc doraźna, spełniająca swój cel przede wszystkim wówczas, gdy w czasie pobierania zasiłku osobie pozbawionej pracy uda się ją znaleźć. Lepszym

rozwiązaniem są tzw. aktywne formy walki z bezrobociem dające bezrobotnym szansę na zmianę ich sytuacji w przyszłości dzięki np. uzyskaniu odpowiednich kwalifikacji umożliwiających podjęcie pracy.

Powyższą sytuację przedstawia tabela:

**Bezrobotni objęci aktywnymi formami walki z bezrobociem
w gminie Ława**

Wyszczególnienie	Miesiąc sprawozdawczy					
	Grudzień 1996 r.		grudzień 1997r.		grudzień 1998r.	
	Rejon	gmina Ława	Rejon	gmina Ława	Rejon	gmina Ława
Prace interwencyjne	263	46	349	59	357	40
Roboty publiczne	243	49	272	63	174	44
Szkolenia	396	62	314	57	434	65
Pożyczki na działalność gospodarczą	9	0	7	1	36	5
Pożyczki dla zakładów pracy						
• liczba zakładów	11	0	22	0	13	1
• liczba miejsc	44	0	73	0	39	1
Aktywizacja zawodowa absolwentów	0	0	169	0	334	55
Razem zaktywizowani:	955	157	1184	180	1374	210

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Ławie.

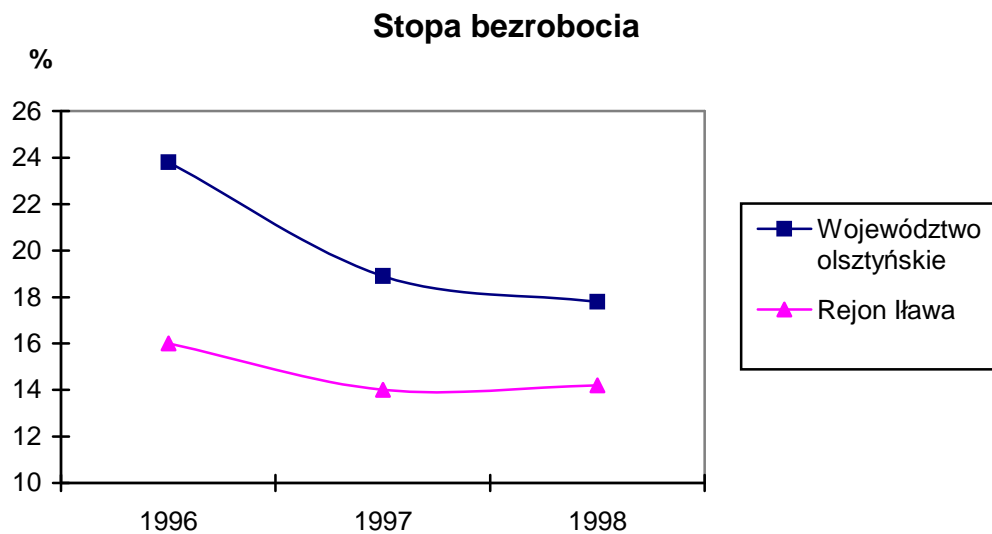
Łącznie aktywnymi formami walki z bezrobociem na terenie gminy Ława w miesiącu sprawozdawczym grudniu 1998r. objętych było 210 osób, czyli o 33,8% więcej niż w grudniu 1996r.

Najczęściej bezrobotni z gminy Ława korzystali z przekwalifikowań (od 39,5% w roku 1996 do 31% w roku 1998 uczestniczących w aktywizacji). Główna forma aktywizująca bezrobotnych w gminach, czyli roboty publiczne, znajdują się dopiero na trzecim miejscu (po szkoleniach i pracach interwencyjnych). Na 208 nowych miejsc pracy stworzonych dzięki pożyczkom w całym rejonie Ława w latach 1996-98 tylko 6 dotyczyło gminy Ława.

Stopa bezrobocia, obliczana jako procentowy udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo, jest miernikiem określającym sytuację na rynku pracy. W obrębie działania Rejonowego Urzędu Pracy w Iławie stopa bezrobocia jest jedną z najniższych w województwie i wynosi 14,2%, zaś w województwie 19%.

Powyższe zjawisko w latach 1996 – 1998 zostało przedstawione w tabeli i na wykresie.

Lata	Stopa bezrobocia w %		
	Rejon Iława	Województwo olsztyńskie	Kraj
1996	16,0	23,6	13,6
1997	14,0	18,9	10,5
1998	14,2	17,8	10,4
Spadek do 1996 w %	-1,8	-6,0	-3,2

Wskaźnik stopy bezrobocia w rejonie Iława w dwóch ostatnich latach utrzymywał się na tym samym poziomie. w stosunku do 1996 r. zmniejszył się o 1,8%.

3.2.2 Bezrobocie na terenie gminy Hawa w 1999 r.

- I. Liczba bezrobotnych na 30.06.99 - 912 osób w tym 549 kobiet
Liczba bezrobotnych na 31.08.99 - 882 osoby w tym 538 kobiet.
- II. Stopę bezrobocia na dzień 31.07.1999 r. dla PUP Hawa wynosiła 19,2 %
- III. Prognoza bezrobocia na podstawie założeń do kontraktu zadaniowego dla PUP wynosi 8500 bezrobotnych.
- IV. Struktura bezrobotnych na dzień 30.06.1999 r.

a) bezrobotni wg. wykształcenia :

- wyższe	- 2 osoby
- polic. i śr. zawodowe	- 128 osób
- ogólnokształcące	- 26 osób
- zasad. zawodowe	- 382 osoby
- podst. i niepeł. podst.	- 374 osoby

Razem 912 osób

b) bezrobotni wg wieku

- 15 - 17 lat	- 3 osoby
- 18 - 24 lata	- 365 osób
- 25 - 34 lata	- 283 osób
- 35 - 44 lata	- 187 osób
- 45 - 54 lata	- 66 osób
- 55 - 59 lat	- 6 osób
- 60 i więcej	- 2 osoby

Razem 912 osób

c) bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy

- do 1 m-ca	- 56 osób
- od 1 - 3 m-cy	- 77 osób
- od 3 - 6 m-cy	- 179 osób
- od 6 - 12 m-cy	- 200 osób
- od 12 - 24 m-cy	- 155 osób
- powyżej 24 m-cy	- 245 osób

Razem 912 osób

Udział % ludzi młodych w wieku 18 - 34 lata do ogólnej liczby bezrobotnych w gminie wynosi 71 %.

Udział długotrwale bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 12 m-cy do ogólnej liczby bezrobotnych w gminie wynosi 43,8%.

V. Bezrobotni absolwenci

	na dzień 30.06.99 r.	31.08.99 r.
- wyższe	- 0	0
- polic.i śr. zawodowe	- 17	20
- ogólnokształcące	- 0	2
- zasad. zawodowe	- 11	33

Ogółem	28	55

VI. Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu stan na :

	30.06.99 r.	31.08.99 r.
- szkolenia i przekwalifik.	70	71
- prace interwencyjne	17	22
- roboty publiczne	12	18
- pożyczki na rozp. działan. gosp.	1	1
- pożyczki dla zakł. pracy	---	---
- programy specjalne	1	6
- umowy stażowe	---	9
- umowy absolwenckie	7	9

Poradnictwem zawodowym zostało objętych ogólnie w PUP Iława :
stan na :

30.06.99 r.	31.08.99 r.
669 osób	999 osób

3.3 Pomoc społeczna

3.3.1. Dane dotyczące liczby osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Z różnych form pomocy społecznej korzysta przeciętnie około 29 % mieszkańców gminy, w tym ze świadczeń w formie materialnej około 24 %. Najwyższą liczbę świadczeniobiorców odnotowano w 1998 roku - 3.627 osób (32,07 % mieszkańców gminy), najniższą w 1997 roku 3.043 osoby (26,71 % mieszkańców). Około 97% świadczeniobiorców to osoby i rodziny ubogie.

Dane dotyczące liczby rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej w rozbięciu na poszczególne lata obrazują tabele nr 1, 2 i 3.

Tabela 1. Rodziny objęte pomocą bez względu na rodzaj i formę świadczeń.

Rok	Liczba		Procent ludności objętych pomocą
	Rodzin rodzinach	Osób w tych	
1994	827	3441	30,72
1995	779	3221	28,75
1996	741	3072	27,28
1997	741	3043	26,71
1998	844	3627	32,07

Tabela 2. Rodziny i osoby objęte pomocą materialną.

Rok	Liczba		Procent ludności objętych pomocą
	Rodzin rodzinach	Osób w tych	
1994	758	3199	28,56
1995	675	2857	25,50
1996	633	2626	23,32
1997	600	2472	21,69
1998	580	2328	20,58

Tabela 3. Osoby i rodziny korzystające z pomocy w formie pracy socjalnej.

Rok	Liczba		Procent ludności objętych pomocą
	Rodzin rodzinach	Osób w tych	
1994	69	242	2,16
1995	104	364	3,25
1996	108	446	3,96
1997	141	571	5,01
1998	264	1299	11,49

Z analizy danych zamieszczonych w tabelach wynika, że z roku na rok wzrasta liczba osób korzystających z pomocy w formie pracy socjalnej, maleje natomiast liczba świadczeniobiorców korzystających z pomocy materialnej. Odsetek ich jest jednak nadal wysoki - wynosi około 24 % ogółu ludności gminy.

Fakt zmniejszania się liczby osób korzystających z pomocy materialnej, czyli pomocy w formie zasiłków pieniężnych i w naturze, nie jest spowodowany poprawą ich sytuacji socjalno-bytowej lecz zmiana kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń pomocy społecznej.

Główną przyczyną ubiegania się mieszkańców gminy o pomoc jest trudna sytuacja materialno- bytowa ich samych i ich rodzin - czyli ubóstwo.

Źródła ubóstwa mieszkańców gminy obrazuje tabela nr 4.

Tabela 4. Powody trudnej sytuacji socjalno - bytowej mieszkańców gminy Ława.

Powód ubóstwa	Rok 1994 Liczba		Rok 1995 Liczba		Rok 1996 Liczba		Rok 1997 Liczba		Rok 1998 Liczba	
	Gosp. osoby w domow. gosp.		Gosp. Osoby w domow. Gosp.		Gosp. osoby w Domow. gosp.		Gosp. osoby w domow. gosp.		Gosp. osoby w domow. gosp.	
Sieroctwo	1	3	-	-	1	5	-	-	-	-
Bezdomność	1	1	-	-	5	5	6	6	9	9
Potrzeba ochrony macierzyństwa	223	1075	160	729	117	525	97	428	92	434
Bezrobocie	470	1966	397	1718	339	1406	338	1395	333	1362

Niepełnosprawność	191	622	201	631	163	402	198	641	206	654
Długotrwała choroba	134	506	143	570	146	620	157	626	159	611
Bezradność w spr. Op.-wych. i prow. gosp. Domowego	72	463	86	567	168	956	150	896	144	857
Rodzina niepełna	27	89	31	101	43	140	103	322	121	320
Wielodzietność	159	935	81	559	71	502	98	322	118	518
Alkoholizm	42	175	53	219	53	238	62	288	63	263
Narkomania	2	9	-	-	-	-	1	5	-	-
Trudności przystosowawcze po opuszczeniu Zakł. karn.	11	28	7	27	2	6	5	9	9	13
Kłęska żywioł. i ekologiczna	3	16	-	-	-	-	-	-	2	6

Z analizy danych zamieszczonych w tabeli wynika, że bezrobocie jest główną przyczyną trudnej sytuacji socjalno - bytowej mieszkańców gminy Iława. Co prawda na przestrzeni pięciu ostatnich lat liczba osób i rodzin ubiegających się o przyznanie pomocy z tytułu trudnej sytuacji spowodowanej bezrobociem jednego lub kilku członków gospodarstwa domowego maleje

(z 470 rodzin liczących 1966 osób w 1994 do 333 rodzin liczących 1362 osoby w 1998 roku),

to jednak bezrobocie pozostaje nadal główną przyczyną ubóstwa.

Na wielkość bezrobocia niewątpliwie wpływ na poziom wykształcenia mieszkańców gminy i trudności z dojazdem do pracy. Wykształcenie jest jedną z cech usytuowania społecznego, która w sposób istotny wpływa na poziom życia jednostki, a tym samym na poziom życia związanej z nią rodziny. Wykształcenie w znacznej części określa szanse życiowe jednostki, ułatwia bądź też utrudnia osiągnięcie statusu społecznego i materialnego.

W kontekście tym bardzo niespokojny jest fakt, że część naszej młodzieży kończącej szkoły podstawowe nie podejmuje dalszej nauki tylko i wyłącznie z braku środków finansowych np. na pokrycie kosztów dojazdu do szkół.

Znaczny wpływ na możliwości uzyskania pracy ma sam fakt zamieszkiwania na wsi, szczególnie na wsiach znacznie oddalonych od miejsca pracy. Z informacji uzyskiwanych od pracowników socjalnych GOPS w Iławie wynika, że pracodawcy mając do wyboru pracowników miejscowych i dojezdnych z reguły zatrudniają tych pierwszych. Sytuację

osób zamieszkałych w miejscowościach oddalonych od miejsca pracy znacznie pogarszają jeszcze trudności komunikacyjne, które uniemożliwiają im podjęcie pracy zmianowej.

Niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, wielodzietność – to kolejne przyczyny trudności sytuacji socjalno – bytowej mieszkańców gminy Iława.

Analizując powody trudnej sytuacji materialnej mieszkańców gminy należy zaznaczyć, że nową grupą społeczną zwracającą się od 3-4 lat o pomoc są właściciele indywidualnych gospodarstw rolnych. Nieopłacalność produkcji rolnej oraz trudności ze zbytem płodów rolnych powodują, że rolnicy nie są w stanie zapewnić środków utrzymania rodzinie.

3.3.2 Patologie społeczne

Do zjawisk patologicznych najczęściej występujących na terenie gminy należy alkoholizm i wiążąca się z nim przemoc w rodzinie. Z danych przedstawionych w tabeli Nr 4 wynika, że ze świadczeń pomocy społecznej z powodu alkoholizmu korzysta 2,5 % ogółu społeczeństwa gminy. Na podstawie informacji uzyskiwanych z bezpośrednich wywiadów środowiskowych ustalono, że liczba osób i rodzin alkoholicznych i zagrożonych alkoholizmem jest znacznie wyższa. Jednakże część tych rodzin nie korzysta ze świadczeń pomocy społecznej, bądź też nie przyznaje się, że ma problemy z alkoholem.

Szczególnie niepokojący jest fakt, że zjawisko alkoholizmu narasta, szczególnie wśród ludzi młodych. U podłoża tego leżą: apatia, zniechęcenie, brak wiary we własne możliwości, bezrobocie, coraz trudniejsza sytuacja bytowa wsi.

Na terenie gminy Iława narasta również problem bezdomności. Przejawia się on w zwiększającej się liczbie osób bez stałego miejsca zamieszkania. Dotyczy to przede wszystkim osób starszych, niepełnosprawnych, bez własnych źródeł utrzymania. Osoby te są trwale związane z gminą, przebywają na jej terenie od wielu lat.

W tym miejscu należy podkreślić, że gmina nie dysponuje żadną bazą lokalową, która umożliwiłaby zabezpieczenie tym osobom mieszkań lub chociażby schronienia, szczególnie w okresie zimy.

Wnioski końcowe:

W celu poprawienia warunków życia mieszkańców gminy w zakresie pomocy społecznej należałoby:

1. czynić starania o zmniejszenie bezrobocia poprzez tworzenie na terenie gminy nowych miejsc pracy,
2. poszukiwać alternatywnych źródeł dochodu dla rolnictwa,
3. umożliwić kształcenie się młodzieży wiejskiej z rodzin ubogich,
4. zbudować kilka mieszkań socjalnych,
5. zaadoptować budynek na lokalny dom pomocy,
6. uruchomić w największych wsiach świetlice socjalno – terapeutyczne,
7. zorganizować na terenie gminy ośrodek wsparcia dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych upośledzonych fizycznie i umysłowo.

3.3. Mieszkalnictwo.

Zasoby mieszkaniowe gminy Ława w 1997r. wynosiły 2405 mieszkań i w porównaniu z 1994r. liczba mieszkań wzrosła zaledwie o 1,4%.

Dane o zasobach mieszkaniowych przedstawionych w poniższej tabeli dotyczą budynków spółdzielni mieszkaniowych, zakładów pracy, komunalnych i prywatnych.

Zasoby mieszkaniowe zamieszkane
Stan w dniu 31.XII

Wyszczególnienie	Zasoby mieszkaniowe zamieszkane					
	Mieszkania		w tym komunalne	przeciętna liczba osób w mieszkaniu	przeciętna powierzchnia użytkowa w m ²	
	Ogółem	na 1000 ludności			na 1 osobę	na 1 mieszkanie
Województwo						
1994	213922	278,1	46220	3,49	16,7	58,4
1996	216691	280,0	.	3,47	16,9	58,6
1997	218808	282,0	33768	3,44	17,1	58,7
Gminy wiejskie						
1994	59160	255,4	4518	3,89	16,7	65,0
1996	59228		.	3,9	16,7	65,2
1997	58051	255,3	3789	3,89	16,8	65,4
Gmina Ława						
1994	2372	217,7	22	4.58	16	73.3
1996	2389		.	4,63	15,9	73,6
1997	2405	215	49	4.64	15.9	73.9

Źródło: Gminy województwa olsztyńskiego za kadencji samorządu terytorialnego 1994-1998

Rocznik statystyczny województwa olsztyńskiego 1997, 1998

Z powyższych danych wynika, iż gmina Ława należy do grupy gmin wiejskich o niskiej liczbie mieszkań na 1000 ludności, która w 1997r. wynosiła 215 mieszkań, podczas gdy średnio w gminach wiejskich wskaźnik ten wynosił 255,3, a w województwie 282 mieszkania.

Tak znaczna różnica może wynikać z faktu, iż przeciętna powierzchnia użytkowa na 1 mieszkanie w gminie Ława wynosząca 73,9 m² daje gminie 3 miejsce wśród gmin wiejskich województwa, gdzie średnio wynosi ona 65,4m². Fakt ten wpływa również na to, że zarówno przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie, jak i przeciętna powierzchnia użytkowa w m² na 1 osobę odbiegają wwyż od średnich w gminach wiejskich woj. olsztyńskiego.

Mieszkania oddane do użytku w 1996 i 1997 r

Wyszczególnienie	Mieszkania oddane do użytku		
	Ogółem	na 1000 mieszkańców	przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w m ²
Województwo			
1996	1502	1,9	69,5
1997	2222	2,9	71,3
Gminy wiejskie			
1996	96	0,4	123,8
1997	174	0,8	124,5
Gmina Ława			
1996	10	0,9	108,8
1997	16	1,4	114

Źródło: Rocznik statystyczny województwa olsztyńskiego 1997, 1998

W 1997r. oddanych do użytku zaledwie 16 mieszkań. Mimo to przybyło o 6 mieszkań więcej niż rok 1996. Wzrost liczby oddawanych mieszkań do użytku w ciągu roku o 62,5% oraz wzrost ilości osób pracujących w budownictwie (od 1994 do 1996 wzrost o 44,7%) może sugerować nieznaczny wzrost tempa rozwoju budownictwa w gminie. Oczywiście stan i tempo jego rozwoju budownictwa w obecnych uwarunkowaniach zależy będzie od inicjatyw i kondycji finansowej mieszkańców gminy.

3.4. Usługi publiczne

3.4.1. Placówki samorządowe w zakresie oświaty

Placówki wychowania przedszkolnego

Na terenie gminy Ława w 1999r. znajduje się 16 oddziałów przedszkolnych w 16 szkołach podstawowych (brak jest przedszkoli). Wychowaniem przedszkolnym w 1999r. objętych jest 233 dzieci. Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w 1999 zmalała do poziomu roku 1994, niestety ilość nauczycieli w 1999 w porównaniu w rokiem 1994 zmalała prawie o 23%. W 1999 na jednego nauczyciela przypada średnio 15 dzieci.

Dane dotyczące wychowania przedszkolnego przedstawia tabela.

Wychowanie przedszkolne

Stan na początku roku szkolnego

Wyszczególnienie	Placówki		Miejsca w przedszkolach	Dzieci		Nauczyciele ² w placówkach ogółem
	Ogółem	w tym przedszkola		ogółem	w tym przedszkola	
Województwo						
1994	484	198	16330	21335	16814	1534
1996	456	160	13880	18720	13645	1454
1997	462	167	14415	19338	14034	1394
Gminy wiejskie						
1994	250	61	3444	5427	3040	392
1996	237	51	3081	5005	2478	399
1997	230	52	2950	4969	2409	359
Gmina Ława						
1994	17	2	140	237	60	21
1996	17	-	-	221	-	19
1997	17	-	-	253	-	18
1999	16	-	-	233	-	16

Źródło: Gminy województwa olsztyńskiego

Rocznik statystyczny województwa olsztyńskiego 1997, 1998

Standardy funkcjonowania oddziałów przedszkolnych są w gminie Ława pochodną stanu i możliwości bazy lokalnej w/w szkół podstawowych.

² Nauczyciele pełnozatrudnieni.

Szkoły podstawowe i gimnazja.

W 1999r. gmina Iława obsługiwana jest przez 10 szkół podstawowych i 3 punkty filialne oraz 2 gimnazja. Gimnazja mieszczą się w budynkach szkół podstawowych. Rozmieszczenie szkół podstawowych i gimnazjów oraz zasięgi oddziaływania przedstawiono na załączniku graficznym.

W 1997 r. wskaźnik uczniów przypadających na 1 pomieszczenie do nauki wynosił 12 przy normatywnych 23. W gminach wiejskich województwa wskaźnik ten jest większy i wynosił 15, zaś średnia województwa wynosi 21. W 1999r. wskaźnik uczniów przypadających na 1 pomieszczenie do nauki wynosi 14. Zwiększenie tego wskaźnika wynika z faktu oddania części pomieszczeń w szkołach na pomieszczenia gimnazjum.

Trendy demograficzne nie wskazują na wzrost liczby ludności w wieku 0-17, a więc istniejąca sieć szkół jest wystarczająca również na okres perspektywiczny. Stan techniczny budynków 9 szkół podstawowych jest dobry, 2 dostateczny, zaś 2 niezadawalający. Tylko 2 szkoły posiadają sale gimnastyczne. Z powyższych powodów oraz z wprowadzeniem do budynków szkół podstawowych gimnazjów, sieć szkół wymagać będzie rozbudowy, remontów i modernizacji. Szczegółowe dane dot. szkół przedstawia tabela.

Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży³ w roku 1994 i 1997

Stan na początku roku szkolnego.

Wyszczególnienie	Szkoły	Oddziały	Pomieszczenia do nauki	Uczniowie	Absolwenci ⁴	Nauczyciele pełnozatrudnieni
Województwo						
1994	483	5367	5062	113282	13754	7512
1997	446	5031	5059	106592	14145	7358
Gminy wiejskie						
1994	276	1949	2167	33464	3881	2584
1997	242	1794	2065	31220	3869	2516
Gmina Iława						
1994	17	98	115	1469	173	129
1997	17	104	123	1491	190	145

Źródło: Gminy województwa olsztyńskiego za kadencji samorządu terytorialnego 1994-1998

³ Łącznie ze szkołami filialnymi i szkołami specjalnymi.

⁴ Z poprzedniego roku szkolnego.

Szkoły podstawowe i gimnazja ⁵ w roku 1999

Stan na początku roku szkolnego.

Typ szkoły	Szkoły	Oddziały	Pomieszczenia do nauki	Uczniowie	Nauczyciele pełnozatrudnieni
Szkoły podstawowe	10	84	93	1262	131
Gimnazja	2	9		176	19

Źródło: Dane Urzędu Gminy Iława

Z danych statystycznych wynika, iż na 1 pełnozatrudnionego nauczyciela przypadało w 1997r. 10 uczniów, podczas gdy średnia w gminach wiejskich wynosiła 12, zaś w woj. olsztyńskim wynosiła 15. Na 1 oddział przypadało 14 uczniów, podczas gdy w gminach wiejskich 17 uczniów, zaś w woj. olsztyńskim 21. W 1999 na 1 pełnozatrudnionego nauczyciela przypada nadal 10 uczniów, zarówno w szkołach podstawowych jak i w gimnazjach.

Szczegółowe dane dotyczące sieci gimnazjów i sześciolletnich szkół podstawowych wraz z obwodami szkolnymi przedstawiają poniższe zestawienia.

Sieć gimnazjów

Lp.	Nazwa gimnazjum	Wykaz sześciolletnich Samorządowych Szkół Podstawowych wchodzących w skład obwodu gimnazjum
1.	Ząbrowo z oddziałem zamiejscowym w Gałdowie	Samorządowe Szkoły Podstawowe w: Gałdowie, Gardzieniu, Lasecznie, Ząbrowie i Karasiu.
2.	Rudzienice z oddziałem zamiejscowym w Franciszkowie	Samorządowe Szkoły Podstawowe w: Franciszkowie, Gromotach, Rudzienicach i Frednowych.

Źródło: Dane Zespołu Obsługi Szkół Samorządowych w Iławie

⁵ Łącznie ze szkołami filialnymi i szkołami specjalnymi.

Sieć sześcioletnich szkół podstawowych wraz z obwodami szkolnymi

Lp.	Nazwa szkoły podstawowej i szkoły filialnej	Wykaz miejscowości wchodzących w skład obwodu
1.	Franciszkowo	Franciszkowo, Franciszkowo Dolne, Stanowo, Pikus, Borek, Przejazd, Drwęca.
2.	Frednowy	Frednowy, Wilczany, Wiewiórka, Prasneta.
3.	Gałdowo	Gałdowo, Mózgowo, Jachimówka, Owczarnia.
4.	Gardzień	Gardzień, Starzykowo, Sarnówek, Siemiany, Jeziorno, Tłokowisko, Szwalewo.
5.	Gromoty ze szkołą filialną w Ławicach	Gromoty, Kałduny, Ławice, Tchórzanka, Mały Bór, Dziarny, Dziarnówko, Dół, Smolniki, Katarzynki, Kozianka, Papiernia, Dąbrowa, Julin, Łowizowo, Rodzone.
6.	Kamień	Wola Kamieńska, Kamień Duży, Kamień Mały, Karłowo, Kwiry, Windyki, Szałkowo, Tynwałd, Jażdżówki, Jezierzyce, Makowo, Praszki, Emilianowo, Nowa Wieś, Sąpy, Kaletka.
7.	Karaś	Karaś, Radomek, Szeplerzyzna. Wikielec Stradomno Nejdyki
8.	Laseczno	Laseczno, Laseczno Małe, Gulb, Skarszewo, Zazdrość.
9.	Rudzienice	Rudzienice, Małyki, Kałdunki, Urwisko.
10.	Ząbrowo	Ząbrowo, Segnowy, Szymbark, Szczepkowo, Kamionka.

Źródło: Dane Zespołu Obsługi Szkół Samorządowych w Iławie

3.4.2. Opieka zdrowotna.

Obsługa w zakresie służby zdrowia na terenie gminy nie zaspakaja potrzeb mieszkańców.

Na terenie gminy Iława funkcjonują jedynie 2 samodzielne Gminne Ośrodki Zdrowia: w Rudzienicach (1 lekarz, 4 pielęgniarki, 1 stomatolog) i Ząbrowie wraz z jego filią w Siemianach (2 lekarzy, 1 stomatolog, 3,5 pielęgniarki oraz lekarz ginekolog i mgr rehabilitacji na umowie zleceniu), świadczące usługi w zakresie podstawowym publicznej opieki zdrowotnej. Poniżej zestawiono wskaźniki świadczące o stanie służby zdrowia.

Personel służby zdrowia ^{6 7}

Stan w dniu 31.XII

Wyszczególnienie	Lekarze	Lekarze dentyści	Pielęgniarki	Farmaceuci	Lekarze	Lekarze dentyści	Pielęgniarki	Farmaceuci
	w liczbach bezwzględnych				na 10 tys. Ludności			
Województwo								
1994	1379	325	3459	255	17,9	4,2	45,0	3,3
1996	1441	317	3566		18,6	4,1	46,1	
1997	1442	283	3603	276	18,6	3,6	46,4	3,6
Gminy wiejskie								
1994	69	42	169	22	3,0	1,8	7,3	0,9
1996	71	29	172	.	3,0	1,2	7,3	
1997	63	25	157	17	2,8	1,1	6,9	0,7
Gmina Iława								
1994	2	2	6	-	1,8	1,8	5,5	-
1996	4	2	7	-	3,6	1,8	6,3	-
1997	4	2	7	-	3,6	1,8	6,3	-
1998	4	2	7,5	-				2

Źródło: Gminy województwa olsztyńskiego za kadencji samorządu terytorialnego 1994–1998, Rocznik Statystyczny 1997 oraz dane uzyskane w Urzędzie Gminy

W zakresie opieki lekarskiej gmina charakteryzuje się niekorzystnymi wskaźnikami na 10 tys. ludności w porównaniu z gminami wiejskimi woj. olsztyńskiego. Jedynie w opiece pielęgniarskiej gmina Iława ma nieco lepszy wskaźnik niż gminy wiejskie województwa. Nie są to jednak wielkości wystarczające jak na gminę. Brakuje lekarzy, lekarzy dentyistów i pielęgniarek. Sytuację łagodzi fakt dostępu ludności gminy do usług

⁶ Bez resortów obrony narodowej, spraw wewnętrznych i sprawiedliwości.

⁷ Dane dotyczą wyłącznie zatrudnionych w zakładach służby zdrowia, udzielających świadczeń leczniczych ludności.

medycznych funkcjonujących w mieście Iława oraz możliwość zakupu leków w uruchomionych na terenie gminy aptekach w Ząbrowie i Rudzienicach. Rozmieszczenie ośrodków zdrowia na terenie gminy, jak również zasięg obsługi przychodni rejonowej w Iławie ilustruje załącznik graficzny.

3.4.3. Placówki upowszechniania kultury.

3.4.3.1 Sieć bibliotek

Biblioteki publiczne odgrywają ważną rolę w upowszechnianiu literatury. Obecnie na terenie gminy funkcjonuje 5 gminnych bibliotek publicznych. Znajdując się one w Lasecznie, Ząbrowie, Siemianach, Rudzienicach i Ławicach. Szczegółowe dane na ten temat przedstawia tabela.

Biblioteki publiczne

Stan w dniu 31.XII

Wyszczególnienie	Biblioteki publiczne i filie	Księgozbiórów w tys. woluminów	Księgozbiór w woluminach na 1000 ludności	Czytelnicy zarejestrowani w ciągu roku w tys.	Wypożyczenia w woluminach w ciągu roku w tys.	Wypożyczenia w woluminach w ciągu roku na 1 czytelnika
Województwo						
1994	225	2876	3738	166,2	3597	21,6
1996	218	2901	3748	171,2	3489	20
1997	217	2879	3710	169,2	3412	20,2
Gminy wiejskie						
1994	113	951	4105	33,3	889	26,7
1996	111	959	4124	35,1	836	24,8
1997	108	933	5000	33,3	854	25,6
Gmina Iława						
1994	5	38	3464	2,1	54	25,8
1996	5	38	3414	2,1	55	26
1997	5	31	2813	2,1	57	27,3

Źródło: Gminy województwa olsztyńskiego za kadencji samorządu terytorialnego 1994-1998
Rocznik statystyczny województwa olsztyńskiego 1997r.

Ludność gminy Iława w 1997r. wynosiła 11189 osób. Wskaźniki dotyczące działalności bibliotek są niezbyt korzystne na tle średniej dla gmin wiejskich woj. olsztyńskiego. Na 1 placówkę biblioteczną w 1997r. w gminie Iława przypadało 2238 osób, gdy średnia dla gmin wiejskich była mniejsza i wynosiła 2106 osób.

Na 1 mieszkańca przypada 2,8 woluminów w bibliotekach gminy, podczas gdy w gminach województwa na 1 mieszkańca przypada 5 woluminów.

Powyższe wskaźniki świadczą o potrzebie powiększenia sieci bibliotek i zwiększenia ilości woluminów oraz unowocześnienia placówek w zakresie technik audiowizualnych, jako formy przekazu wartości literackich.

3.4.3.2 Działalność Gminnego Ośrodka Kultury w Lasecznie

Na terenie gminy Iława prężnie działa Gminny Ośrodek Kultury zlokalizowany w Lasecznie.

W Gminnym Ośrodku Kultury działają następujące zespoły:

1. Zespół ludowy - Gosposie
2. Zespół ludowy - Morawa
3. Zespół muzyki POP - Paradox
4. Grupa teatralna młodzieżowa w Ząbrowie - Pierrot
5. Grupa teatralna młodzieżowo - dziecięca w Lasecznie
6. Grupa dziecięca w Ząbrowie
7. Grupa cyrkowa w Ząbrowie i Lasecznie (żonglerka, akrobatyka, kłownada)
8. Klub Seniora w Ząbrowie

Grupy teatralne działające przy GOK-u prezentują różne formy teatralne od teatru dramatycznego, pantomimy, teatru cienia oraz teatru ruchu (wizja i muzyka). Swój repertuar prezentują m.in. na przeglądach wojewódzkich, ogólnopolskich i międzynarodowych otrzymując znaczące nagrody. Zespoły ludowe „Gosposie” i „Morawa” biorą udział w przeglądach i festiwalach w całej Polsce odnosząc sukcesy.

Tradycją tego ośrodka jest organizowanie dla dzieci letniego wypoczynku pod nazwą „Lato z GOK-iem”, jak również wypoczynku zimowego w ferie zimowe. W okresie karnawału prowadzimy na terenie gminy imprezy choinkowe.

Od kilku lat GOK współpracuje z Towarzystwem Kultury Teatralnej w Olsztynie i dzięki tej współpracy raz w roku organizowana jest u nas Wojewódzka Scena Amatora, na której prezentowane są różne formy artystyczne z całego województwa. W ciągu każdego

roku GOK ogłasza kilka konkursów dla szkół naszej gminy. Są to konkursy wiedzy „Omnibus” wcześniej „Walka z nudą” - prezentująca dorobek artystyczny szkół, konkursy plastyczne, pisanek wielkanocnych i ozdób choinkowych. Co roku przeprowadzane są eliminacje do Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego, gdzie nasi recytatorzy zajmują w województwie wysokie lokaty.

GOK organizując dla nich przy współpracy z GOPS-em bale karnawałowe. Organizowane są również wycieczki, dyskoteki dla dzieci i młodzieży oraz imprezy okolicznościowe na zlecenia.

W tym roku po raz pierwszy zorganizowano Wojewódzki Przegląd Twórczości Ludowej w Szalkowie. Impreza ta została wpisana w kalendarz imprez GOK: będzie odbywać się co roku.

W 1998 roku zorganizowano i przeprowadzono 80 różnego rodzaju imprez, w których brało udział 21 tysięcy osób. W tym roku do października zorganizowano już 115 różnego rodzaju imprez.

W przyszłości Gminny Ośrodek w Lasecznie zamierza rozszerzyć współpracę z innymi ośrodkami kultury zwłaszcza z tymi, które weszły do naszego województwa.

Do ważniejszych sukcesów naszych zespołów należą:
z dziedziny teatru:

1994 r. - Ogólnopolski Przegląd Teatrów Alternatywnych w Ciechanowie - II miejsce

1995 r. - Wojewódzki Przegląd Teatrów Szkół Ponadpodstawowych w Bartoszycach
- wyróżnienie

1995 r. - Międzynarodowy Turniej Teatrów Dziecięcych - Krosno - nagroda główna

1997 r. - Wojewódzki Przegląd Teatrów Dziecięcych - Gietrzwałd - nagroda za kostiumy i scenografię do spektaklu „Zagrozenie”

1998 r. - W konkursie „Bliżej Teatru” instruktorka Mariola Grzybowska została „Najlepszym Instruktorem Teatralnym” Województwa Olsztyńskiego

3.4.3.3. Działalność sportowa na terenie gminy Hława.

Koordynacją na terenie gminy Hława zajmuje się Rada Gminna LZS. Działalność sportowa jest możliwa dzięki dotacjom finansowym przyznawanym corocznie przez Radę Gminy i Zarząd Gminy. Dzięki osiąganym rezultatom na arenach sportowych szczebla

lokalnego, wojewódzkiego, makroregionalnego, krajowego działalność ta znalazła wysokie uznanie w prowadzonym współzawodnictwie przez Wojewódzkie Zrzeszenie LZS.

Gmina Iława zajmuje w województwie od kilku lat bardzo wysokie II miejsce otrzymując corocznie puchary i dyplomy.

Główny cel jaki przyświeca władzom gminnym to wychowanie młodzieży przez sport. Ścisła współpraca Rady Gminnej LZS i Szkolnego Związku Sportowego przynosi wymierne efekty. Młodzież szkolna z terenu gminy uczestniczy w szeregu imprez sportowych szczebla gminnego, powiatowego, wojewódzkiego, makroregionalnego, krajowego odnosząc wielokrotnie znaczące sukcesy.

Organizowane są imprezy : Turniej Tenisa Stołowego o Puchar Gazety Olsztyńskiej, turnieje w piłce siatkowej, piłce nożnej, koszykówce o mistrzostwo gminy Iława.

Młodzież uczestniczy w zawodach Gminnej Lidze Lekkoatletycznej (gmina, rejon, województwo) odnosząc sukcesy. Zwycięska drużyna z gminy w piłce nożnej bierze udział w ogólnopolskim turnieju „Piłkarska Kadra Czeka”.

Bardzo dobre rezultaty osiąga młodzież ze szkół wiejskich uczestnicząc w : indywidualnych i drużynowych biegach przełajowych (gmina, rejon, województwo, makroregion), wieloboju lekkoatletycznym, mistrzostwach wiejskich szkół podstawowych w tenisie stołowym (gmina, powiat, rejon, województwo).

Oprócz sportu szkolnego organizowane są imprezy sportowo-rekreacyjne dla mieszkańców wsi : turniej LZS w piłce siatkowej kobiet i mężczyzn, zimowe i letnie turnieje piłkarskie o Puchar Wójta Gminy Iława. Reprezentacja gminy uczestniczy corocznie w Letnich i Zimowych Igrzyskach Wsi zajmując bardzo dobre lokaty (ostatnio III miejsce w Zimowych Igrzyskach w Srokowie, oraz II miejsce w Letnich Igrzyskach Wsi w Biskupcu).

Drużyny Piłkarskie zrzeszone i nie zrzeszone uczestniczą w Zimowym Turnieju Piłkarskim LZS.

W rozgrywkach piłkarskich organizowanych przez Warmińsko-Mazurski OZPN w Olsztynie uczestniczą następujące drużyny piłkarskie z gminy Iława:

GKS - LZS Iława - w klasie okręgowej Beniaminek radzi sobie dobrze zajmując miejsce w środku tabeli.

LZS Wikielec - w klasie „A”.

Cel jaki postawili sobie piłkarze tej drużyny to awans do klasy okręgowej.

LZS Czarni Rudzienice - w klasie „B” .

Podobnie jak LZS Wikielec, zespół Czarnych Rudzienice zamierza awansować do klasy „A”.

W rozgrywkach piłkarskich mogło uczestniczyć więcej zespołów, ale skromny budżet nie pozwala zgłosić tych drużyn do rozgrywek.

Jak z powyższych danych wynika zapotrzebowanie na sport w gminie Ława jest duże i należy tę działalność kontynuować.

3.5. Sieć osadnicza

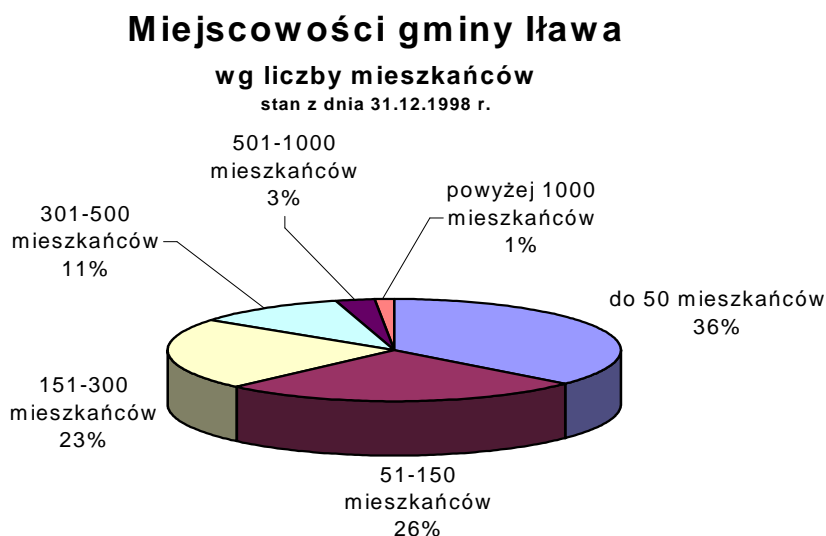
Gmina Ława liczy ogółem 74 miejscowości, stanowiących ogniwa sieci osadniczej. Miejscowości te są bardzo zróżnicowane pod względem wielkości. Najmniejsza miejscowość (w. Tłokowisko) liczy 1 mieszkańca, największa (w. Ząbrowo) –1021 mieszkańców. Średnia wielkość wsi w gminie wynosi 152,86 mieszkańców. Strukturę sieci osadniczej wg wielkości miejscowości przedstawia poniższe zestawienie:

	Ogółem	Do 50-ciu	51-150	151-300	301-500	501-1000	>1000
	m	mieszk.	mieszk.	mieszk.	mieszk.	mieszk.	mieszk.
Ilość miejscowości	74	27	20	16	8	2	1
%	100,0	36,5	27	21,6	10,8	2,7	1,4
Ilość mieszkańców	11312	612	1850	3470	3193	1166	1021
%	100,0	5,4	16,4	30,7	28,2	10,3	9

Z przedstawionego zestawienia wynikają następujące cechy strukturalne sieci osadniczej w gminie Ława:

- jednostki o wielkości mniejszej od średniej gminnej (poniżej 150 mieszkańców) stanowią 63,5% ilości ogniw sieci osadniczej i skupiają 21,8% ludności gminnej,
- jednostki o wielkości 151-500 mieszkańców stanowią 32,4% ilości ogniw sieci osadniczej i skupiają 58,9% ludności gminy,

- jednostki powyżej 501 mieszkańców stanowią trzy największe miejscowości w gminie

(Wikielec, Frednowy i Ząbrowo) i skupią 19,9% ludności gminy.

Alokację przestrzenną sieci osadniczej, ujętą w załączniku graficznym, poddano analizie w rozdz. 6-tym jako element struktury zagospodarowania przestrzennego i powiązań funkcjonalno-przestrzennych gminy Ława.

4. STRUKTURA GOSPODARCZA.

Na charakterystykę struktury gospodarczej gminy wiejskiej, jaką jest gmina Ława, składają się następujące działy, istotne dla ustalenia przez właściwe organy samorządowe polityki rozwoju. Do działów tych należą:

- struktura własności i użytkowania gruntów (nieruchomości),
- struktura gospodarki rolnej w zakresie wielkości gospodarstw i kierunków produkcji,
- struktura podmiotów wg form własności i działów EKD nierolniczych działalności gospodarczych,
- struktura podmiotowa nierolniczych działalności gospodarczych jako funkcja rynku pracy wraz z alokacją przestrzenną podmiotów własności niepublicznej,
- struktura dochodów i wydatków budżetu gminy.

4.1. Struktura własności i użytkowania gruntów.

Przedmiotem analizy był bilans gruntów w gminie Ława na dzień 31.12.1997r. oraz materiały statystyczne Urzędu Statystycznego w Olsztynie. W ich wyniku uzyskano dwa ujęcia przekrojowe w skali gminy, w postaci zestawień: struktury własności gruntów i struktury użytkowania gruntów.

Struktura własności gruntów w latach 1994 – 98

Wyszczególnienie		Ogółem	Własność państwowa					Własność komunalna		Własność spółdzielcza i org. społ.	Własność prywatna		
			Razem	Rolna	Lasy państwowe	Grunty mieszk.	Użytki wieczyste	Razem	Użytkowanie wieczyste		Razem	Rolnicza	Nierolnicza
1994	ha	42 244 *)	25 583	4 648	19 607	1 264	64	263	7	862	15 536	15 284	252
	%	100,0	60,6	11,0	46,4	3,0	0,2	0,6	.	2,0	36,8	36,2	0,6
1998	ha	42 318 **)	24 452	3 660	19 616	1 114	62	354	13	526	16 986	16 559	427
	%	100,0	57,9	8,6	46,4	2,7	0,2	0,8	.	1,2	40,1	39,1	1,0

*) bez pow. wyrówn. (+111 ha)

*) bez pow. wyrówn. geod. (+37 ha)

- w okresie 1994-98 udział własności publicznej nieznacznie zmalał, stanowi jednak w dalszym ciągu ok. 60% pow. gruntów;
- udział własności państwowej zmalał nieznacznie (o ok. 3%), co dotyczyło przede wszystkim gruntów rolnych;
- udział własności prywatnej nieznacznie wzrósł (o ok. 3%);
- udział własności komunalnej i spółdzielczej pozostaje bardzo niski (łącznie ok. 2%)

Struktura użytkowania gruntów w latach 1994 – 98

Wyszczególnienie		Ogółem	Użytki rolne			Grunty leśne i zadrzewienia	Wody otwarte	Drogi i koleje	Tereny zurbanizowane	Tereny różne i nieużytki
			Razem	Grunty orne (i sady)	użytki zielone					
1994	ha	42 355	18 028	12 285	5 743	17 691	3 201	1 389	536	1 390
	%	100,0	42,6	29,0	13,6	41,8	7,6	3,3	1,4	3,3
1998	ha	42 355	17 955	12 026	5 929	17 697	3 280	1 398	571	1 417
	%	100,0	42,4	28,4	14,0	41,8	7,7	3,3	1,4	3,4

- udział gruntów rolnych $\cong$ 0,4 pow. gminy
- udział gruntów leśnych $\cong$ 0,4 pow. gminy
- udział wód otwartych $\cong$ 8% pow. gminy
- niski udział terenów zurbanizowanych
- w strukturze użytków rolnych 2/3 stanowią grunty orne, a 1/3 użytki zielone
- w okresie 1994-98 nie nastąpiły praktycznie zmiany struktury użytkowania gruntów

4.2. Struktura gospodarki rolnej.

Przedmiot analizy stanowiły materiały statystyczne Urzędu Statystycznego w Olsztynie za lata 1994-97 oraz dane z Urzędu Gminy w Iławie. Aspekty alokacji przestrzennej funkcji rolnej zostały ujęte w rozdziale 3.5., poświęconym sieci osadniczej gminy.

Na podstawie prowadzonych analiz dokonano następujących zestawień w zakresie struktury gospodarki rolnej w gminie Iława:

- porównanie struktury użytkowania gruntów rolnych na tle województwa i gmin wiejskich województwa,
- struktury użytkowania gruntów rolnych wg form własności,
- struktury agrarnej indywidualnej gospodarki rolnej,
- struktury produkcji rolnej.

4.2.1. Struktura użytkowania gruntów rolnych na tle województwa i gmin wiejskich województwa

	Udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni gruntów w %			
	ogółem	grunty orne	użytki zielone	pozostałe grunty
woj. olsztyńskie	53,0	36,8	16,1	0,17
gminy wiejskie województwa	52,6	35,7	16,7	0,14
gmina Iława	42,38	28,1	13,97	0,33

Z powyższego zestawienia wynikają następujące cechy strukturalne w sposobach użytkowania gruntów rolnych:

- znacznie niższy niż w województwie i w gminach województwa udziałów użytków rolnych w ogólnej powierzchni gruntów;
- dużo niższy niż w województwie i gminach wiejskich udziałów gruntów ornych w ogólnej powierzchni gruntów,
- niższy niż w województwie udział użytków zielonych w ogólnej powierzchni gruntów.

Główną przyczyną wyżej wymienionych faktów jest przede wszystkim to, że około 42% powierzchni gruntów gminy stanowi powierzchnia gruntów leśnych i zadrzewień.

4.2.2. Struktura użytków rolnych wg form własności (stan na 31.12.1998r.) *)

	Pow. ogółem użytków rolnych	Własności państwowe	Własności Spółdzielcze	Własności komunalne	Własności indyw. gosp. rolnej
Pow. w ha	20 745	3 660	52 6	-	16 559
%	100,0	17,7	2,5	-	79,8

*) dane z bilansu gruntów gminy Ława wraz z danymi Urzędu Statystycznego w Olsztynie, klasyfikującymi nieruchomości rolne do 1 ha.

Z powyższego zestawienia wynikają następujące wnioski:

- w strukturze użytków rolnych udział własności państwowej na koniec 1998r. wynosił ok. 1/5;
- dominuje udział prywatnej własności użytków rolnych, który wynosi ok. 80%;
- udział własności spółdzielczej jest nieznaczny (ok. 2,5%)

4.2.3. Struktura agrarna indywidualnej gospodarki rolnej

Z systematyki struktury agrarnej woj. olsztyńskiego, zawartej w materiałach Urzędu Statystycznego w Olsztynie (stan z 1996, 1997r.) wynikają następujące dane porównawcze średniej wielkości gospodarstw indywidualnych:

rok	Polska	woj. olsztyńskie	gminy wiejskie woj. Olsztyńskiego	gmina Ława
1996	~7,7 ha	16,3 ha	16,7 ha	ha *) 14,8 ha **)
1997		16,6 ha		

*) dane Urzędu Statystycznego w Olsztynie

***) dane z materiałów Urzędu Gminy w Ława, w których uwzględniono powierzchnię ogólną gospodarstwa.

Strukturę agrarną indywidualnych gospodarstw rolnych w czerwcu 1996r. w gminie Ława przedstawia poniższe zestawienie grup obszarowych i liczby gospodarstw.

		Grupy obszarowe gospodarstw w ha											
		Razem	1-2	2-3	3-4	4-5	5-7	7-10	10-15	15-20	20-50	50-100	>100
Ława	liczba gospodarstw	1119	147	68	54	34	54	118	265	212	157	4	6
	% liczby gospodarstw	100,0	13,1	6,0	4,8	3,0	4,8	10,5	23,6	18,9	14,0	0,36	0,54
	pow. gospodarstw w ha	16611	207	166	181	151	324	1033	3323	3645	4178	247	3156
	% powierzchni	100,0	1,25	1	1,1	0,9	1,9	6,22	20	21,9	25,1	1,49	19

% liczby gospodarstw w gminach woj.	100,0	13,0 9	6,5 2	4,1 7	3,3 8	5,4 9	9,87	19,5 8	15,6 4	19,8 6	1,53	0,88
% liczby gospodarstw w województwie	100,0	15,4 1	7,4 4	4,5 6	3,5 7	5,6 4	9,73	18,4 5	14,2 2	18,5 7	1,45	0,96

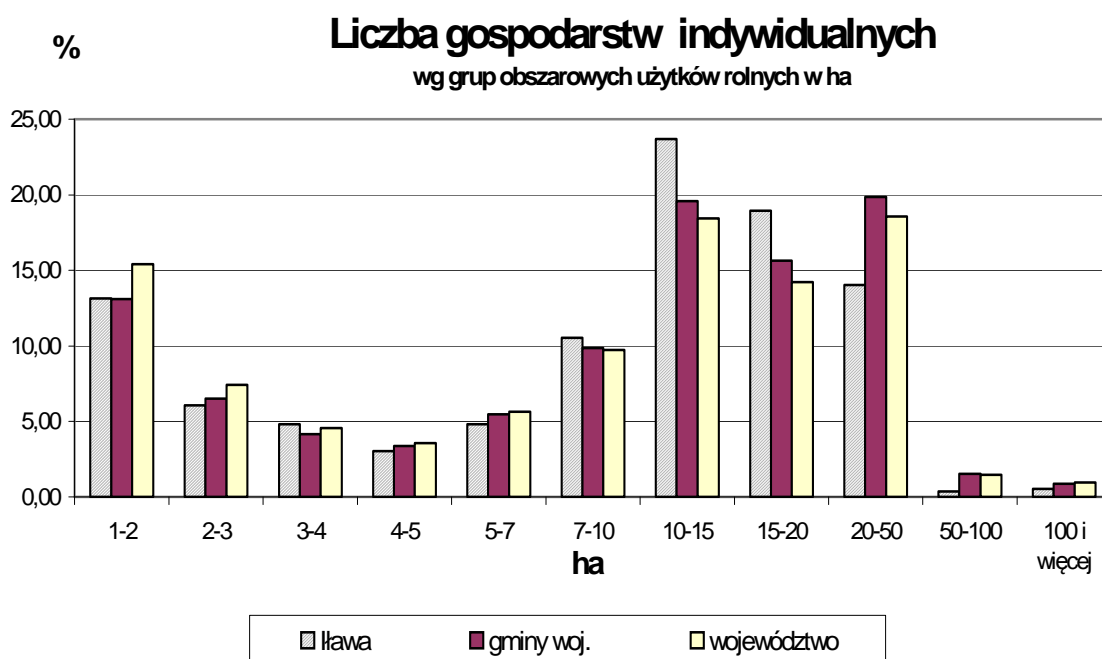
Na tle gmin rolniczych województwa olsztyńskiego, z których:

- w 18-tu średnia wielkość gospodarstwa mieści się w przedziale 10-15 ha,
- w 19-tu średnia wielkość gospodarstwa mieści się w przedziale 15-20 ha,
- w 10-ciu średnia wielkość gospodarstwa wynosi > 20 ha,

gmina Ława należy do pierwszej z wymienionych grup. Jednak w przypadku tej gminy średnia jest złym parametrem i nie odzwierciedla jej struktury agrarnej.

Rozkłady liczby i wielkości gospodarstw są rozkładami asymetrycznymi. Dużo jest gospodarstw malutkich od 1 do 2 ha. Stanowią one 13,14% ogólnej liczby gospodarstw, ale zajmują one tylko 1,25% powierzchni gospodarstw w ha.

Najwięcej gospodarstw jest w grupie od 10 do 15 ha (23,68%), ale około 33% to gospodarstwa z grup: 15-20ha i 20-50 ha. Ponad 56% stanowią gospodarstwa od 10 do 50

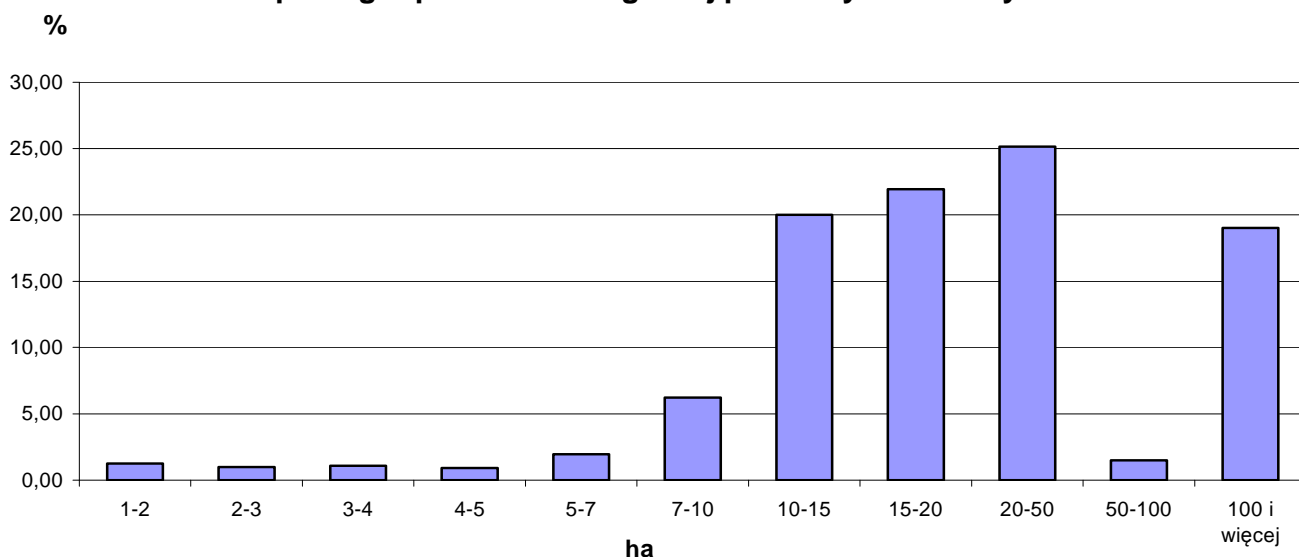
ha. Możemy więc stwierdzić, że w gminie Ława przeważają gospodarstwa średniej wielkości. Jeśli rozważymy powierzchnię gospodarstw to największą powierzchnię zajmują gospodarstwa z grupy 20 – 50 ha (około 25%), zaś gospodarstwa od 10 do 50 ha zajmują razem ponad 67% ogólnej powierzchni. Należy zauważyć, że w gminie jest 6 gospodarstw

bardzo dużych, których powierzchnia zajmuje 19% powierzchni ogólnej gospodarstw w gminie.

Na podstawie danych zastosowano następującą kategoryzację grup obszarowych gospodarstw:

- I - gospodarstwa o wielkości do 10,0 ha (średnia krajowa – 7,7ha),
- II - gospodarstwa o wielkości 10,0 – 20,0 ha (średnia gminy Ława - 14,4 ha, średnia woj. 16,25 ha, średnia gmin woj. 16,75 ha),
- III - gospodarstwa o wielkości powyżej 20 ha,

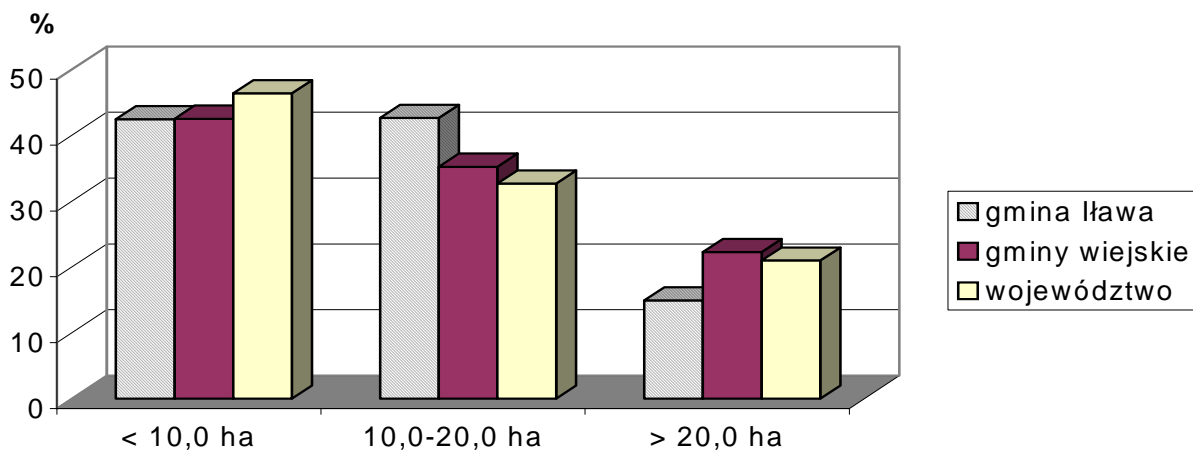
Struktura agrarna gminy Ława udział pow. gospodarstw w ogólnej pow. użytków rolnych

Według tej kategoryzacji struktura agrarna indywidualnej gospodarki rolnej w gminie Ława kształtuje się następująco:

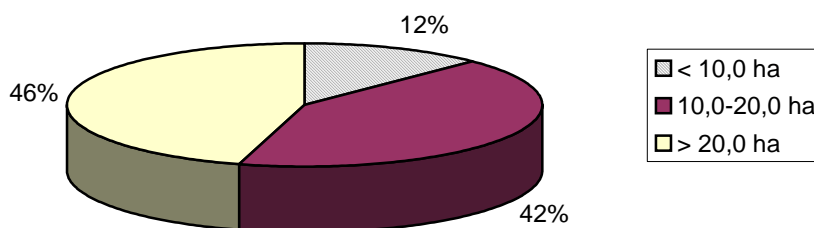
		I < 10,0 ha	II 10,0-20,0 ha	III > 20,0 ha
Ława	udział ilości gospodarstw w ogólnej ilości gospodarstw (w%)	42,45	42,63	14,92
	udział pow. gosp. w ogólnej pow. użytków rolnych (w %)	12,41	41,95	45,64
udział ilości gospodarstw w gminach woj. w ogólnej ilości gospodarstw (w%) gmin woj.		42,51	35,22	22,27

Udział ilości gospodarstw w 1997 r. w ogólnej ilości użytków rolnych

udział ilości gospodarstw w województwie w ogólnej ilości gospodarstw (w%) woj.	46,35	32,67	20,98
---	-------	-------	-------

Udział powierzchni gospodarstw w gminie Ława w ogólnej powierzchni użytków rolnych 1997r.

Z przedstawionych danych można określić następujące cechy struktury agrarnej w gminie Ława:

- zauważalny udział grupy gospodarstw bardzo drobnych do 2ha (około. 13%) oraz drobnych od 2do 7 ha (około 17%)
- dominację grupy gospodarstw o wielkości 10-15 ha (ok. 23%)

- proces kształtowania gospodarstw większych (>15 ha), które stanowią ok. 1/3 ilości gospodarstw (34%) i dysponują ok. 68-cio %-wym udziałem w ogólnej powierzchni użytków rolnych.

4.2.4. Struktura produkcji rolnej

Ogólna powierzchnia gminy :	42.355 ha	
- pow. UR (ha) % pow. ogólnej	17.863 ha	42 %
- pow. GO (ha) % pow. UR	11.895 ha	67 %
- pow. UZ (ha) % pow. UR /	5.894 ha	33 %
- pow. Sadów i plantacji wieloletnich (ha) % UR	164 ha	1 %

/sądów 74 ha + 50 ha truskawki
20 ha maliny Szymbark
20 ha wiśnie

- struktura jakości gleb

orne gleby dobre /kl. I-III/	1.424 ha	12 %
gleby średnie / IV /	7.350 ha	62 %
gleby słabe / V - VI /	3.121 ha	26 %

Użytki zielone

gleby dobre / III /	547 ha	10 %
gleby średnie / IV /	3.409 ha	58 %
gleby słabe / V - VI /	1.911 ha	32 %

Wśród gruntów ornych duży odsetek stanowią gleby średniej jakości 62 %, wśród Użytków zielonych duży odsetek stanowią również gleby średniej jakości 58 %.

- Struktura gospodarstw rolnych rok 1996, 1999 r.

wyszczególnienie	1996		1999	
	ilość	%	ilość	%
do 5 ha UR	303	27 %	895	49,5 %
5 - 10 ha UR	172	15 %	245	13,5 %
10 - 15 ha UR	265	24 %	291	16 %
15 - 30 ha UR	335	30 %	317	17,6 %
30 -50 ha UR	34	3 %	48	2,7 %
ponad 50 ha UR	10	1 %	12	0,7 %
	<hr/>		<hr/>	
	1.119		1.808	

Struktura zasiewów i plonów 1996 r.

wyszczególnienie	% GO	plon w dt	wg PIP Kier. Roln.
- zboża	67 %	37	28,3
- okopowe (ziemniaki)	6 %	220	170
- przemysłowe	3 %	360	280
- warzywa	0,2 %		
- owoce	-----		(z ODR -u)

2.3.2 - Produkcja zwierzęca

wyszczególnienie	1996 r.	
• bydło		
- pogłowie	9.368	
w tym krowy	3.737	
- wydajność mleka		
- produkcja żywca		
- rasy bydła		Biała, NCB, czarno-biała
• trzoda chlewna		
- pogłowie	17.826	
w tym maciory	1.845	
- produkcja żywca		
- rasy zwierząt		Wielka biała polska Polska biała zwisłoucha Pietrain
• owce		
- pogłowie	62	
w tym maciorki	32	
- produkcja żywca		
- produkcja wełny		
- rasy zwierząt		
• drób		
- pogłowie	89.640 szt.	
- produkcja żywca		
- rasy zwierząt		

Pracujący wyłącznie w rolnictwie (1996) - 2.476 osób
Zatrudnienie na 100 ha - 13,9 osoby

Przedmiot tej struktury w czerwcu 1996r. przedstawia poniższa zestawienie:

	% zasiewów w użytkach rolnych		ilość szt. bydła na 100 ha użytków rolnych	ilość szt. Trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych
	ogółem	w tym zbóż		

Województwo	52,8	40,8	34,8	57,9
gminy wiejskie	54,1	42,2	40,9	64,8
gmina Ława	57,2	46,1	52	106,2

Dane te obrazują następujące cechy struktury produkcji rolnej w gminie Ława:

- wyższe od średniej w województwie i średniej w gminach wiejskich województwa pogłowie bydła na 100 ha użytków rolnych,
- nieco wyższy od średniej wojewódzkiej i średniej gmin wiejskich województwa procent zasiewów, w tym zbóż,
- gmina plasuje się w czołówce gmin, ze względu na ilość hodowanych sztuk trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych.

4.3. Struktura działalności gospodarczej pozarolniczej

Na powyższą strukturę w skali gminy Iława na tle województwa olsztyńskiego i gmin wiejskich województwa składają się przekroje analityczne podmiotów gospodarczych wg:

- sektorów własności,
- sekcji EKD,
- sektorów własności i klas wielkości.

Poza w/w przekrojami strukturalnymi analizie poddano alokację przestrzenną podmiotów gospodarczych własności niepublicznej.

4.3.1. Podmioty gospodarki narodowej według sektorów własności

Na tle powyższych danych struktura własności podmiotów gospodarczych nierolniczych w gminie Iława nie odbiega zasadniczo od pozostałych gmin wiejskich województwa, gdzie udział własności sektora publicznego wynosi obecnie 4,6%, zaś w gminie Iława – 4,05%). Natomiast na tle woj. olsztyńskiego udział ten kształtuje się na wyższym poziomie (województwo – 2,7%). Jest on całkowicie kształtowany w gminie Iława przez podmioty stanowiące własność komunalną (4,05%), w tym *głównie szkolnictwo podstawowe (11-cie szkół na terenie gminy)*. Udział własności państwowej spadł z prawie 11% w 1994r do zera w 1997r.

4.3.2. Podmioty gospodarki narodowej według sekcji EKD

Analiza przedstawionych danych prowadzi do następujących wniosków w zakresie struktury podmiotów gospodarczych gminy Iława w przekrojach działowych:

- wyższy od gmin wiejskich województwa wskaźnik ilości podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców, ale niższy (około 1,5-krotnie) od analogicznego wskaźnika dla województwa olsztyńskiego,
- niższy udział niż w województwie i gminach wiejskich województwa sekcji transportu, budownictwa handlu i usług,
- niższy niż w gminach wiejskich województwa udział przemysłu (10,24%), lecz kształtujący się podobnie jak w całym województwie (10,83%),
- wyższy niż w gminach wiejskich województwa (1,2-krotnie) i znacząco wyższy niż w województwie (1,94-krotnie) udział hotelarstwa i gastronomii.

1994	158	18	17	-	1	-	140	140	-	-
1995	220	-	-	-	-	-	220	219	1	-
1996	323	17	-	-	17	-	306	305	1	-
1997	420	17	-	-	17	-	403	401	1	1
Struktura w %										
1994	100	11,39	10,76	-	0,63	-	88,61	88,61	-	-
1995	100	-	-	-	-	-	100	99,55	0,45	-
1996	100	5,26	-	-	5,26	-	94,73	94,42	0,31	-
1997	100	4,05	-	-	4,05	-	95,95	95,48	0,24	0,24

Źródło: Gminy województwa olsztyńskiego za kadencji samorządu terytorialnego 1994-1998

Podmioty gospodarki narodowej według sekcji EKD

Stan w dniu 31.XII

Wyszczególnienie	Ogółem		W tym							
	w liczbach bezwzględnych	na 1000 mieszkańców	Działalność produkcyjna	budow - nictwo	handel i naprawy	hotele i restauracje	transport składowani e i łączność	obsługa nieruchomości , wynajem	pozostała działalność usługowa	pozostał e sekcje
Województwo										
1994	26936	35	3364	2027	11988	862	2124	2383	1424	2764
1995	33489	43	3985	2645	14560	1046	2635	3313	1793	3512
1996	42614	55	4747	3774	17275	1206	3451	4490	2466	5205
1997	46839	60	5071	4546	18206	1326	3825	4866	2823	6176
Struktura w %										
1994	100	x	12,48	7,52	44,51	3,20	7,89	8,85	5,29	10,26
1995	100	x	11,90	7,90	43,48	3,12	7,87	9,89	5,35	10,49
1996	100	x	11,14	8,86	40,54	2,83	8,10	10,54	5,78	12,21
1997	100	x	10,83	9,71	38,87	2,83	8,16	10,39	6,03	13,18
Gminy wiejskie										
1994	3663	16	571	161	1332	174	242	129	209	845
1995	4769	21	696	255	1721	216	338	206	238	1099

1996	6586	28	825	457	2194	303	459	332	316	1700
1997	7679	34	966	618	2525	350	559	372	349	1940
Struktura w %										
1994	100	x	15,59	4,40	36,36	4,75	6,60	3,52	5,71	23,07
1995	100	x	14,59	5,35	36,09	4,53	7,09	4,32	4,99	23,04
1996	100	x	12,53	6,94	33,31	4,60	6,97	5,04	4,80	25,81
1997	100	x	12,58	8,05	32,88	4,56	7,28	4,84	4,54	25,27
Gmina Ława										
1994	158	15	22	9	42	10	5	2	4	64
1995	220	20	28	16	66	15	8	8	4	75
1996	323	29	30	21	90	20	15	18	7	122
1997	420	38	43	26	112	23	28	23	11	154
Struktura w %										
1994	100	x	13,92	5,7	26,58	6,33	3,16	1,27	2,53	40,51
1995	100	x	12,73	7,27	30	6,82	3,64	3,64	1,82	34,1
1996	100	x	9,29	6,5	27,86	6,19	4,64	5,57	2,17	37,77
1997	100	x	10,24	6,19	26,67	5,48	6,67	5,48	2,62	36,67

Źródło: Gminy województwa olsztyńskiego za kadencji samorządu terytorialnego 1994-1998

W ujęciu dynamicznym zmian struktury działalności podmiotów gospodarczych w latach 1994-1997 można zaobserwować następujące tendencje w gminie Ława:

- dynamiczny wzrost ilości podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców (2,5-krotnie), w gminach woj. 2,1-krotnie, zaś w województwie 1,7-krotnie;
- mimo, że udziały sekcji przemysłu, transportu i budownictwa są niższe w 1997r niż w gminach woj. i województwie to w latach 1994 – 1997 zaobserwowano dynamiczny wzrost udziału sekcji przemysłu (1,95-krotnie), transportu (5,6-krotnie) i budownictwa (2,9-krotnie) w strukturze działalności (2,7-krotnie),
- udziału handlu i usług pozostał na tym samym poziomie, natomiast jeśli weźmiemy pod uwagę liczbę podmiotów to w tej sekcji nastąpił wzrost ok. 2,7-krotny,
- znaczący wzrost udziału sekcji obsługi nieruchomości i wynajmu ok. 4,3-krotnie.

4.3.3. Podmioty gospodarki narodowej wg sektorów własności i klas wielkości

Powyższa struktura podmiotowa wykazuje następujące cechy w gminie Ława:

- w sektorze publicznym dominuje udział podmiotów średnich (70,6%). Jest on znacznie wyższy niż ten udział w gminach wiejskich województwa (48,5%) oraz ten udział w województwie (32,5%), gdzie przeważają podmioty duże (55,9%),
- w sektorze prywatnym dominuje zdecydowanie udział podmiotów małych (95,3%). Nie odbiega to od analogicznych wskaźników dla województwa i gmin wiejskich województwa.

Traktując powyższe dane strukturalne jako funkcję rynku pracy można zauważyć następujące tendencje w gminie Ława w latach 1994-97:

- w sektorze publicznym znaczny wzrost ilości podmiotów średnich (1,4-krotnie) oraz spadek ilości podmiotów małych (o połowę) i dużych,
- znacznie większą dynamikę przyrostu małych podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym (trzykrotną) niż w gminach wiejskich województwa (2,2-krotną) i w województwie (1,8-krotną).

5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA, ELEKTROENERGETYKA I KOMUNIKACJA

5.1. Gospodarka wodno – ściekowa i komunalna

Zaopatrzenie w wodę z ujęć wodociągowych.

Lp.	Miejscowość	Ilość studni	Q w m ³ /h	H głębi. w m	Pobór wody w m ³ /dobę	Uwagi	Wodociąg obsługujący miejscowości
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Karaś	2 (3)	112,0 112,0	141,0 145,0	180,0	sieć ~30 km prz. ~7,2 km	Karaś, Radomek, Szeplerzyzna, Wikielec, Stradomno, Nejdyki
2	Ławice	2	65,0 50,0	30,0 28,0	40,0	sieć ~3,2 km prz. ~1,1 km	Ławice, Dziarny, Dół, Dłużewo, Lipy, Dąbrowo
3	Kałduny	2	50,0 50,0	31,0 111,0	80,0	sieć~10,5 km prz. ~2,2 km	Kałduny, Łowizowo, Julin, Kałdunki, Gromoty, Dąbrowo,
4	Mątyki	2	40,0 40,0	48,5 45,0	220,0	sieć ~13 km prz.~4,0 km	Mątyki, Kałdunki, Dąbrowo
5	Rudzienice	2	60,0 60,0	48,5 45,8	aktual. nieczyn.	sieć ~6,0 km prz.~1,5 km	Rudzienice, Kałdunki, Stare Rudzienice
6	Franciszko- -wo Górne	2	65,0 50,0	72,0 71,3	220,0	sieć ~7,2 km prz. ~2,0 km	Franciszkowo Górne, Wesołowo, Przejazd, Pikus, Borek, Stanowo
7	Nowa Wieś	2	65,0 60,0	35,0 45,0	120,0	sieć ~2,0 km prz. ~0,8 km	Nowa Wieś, Kamień Mały, Kamień Duży, Lipowy Dwór, Karłowo Szałkowo, Tynwałd
8	Frednowy	2	45,0 40,0	56,0 72,0	300,0	sieć ~9,5 km prz. ~3,5 km	Frednowy, Wilczany, Makowo, Tynwałd
9	Wola Kamieńska	2	48,0 40,0	36,0 40,0	180,0	sieć~12,5 km prz. ~3,0 km	Wola Kamieńska, Szałkowo, Kwiry
10	Siemiany	2	40,0 40,0	40,0 35,0	60,0	sieć ~11 km prz. ~2,0 km	Siemiany, Piec, Szwałewo, Rożek
11	Gulb	2	65,0 50,0	47,0 47,0	220,0	sieć~28,5 km prz. ~9,0 km	Gulb, Skarszewo, Mózgowo, Laseczno, Laseczno Małe, Nejdyki
12	Ząbrowo	2	65,0 60,0	45,0 40,0	250,0	sieć ~17 km prz. ~4,6 km	Ząbrowo, Starzykowo, Segnowy, Gałdowo, Szybark, Gardzień
13	Starzykowo	2	15,0 15,0	- -	-	nieczynne do likwidacji	

projektowane realizacje:

- wodociąg Karaś – Kamionka
- modernizacja ujęcia w Rudzienicach

5.2. Odprowadzenie i oczyszczanie ścieków.

Urządzenia oczyszczania ścieków	Główne kierunki rozwoju sieci magistralnych kanalizacji sanitarnej	Etapy realizacji
Istniejąca oczyszczalnia ścieków w m. Iławie (Dziarny)	m. Iława – Szałkowo – Kwiry,	istniejąca
	m. Iława – Radomek – Szeplerzyzna Wikielec – Karaś,	istniejąca
	m. Iława – Nowa Wieś – Kamień Duży – Wola Kamieńska	I
	Kwiry-Tynwałd–Makowo- Jezierzycy	II
	Dziarnówko - Dziarny – Ławice – Kałduny – Rudzienice –Frednowy–Franciszkowo Górne	
	Kałduny - Gromoty	
Istniejąca oczyszczalnia ścieków w m. Suszu	Siemiany – Januszewo (gm. Susz)	I
Projektowana oczyszczalnia ścieków w zach. części gminy	Obsługa miejscowości rejonu: Ząbrowo, Gałdowo, Laseczno	III

5.3. Gazownictwo.

Teren gminy zasilany jest w gaz ziemny przewodowy z sieci magistralnej wysokiego ciśnienia, prowadzonej z miejscowości Sztyldak do miasta Iławy. Na terenie gminy gaz ziemny występuje w miejscowości Nowa Wieś, Kamień Duży.

W miejscowości Nowa Wieś istnieje stacja redukcyjna I^o o przepustowości 3000 m³/h, a gazociąg średniego ciśnienia będzie rozbudowany w kierunku Szałkowa. W polityce przestrzennej gminy nie zakłada się budowy sieci rozdzielczej niskiego ciśnienia w obszarach wiejskich z udziałem środków budżetowych gminy.

5.4. Gospodarka ciepła.

Gospodarka ciepła na terenie gminy opiera się o własne kotłownie lokalne i indywidualne źródła ciepła. Kotłownie opalane są głównie paliwem stałym (węgiel) oraz coraz częściej projektowanymi kotłowniami na olej opałowy lekki typu Ekoterm.

W miejscowości Nowa Wieś i Kamień Duży wszystkie nowoprojektowane kotłownie są opalane gazem ziemnym.

Istniejące źródła ciepła zaspokajają poszczególnych odbiorców, jednakże stan techniczny tych obiektów w większości nie odpowiada obowiązującym normom, a ich niska sprawność, wysoki poziom emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego czy wysokie koszty eksploatacji sprawiają, że stają się one nieekonomiczne. W związku z tym zachodzi konieczność modernizacji źródeł ciepła co prowadzi do racjonalizacji wykorzystania energii i ochrony powietrza atmosferycznego. Następować to powinno przez eliminację nierentownych źródeł ciepła w wyniku kompleksowego zastosowania automatyki i najnowszych technologii oczyszczania spalin oraz przez udział gazu ziemnego jako paliwa opałowego w przypadkach sfinansowania przez zainteresowanych użytkowników realizacji sieci rozdzielczej gazowej w celu przyłączenia ich nieruchomości.

5.5. Gospodarka odpadami.

Pojemność istniejącego składowiska miejskiego w Iławie zaspokaja aktualne potrzeby gminy.

Jednakże z uwagi na brak zbiórki, segregacji i utylizacji odpadów gospodarka odpadami stałymi na terenie gminy jest na niskim poziomie. W związku z obowiązującymi normami w zakresie gospodarki odpadami konieczna staje się realizacja systemowego rozwiązania, obejmującego w/w elementy. System ten ze względów ekonomicznych nie jest możliwy jako inwestycja w skali jednej gminy, co wymagać będzie działań organizacyjnych i kapitałowych w skali powiatu lub celowego związku gmin.

5.6. Elektroenergetyka.

Sieć energetyczna SN 15 kV zasilająca stacje transformatorowo-rozdzielcze 15/0,4 kV znajdujące się w obszarze gminy Iława wyprowadzona jest ze stacji 110/15 kV „GPZ IŁAWA”, zlokalizowanej na terenie miasta Iława.

GPZ IŁAWA jest stacją z napowietrzną rozdzielnią 110 kV z jednosystemową sekcjonowaną 32 polową rozdzielnią 15 kV.

Zasilony on jest czterema liniami napowietrznymi WN 110 kV (Ostróda, Nowe Miasto Lubawskie, Susz i Łasin). Wszystkie te linie przebiegają przez teren gminy.

Linie SN 15 kV wykonane są głównie jako napowietrzne. Linie kablowe występują jedynie w rejonach zalesionych i zasilających stacje transformatorowe 15/0,4 kV ośrodków wypoczynkowych: rejon Smolnik, okolice Makowa, Chmielówki, Sarnówka, Tynwałdu nad

Jeziorem Jeziorak oraz okolice Kalitki nad jez. Gil Wielki. Ponadto kable występują w okolicy m. Frednowy, Przejazd, Nowa Wieś (przejście przez tory PKP).

W okolicy miejscowości Przejazd znajduje się punkt rozdzielczy sieci 15 kV „PZ Przejazd”

Sieć terenowa SN 15 kV powiązana jest z liniami wyprowadzonymi z GPZ-ów obsługujących sąsiednie gminy.

Sieć WN 110 kV, SN 15 kV i stacje transformatorowe 15/0,4 kV a także „GPZ Ława” są własnością Zakładu Energetycznego S.A. w Olsztynie.

Istniejący stan sieci oraz jego układ w sposób zadawalający zapewnia odbiorcom dostawę energii elektrycznej. Każde dodatkowe zapotrzebowanie mocy elektrycznej realizowane będzie poprzez modernizacje istn. stacji transf. 15/0,4 kV (wymiana transformatorów) lub budowę nowych stacji 15/0,4 kV z podłączeniem do istn. układu sieci 15 kV – w zależności od lokalizacji nowych odbiorców.

W zakresie rozbudowy sieci 110 kV planowana jest budowa w latach 2000 – 2001 nowej stacji 110/15 kV. Lokalizacja przyszłego GPZ-u znajduje się na styku miasta i gminy Ława przy północno -wschodniej granicy miasta na terenie gminy. Celem budowy w/w GPZ-u jest zapewnienie pokrycia wzrostu zapotrzebowania na moc i energię elektryczną, związanego z rozwojem infrastruktury (przede wszystkim miasta Ławy) oraz poprawy warunków pracy sieci 15 kV (zmiana układu pracy sieci miejskiej z pierścieniowego na magistralny) i pewności zasilania sieci terenowej.

Z chwilą wybudowania nowego GPZ-u sieć terenowa SN 15 kV znajdująca się w bezpośrednim jego sąsiedztwie będzie do niego przyłączona, a linia WN 110 kV Ława - Ostróda przebiegająca w pobliżu będzie rozcięta i wprowadzona do GPZ-u.

Sieć terenowa SN 15 kV podlegać będzie sukcesywnej modernizacji, polegającej na wymianie przewodów na liniach napowietrznych na izolowane z wykorzystaniem istniejących konstrukcji wsporczych.

5.7. Komunikacja.

5.7.1. Sieć drogowa.

Teren gminy Ława obsługują drogi zaliczane do kategorii dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych.

Droga krajowa (ogłoszona w Dzienniku Ustaw nr 160 i Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 1998r.) obsługująca gm. Ława to:

- droga nr 16 Dolna Grupa – Grudziądz – Iława – Ostróda – Olsztyn – Mrągowo – Ełk – Augustów o nawierzchni bitumicznej w średnim/złym stanie technicznym do Iławy i na odc. za Iławą w dobrym.

Łączna długość drogi krajowej w gminie wynosi 29,2 km.

Drogi wojewódzkie zgodnie z Dziennikiem Ustaw nr 160 obsługujące gminę Iława to:

- droga nr 521 Kwidzyn – Prabuty – Susz – Iława o nawierzchni bitumicznej w średnim stanie technicznym
- droga nr 536 Iława – Samplawa o nawierzchni bitumicznej w średnim/złym stanie technicznym.

Łączna długość dróg wojewódzkich w gminie Iława wynosi 17,0 km.

Na podstawie ustawowych kryteriów określających drogi wojewódzkie proponuje się utrzymanie kategorii wszystkich dróg wojewódzkich.

Drogi powiatowe obsługujące gminę Iława, to zgodnie z Dziennikiem Ustaw nr 133 z roku 1998 następujące ciągi:

- droga nr 26221 Iława – Jerzwałd o nawierzchni bitumicznej
- droga nr 26227 Szymbark – Gardzień o nawierzchni bitumicznej na odcinku Szymbark – Starzykowo, na pozostałym odcinku o nawierzchni gruntowej.
- droga nr 26228 Laseczno - Szymbark o nawierzchni bitumicznej
- droga nr 26229 Stradomno – Segnowy o nawierzchni bitumicznej na odcinku Stradomno – Nejdyki, na pozostałym odcinku o nawierzchni gruntowej.
- droga nr 26230 Ząbrowo – Gałdowo, o nawierzchni bitumicznej
- droga nr 26231 Laseczno Małe – Gałdowo – Babięty o nawierzchni bitumicznej
- droga nr 26232 Laseczno Małe – Mózgowo – Gulb o nawierzchni twardej
- droga nr 26233 Laseczno – Gulb – Trupel o nawierzchni bitumicznej
- droga nr 26234 Stradomno – Wikielec o nawierzchni bitumicznej
- droga nr 26235 Iława – Karaś – Wonna o nawierzchni bitumicznej
- droga nr 26236 Iława – Katarzynki – Radomno o nawierzchni bitumicznej
- droga nr 26238 Dziarny – Kałduny, o nawierzchni bitumicznej na odcinku Dziarny – Dół, na pozostałym o nawierzchni gruntowej
- droga nr 26239 Dziarny – Małyki – Franciszkowo o nawierzchni twardej
- droga nr 26240 Rożental – Kałduny o nawierzchni bitumicznej
- droga nr 26241 Rudzienice – Turznica o nawierzchni bitumicznej na odcinku Rożental – Małyki, na pozostałym odcinku o nawierzchni gruntowej .
- droga nr 26243 Rodzone – Mały Bór o nawierzchni bitumicznej

- droga nr 26224 Frednowy – Wiewiórka –Franciszkowo , o nawierzchni bitumicznej na odcinku Frednowy- Wiewiórka ,na pozostałym odcinku o nawierzchni gruntowej.
- droga nr 26223 Iława –Boreczno o nawierzchni bitumicznej .
- droga nr 26226 Lipowy Dwór –Szałkowo –Kamień o nawierzchni bitumicznej na odcinku Lipowy Dwór – Szałkowo, na pozostałym odcinku o nawierzchni gruntowej ulepszonej.
- droga nr 26838 Miłomłyn – Samborowo o nawierzchni bitumicznej .
- droga nr 26225 Rudzienice – Tynwałd o nawierzchni bitumicznej.

Stan techniczny dróg powiatowych można określić jako średni z odcinkami w złym stanie. Analizując na tych drogach komfort jazdy należałoby przyjąć , że ich stan techniczny jest w większości zły, ponieważ liczne połatane dziury powodują nierówności nawierzchni utrudniające jazdę samochodem. Część dróg powiatowych posiada nienormatywną szerokość nawierzchni (4,0-4,5 m), co przy bardzo małym ruchu samochodów osobowych i dobrze utrzymanych poboczach jest do przyjęcia , ale biorąc pod uwagę potrzeby komunikacyjne gminy ,oraz fakt że po drogach tych odbywa się również ruch samochodów ciężarowych należałoby te drogi zmodernizować.

Łączna długość dróg powiatowych obsługujących gminę Iława wynosi 137,7 km ,w tym dróg o nawierzchni twardej 118,3 km – tj. 86%.

Drogi te pełnią funkcję głównych powiązań sieci osadniczej na terenie gminy a także wiążą gminę z województwem. Zgodnie z kryterium zawartym w Dzienniku Ustaw nr 106 z 1998 r., z analizy obecnego układu widać, że nie wszystkie drogi powiatowe te kryterium spełniają.

Drogi gminne obsługujące gminę Iława (ogłoszone w Dzienniku Urzędowym byłego województwa olsztyńskiego) o łącznej długości 63 km posiadają w większości nawierzchnię twardą betonową (grunt stabilizowany cementem) w bardzo zróżnicowanym stanie technicznym. Wymagają one pilnej modernizacji, polegającej na wzmocnieniu istniejącej nawierzchni warstwami bitumicznymi oraz wykonaniu właściwie ukształtowanego korpusu dróg wraz z odwodnieniem.

Dotychczasowe drogi zakładowe zgodnie z przepisami zawartymi w Dzienniku Ustaw nr 106 z dnia 21 lipca 1998r zaliczone zostały do dróg wewnętrznych . Ogólna długość dróg zakładowych na terenie gminy Iława wynosiła 29 km ,w tym dróg o nawierzchni twardej jest 11 km.

Drogi gminne i wewnętrzne tworzą układ komunikacyjny bezpośrednio obsługujący sieć osadniczą (w tym i rozproszoną), ośrodki turystyczne oraz zapewniają dojazd do pól i lasów. Łączna długość wszystkich dróg twardych na terenie gminy Iława (bez dróg gminnych) wynosi 164,5 km co daje wskaźnik gęstości dróg twardych wynoszący 40 km na 100 km². Wskaźnik ten określa, że jest to gmina o średniej gęstości dróg twardych- (pomijając ich stan techniczny).

5.7.2. Kolej

Przez teren gminy Iława przebiega linia kolejowa magistralna nr 9 Warszawa-Iława-Gdańsk, dwutorowa , zelektryfikowana .

Stacje towarowe to Iława i Ząbrowo.

Bocznice : Smolniki oraz siedem bocznic w m. Iławie.

Ponadto przebiega linia kolejowa pierwszorzędna nr 353 Poznań –Toruń –Iława-Olsztyn – Korsze –Skandawa , dwutorowa zelektryfikowana .

Stacje towarowe : Iława, Rudzienice,

oraz linia kolejowa drugorzędna nr 251 Tama Brodzka –Iława linia jednotorowa nieelektryfikowana.

6. WNIOSKI WYPŁYWAJĄCE Z DIAGNOZY STRATEGICZNEJ GMINY IŁAWA- KONTEKST EUROPEJSKI

6.1. POZYCJA GMINY NA TLE REGIONU

Tereny północno – wschodniej Polski należą do najbiedniejszych w kraju, do nich należy także Gmina Iława. Region nasz po procesach restrukturyzacji w 1990 r. i upadku Państwowych Gospodarstw Rolnych stał się obszarem zagrożonym wysokim bezrobociem. Obecnie stopa bezrobocia w powiecie iławskim w skład, którego wchodzi nasza gmina sięga 21,9%. Powiat iławski został wpisany na rządową listę regionów zagrożonych strukturalnym bezrobociem. Dzięki temu region nasz ma uzyskać dodatkowe środki finansowe na zmniejszenie bezrobocia. Firmy, które działają w naszym regionie powstały na bazie dawnych przedsiębiorstw państwowych, w których często rozmiary zatrudnienia nie miały wiele wspólnego z efektywnością i dlatego przeprowadzono drastyczne redukcje zatrudnienia. Największe trudności ze znalezieniem pracy mają młodzi ludzie, kobiety i mężczyźni, którzy nie ukończyli 35 lat. Są to osoby o niskim wykształceniu i niewystarczających kwalifikacjach zawodowych.

6.2. DIAGNOZA SYTUACJI W GMINIE IŁAWA W KONTEKŚCIE UNII EUROPEJSKIEJ

Województwo warmińsko – mazurskie jest jednym z województw słabiej rozwiniętych gospodarczo. Produkt Krajowy Brutto na mieszkańca stanowi ok. 90% średniej krajowej i relacja ta jest w zasadzie stabilna od połowy lat 1980-tych.

Gmina Iława z punktu widzenia rozwoju regionu, poziomu dobrobytu kwalifikuje się dofinansowania i korzystania z programów pomocowych w ramach Regulacji SAPARD, który zapewni wsparcie Wspólnoty na działania prowadzące do trwałego rozwoju rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich w okresie przedakcesyjnym dla naszego kraju.

Wsparcie to pozwoli nam spełnić warunki sformułowane w ramach partnerstwa akcesyjnego i odnosić się będzie do działań mających na celu w szczególności :

- rozwiązanie priorytetowych problemów związanych z trwałą adaptacją sektora rolnego i obszarów wiejskich;
- wprowadzenia dorobku prawnego UE dotyczącego wspólnej polityki rolnej i związanych z nią instrumentów polityki.

6.3. LUKI I DYSPARTYTY

Podstawowym źródłem utrzymania mieszkańców gminy jest rolnictwo, w którym znajduje zatrudnienie 2476 osób, co stanowi 61,3% ludności zawodowo czynnej. Wskaźnik ten jest zbyt wysoki w porównaniu do zatrudnienia w tym sektorze gospodarki w krajach UE, gdzie wskaźnik ten wynosi 3-5% - ogółu zatrudnionych w gospodarce.

Mieszkalnictwo

Zasoby mieszkaniowe gminy Ława w 1997r. wynosiły 2405 mieszkań i w porównaniu z 1994r. liczba mieszkań wzrosła zaledwie o 1,4%.

Dane o zasobach mieszkaniowych przedstawionych w poniższej tabeli dotyczą budynków spółdzielni mieszkaniowych, zakładów pracy, komunalnych i prywatnych.

Zasoby mieszkaniowe zamieszkane

Stan w dniu 31.XII

Wyszczególnienie	Zasoby mieszkaniowe zamieszkane					
	Mieszkania		w tym komunalne	Przeciętna liczba osób w mieszkaniu	przeciętna powierzchnia użytkowa w m ²	
	ogółem	na 1000 ludności			na 1 osobę	na 1 mieszkanie
Województwo						
1994	213922	278,1	46220	3,49	16,7	58,4
1996	216691	280,0	.	3,47	16,9	58,6
1997	218808	282,0	33768	3,44	17,1	58,7
Gminy wiejskie						
1994	59160	255,4	4518	3,89	16,7	65,0
1996	59228		.	3,9	16,7	65,2
1997	58051	255,3	3789	3,89	16,8	65,4
Gmina Ława						
1994	2372	217,7	22	4,58	16	73,3
1996	2389		.	4,63	15,9	73,6
1997	2405	215	49	4,64	15,9	73,9

Źródło: Gminy województwa olsztyńskiego za kadencji samorządu terytorialnego 1994-1998
Rocznik statystyczny województwa olsztyńskiego 1997, 1998

Z powyższych danych wynika, iż gmina Ława należy do grupy gmin wiejskich o niskiej liczbie mieszkań na 1000 ludności, która w 1997r. wynosiła 215 mieszkań, podczas gdy średnio w gminach wiejskich wskaźnik ten wynosił 255,3, a w województwie 282 mieszkania.

Tak znaczna różnica może wynikać z faktu, iż przeciętna powierzchnia użytkowa na 1 mieszkanie w gminie Ława wynosząca 73,9 m² daje gminie 3 miejsce wśród gmin wiejskich województwa, gdzie średnio wynosi ona 65,4m². Fakt ten wpływa również na to, że zarówno przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie, jak i przeciętna powierzchnia użytkowa w m² na 1 osobę odbiegają wzwyż od średnich w gminach wiejskich woj. olsztyńskiego.

Mieszkania oddane do użytku w 1996 i 1997 r.

Wyszczególnienie	Mieszkania oddane do użytku		
	ogółem	na 1000 mieszkańców	przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w m ²
Województwo			
1996	1502	1,9	69,5
1997	2222	2,9	71,3
Gminy wiejskie			
1996	96	0,4	123,8
1997	174	0,8	124,5
Gmina Ława			
1996	10	0,9	108,8
1997	16	1,4	114

Źródło: Rocznik statystyczny województwa olsztyńskiego 1997, 1998

W 1997r. oddanych do użytku zaledwie 16 mieszkań. Mimo to przybyło o 6 mieszkań więcej niż rok 1996. Wzrost liczby oddawanych mieszkań do użytku w ciągu roku o 62,5% oraz wzrost ilości osób pracujących w budownictwie (od 1994 r. do 1996 r. wzrost o 44,7%) może sugerować nieznaczny wzrost tempa rozwoju budownictwa w gminie. Oczywiście stan i tempo jego rozwoju budownictwa w obecnych uwarunkowaniach zależeć będzie od inicjatyw i kondycji finansowej mieszkańców gminy.

Opieka zdrowotna

Obsługa w zakresie służby zdrowia na terenie gminy nie zaspakaja potrzeb mieszkańców.

Na terenie gminy Ława funkcjonują jedynie 2 samodzielne Gminne Ośrodki Zdrowia: w Rudzienicach (1 lekarz, 4 pielęgniarki, 1 stomatolog) i Ząbrowie wraz z jego filią w Siemianach (2 lekarzy, 1 stomatolog, 3,5 pielęgniarki oraz lekarz ginekolog i mgr rehabilitacji

na umowie zleceniu), świadczące usługi w zakresie podstawowym publicznej opieki zdrowotnej. Poniżej zestawiono wskaźniki świadczące o stanie służby zdrowia.

Personel służby zdrowia

Stan w dniu 31.XII

Wyszczególnienie	Lekarze	Lekarze dentyści	Pielęgniarki	Farmaceuci	Lekarze	Lekarze dentyści	Pielęgniarki	Farmaceuci
	w liczbach bezwzględnych				na 10 tys. Ludności			
Województwo								
1994	1379	325	3459	255	17,9	4,2	45,0	3,3
1996	1441	317	3566		18,6	4,1	46,1	
1997	1442	283	3603	276	18,6	3,6	46,4	3,6
Gminy wiejskie								
1994	69	42	169	22	3,0	1,8	7,3	0,9
1996	71	29	172	.	3,0	1,2	7,3	
1997	63	25	157	17	2,8	1,1	6,9	0,7
Gmina Iława								
1994	2	2	6	-	1,8	1,8	5,5	-
1996	4	2	7	-	3,6	1,8	6,3	-
1997	4	2	7	-	3,6	1,8	6,3	-
1998	4	2	7,5	-				2

II. ANALIZA MOCNYCH I SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ (SWOT)

1. MOCNE STRONY GMINY

- korzystne warunki przyrodnicze do rozwijania turystyki, agroturystyki oraz nieszkodliwego przemysłu,
- możliwość rozwoju produkcji zdrowej żywności o wysokiej jakości,
- wolne, nie zagospodarowane tereny pod inwestycje,
- warunki dla edukacji ekologicznej,
- znaczne zasoby siły roboczej
- powiązania gminy z miastem Iława, dla którego obszar gminy stanowi lokalne otoczenie funkcji miastotwórczych Iławy, jako ponadlokalnego ośrodka koncentrującego usługi publiczne, działalność gospodarczą, bazę noclegową i rozrząd ruchu turystycznego oraz węzeł komunikacji drogowej i kolejowej;
- dogodne powiązania z sąsiednimi gminami, wchodzącymi w skład powiatu iławskiego przez system dróg powiatowych i szlaki wodne jeziora Jeziorak;
- dogodne powiązania w skali ponadlokalnej z systemem komunikacyjnym regionalnym i krajowym poprzez drogę krajową Nr 16 i drogi wojewódzkie Nr 521 i 536 oraz linie kolejowe – magistralną Warszawa – Gdańsk i Olsztyn – Toruń;
- istniejący przemysł drzewny ma niezłe perspektywy rozwoju, dzięki nowoczesnym technologiom, a także ulgom inwestycyjnym i doświadczeniu osób kierujących zakładami.
- bogactwo kulturowe i etniczne
- poprawiający się wizerunek gminy z jej walorami przyrodniczymi

2. SŁABE STRONY (BARIERY ROZWOJU) GMINY IŁAWA

- powstanie obszarów ubogich, o wysokim bezrobociu po procesach restrukturyzacji w 1990 r. i upadku PGR-ów;
- zbyt powolna restrukturyzacja obszarów wiejskich poprzez rozwój funkcji nierolniczych w otoczeniu rolnictwa;

- słaby rozwój gospodarstw rolnych o specjalistycznej produkcji – mleka, mięsa wołowego i drobiu;
- brak możliwości zbytu i niskie ceny produktów rolnych, co wiąże się z niską opłacalnością produkcji;
- zbyt mała ilość na terenie gminy zakładów przetwórstwa rolnego;
- duże rozdrobnienie powierzchniowe gospodarstw rolnych, najwięcej jest gospodarstw o powierzchni do 2 ha (706), a tylko 12 gospodarstw posiada powierzchnię od 50,01 ha do 100 ha;
- wysokie bezrobocie wśród kobiet do lat 35 i młodzieży – absolwentów szkół średnich;
- niskie kwalifikacje miejscowej siły roboczej;
- powiększająca się grupa osób korzystających z pomocy społecznej;
- niepokojący wzrost zjawisk patologicznych – alkoholizmu, przemocy w rodzinie oraz bezdomności;
- zbyt duże rozdrobnienie sieci szkolnej i utrzymywanie placówek o niskim standardzie;
- niewystarczające wyposażenie placówek szkolnych w sprzęt komputerowy;
- mała dynamika w powstawaniu nowych miejsc pracy;
- brak możliwości zatrudnienia i pozyskiwania dochodów poza rolnictwem;
- zbyt słabe wykorzystywanie walorów przyrodniczych przez turystykę i agroturystykę;
- niewystarczająca infrastruktura techniczna na terenie gminy szczególnie w zakresie kanalizacji, komunikacji drogowej i oświetlenia oraz telefonizacji;
- brak sieci kanalizacyjnej wpływa niekorzystnie na stan środowiska i zanieczyszczenie wód;
- niewystarczająca promocja gminy w zakresie propozycji terenów pod zabudowę inwestycyjną.

W ramach zbierania informacji dotyczących diagnozy sytuacji na terenie Gminy Ława w dniach od 10.12.1999 r. do 17.01.2000 r. w poszczególnych sołectwach odbyły się zebrania konsultacyjne, w których każdy mieszkaniec miał możliwość wypowiedzenia się na temat problemów rozwojowych. Wnioski i sugestie wpływające z tych zebrań przedstawia poniższa tabela:

Zbiorcze zestawienie wniosków z zebrań przeprowadzonych w sołectwach na terenie gminy Hawa

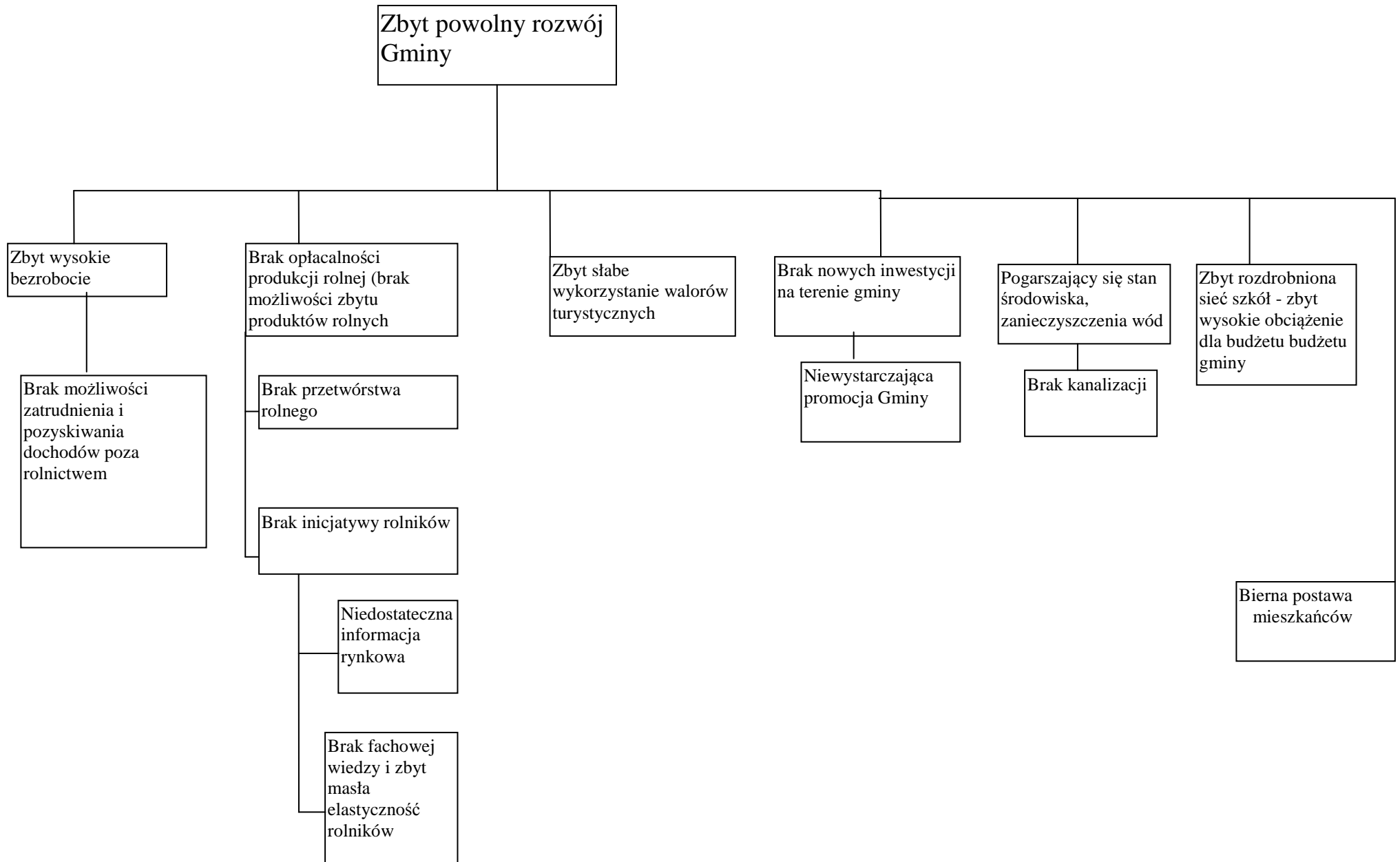
Lp.	Miejscowość	Data zebrania	Ilość obecnych	Wnioski
1.	Karaś	17.01.2000 r.	32	Potrzeba naprawy systemów melioracji, konieczny remont szkoły, brak chodników
2.	Radomek	17.01.2000 r.	36	Złe oznakowanie dróg, źle funkcjonująca komunikacja miejska, konieczność budowy świetlicy
3.	Segnowy	20.01.2000 r.	11	Potrzeba naprawy systemów melioracji ,zły stan drogi do stacji PKP w Ząbrowie, brak miejsc pracy, poprawa działania komunikacji autobusowej
4.	Frednowy	03.01.2000 r.	25	Brak opłacalności produkcji rolnej, zły stan drogi do Ośrodka Hodowli Indyków, zły stan oświetlenia, problem likwidacji szkoły , zły stan drogi Frednowy – Pikus – Franciszkowo, Wiewiórki – Pikus
5.	Makowo	17.01.2000 r.	11	Poprawa stanu oświetlenia, zły stan drogi , potrzeba kanalizacji
6.	Nejdyki	17.01.2000 r.	10	zaniedbania w melioracji, zły stan wiaduktu ,
7.	Gardzień	13.01.2000 r.	13	Brak komunikacji autobusowej w dni wolne od pracy, poprawa stanu drogi Gardzień – Starzykowo , brak rozwoju budownictwa jednorodzinnego
8.	Kamień	13.01.2000 r.	26	Potrzeba naprawy systemów melioracyjnych , brak wodociągów w Windykach (9 rolników), zły stan dróg : Wola Kamieńska – Windyki, Kamień – Szałkowo, Kamień – Nowa Wieś, brak kanalizacji ,
9.	Franciszkowo	13.01.2000 r.	21	Brak kontenerów na odpady, zaniedbania melioracyjne, brak oświetlenia do stacji w Pikusie, brak przejścia dla pieszych na skrzyżowaniach, brak komunikacji autobusowej Stanowo- Franciszkowo, zły stan drogi do szkoły ,
10.	Ząbrowo	17.12.1999 r.	11	Brak miejsc pracy, zaniedbania melioracyjne, zły stan poboczy dróg , brak boiska ,
11.	Mózgowo	10.01.2000 r.	20	Zła jakość dróg, zaniedbania melioracyjne, brak komunikacji w okresie wakacji ,
12.	Gałdowo	10.01.2000 r.	20	Potrzeba modernizacji drogi Gałdowo-Ząbrowo, potrzeba remontu szkoły, doprowadzenie wody do gosp. p. Bagan, brak miejsc pracy, problem z odbiorem odpadów ,

1.	2.	3.	4.	5.
13.	Gulb	10.01.2000 r.	20	Konieczność melioracji, brak miejsc pracy, potrzeba likwidacji ferm drobiu ,
14.	Siemiany	20.12.1999 r.	21	Ograniczenia wynikające z regulacji prawnych – Park Krajobrazowy, niedostateczna ilość połączeń komunikacyjnych z Iława, zaniedbania melioracyjne , zły stan oświetlenia ulic, brak promenady nad jeziorem, brak chodników ,
15.	Dziarny, Dół	03.01.2000 r.	10	Potrzeba naprawy systemu melioracji, wysoki poziom rzeki Iławki, szkody łowieckie, zły stan drogi: Dół – Kałduny, Dół – Ławice, Dziarny – oczyszczalnia Dziarny Dziarnówko, brak miejsc pracy ,
16.	Mątyki	03.01.2000 r.	7	Brak oświetlenia, zła jakość drogi Mątyki – Frednowuy, Mątyki – Borek, zaniedbania melioracyjne, doprowadzenie wody do 3 gospodarstw., brak przystanku autobusowego ,
17.	Tynwałd	20.12.1999 r.	32	Zły stan systemu melioracji, regulacje prawne związane z parkiem krajobrazowym, problem likwidacji szkoły, brak pojemników na odpady, brak miejsc pracy, zły stan drogi Szalkowo – Makowo ,
18.	Nowa Wieś	16.12.1999 r.	31	Zaniedbania melioracyjne ,, zła jakość wody, brak miejsc pracy, brak przedszkola, potrzeba rozbudowy boiska, brak odwodnienia dróg ,
19.	Szalkowo	16.12.1999 r.	35	Potrzeba poprawy stanu drogi, brak chodników, zaniedbania melioracyjne , poprawa komunikacji z Iławą, gazyfikacja wsi , rozwój turystyki ,
20.	Szymbark	27.01.2000 r.	28	Brak świetlicy, zły stan oświetlenia, potrzeba rozbudowy przystanku autobusowego,
21.	Laseczno	16.12.1999 r.	17	Potrzeba dwóch dodatkowych numerów tel. dla szkoły, zaniedbania melioracyjne , potrzeba rozbudowy szkoły – sala gimnastyczna, brak chodników , brak miejsc pracy ,
22.	Kałduny	13.12.1999 r.	25	Zaniedbania melioracyjne , brak miejsc pracy, nieopłacalność produkcji rolnej, brak stabilizacji cenowej, potrzeba prywatnego przedszkola ,
23.	Wikielec	13.12.1999 r.	20	Zła opłacalność produkcji rolnej, brak chodników, zły stan dróg, konieczność budowy szkoły ,
24.	Starzykowo	20.01.2000 r.	15	Zły stan drogi Starzyowo – Gardzień, zaniedbania melioracyjne , brak oznakowania skrzyżowania, zły stan oświetlenia, brak oznakowania przystanku autobusowego ,
1.	2.	3.	4.	5.

25.	Gromoty	09.12.1999 r.	30	Brak kawiarni (młodzież), brak miejsc pracy, rozwój agroturystyki, budownictwo jednorodzinne ,
26.	Ławice	10.12.1999 r.	20	Brak opłacalności produkcji rolnej, zaniedbania melioracyjne , brak miejsc pracy ,
27.	Rudzienice	10.12.1999 r.	39	Brak opłacalności produkcji rolnej , brak kanalizacji, brak kotłowni, brak sali gimnastycznej, brak ścieżki rowerowej, rozwój agroturystyki, potrzeba zorganizowania konkursu dla dzieci – „gmina za 15 lat” ,
28.	Skarszewo	24.01.2000 r.	19	ZŁY STAN DROGI DOJAZDOWEJ DO STRADOMNA, ZANIEDBANIA MELIORACYJNE , BRAK KOMUNIKACJI AUTOBUSOWEJ , BRAK MIEJSC PRACY (ZATRUDNIENIE PRZY MELIORACJI),
29.	Stradomno	13.12.1999 r.	8	Brak opłacalności produkcji rolnej, brak oznakowania dróg, brak chodników, brak miejsc pracy .

W oparciu o informacje zebrane podczas zebrań wiejskich oraz wnioski wpływające z konsultacji z Konwentem Rozwoju Gminy sformułowano problemy rozwojowe Gminy Ława. Przedstawia to poniższy schemat:

Analiza problemów rozwojowych gminy Iława

3. SZANSE - MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

Możliwości rozwoju gminy istnieją i obejmują następujące kierunki rozwoju :

- ożywienie gospodarcze poprzez wzrost zainteresowania kapitału zewnętrznego,
- rozwój rolnictwa ekologicznego i przetwórstwa rolno-spożywczego,
- rozwój agroturystyki w kontekście rozwoju edukacji ekologicznej,
- wzrost popytu zewnętrznego na usługi turystyczne, co doprowadzi do wydłużenia sezonu,
- ożywienie gospodarcze w całym regionie warmińsko-mazurskim dzięki połączeniu trasy Nr 16 z projektowaną autostradą A1 i połączenie z trasą Via Baltica (tereny Obwodu Kaliningradzkiego, Litwy, Łotwy i Estonii),
- wykorzystanie możliwości współpracy dzięki podpisanej umowie z Gminą Grainet (Bawaria) oraz nawiązanie nowych kontaktów z zagranicą,
- napływ środków pomocowych (m.in. SAPARD, Fundusze Strukturalne) w okresie przedakcesyjnym
- dalszy rozwój przemysłu (szczególnie rolno – spożywczego i drzewnego), jego unowocześnienie i restrukturyzacja oraz dostosowanie do warunków lokalnych;

Wysiłki inwestycyjne gminy powinny być skierowane na rozbudowę podstawowej sieci infrastruktury technicznej (kanalizacja, oświetlenie dróg), które umożliwią stworzenie korzystnych warunków pod budowę turystyczno – wypoczynkową. Władze gminy wyrażają opinię, że aby nastąpił rozwój należy wspierać inwestorów prywatnych, którzy rozpoczynają działalność gospodarczą w sektorze turystycznym, udzielają ulgi inwestycyjnych (obniżenie podatków), a ponadto zapraszają do współpracy miejscowych biznesmenów.

Należy dążyć do aktywnego udziału mieszkańców w realizacji podejmowanych inwestycji. Obecnie wykonywane inwestycje infrastruktury technicznej są współfinansowane przez samych zainteresowanych. Odstępuje się od układu sieciowego w realizacji podejmowanych

przedsięwzięć ale realizacja ich może nastąpić w drodze inwestycji indywidualnych. I w tym przypadku gmina powinna uczestniczyć w kosztach realizacji.

Działania gminy powinny być skierowane na promocję wykształcenia i należy w tej kwestii wykorzystywać bliskość miast, w których znajdują się szkoły średnie i filie uczelni akademickich. Pod uwagę należy także wziąć możliwość wspierania działalności szkoleniowej prowadzonej w poszczególnych przedsiębiorstwach.

- wykorzystanie zasobów przyrodniczych i co się z tym wiąże rozwój turystyki, agroturystyki, osadnictwa letniskowego i budownictwa jednorodzinne osób „uciekających” z miast;

Gmina Iława wiąże możliwości współpracy w zakresie promocji i organizacji turystyki z miastem Iława. Działający Związek Gmin „Jeziorak” powinien odgrywać istotną rolę w pełniejszym wykorzystywaniu potencjału turystycznego gminy Iława. Przyciąganie turystów w okolice jeziora Jeziorak będzie możliwe dzięki intensywnym działaniom gmin wchodzących w skład tego związku. Promocja gminy jest niewystarczająca, brak jest wydawnictw informacyjnych i punktów obsługi turystycznej. Wspólny folder opracowany przez Związek gmin informowałby o atrakcjach przyrodniczych i możliwościach ich wykorzystania. Włączenie informacji o gminie Iława do ogólnopolskich sieci biur turystycznych wpłynęłoby na większą promocję naszego regionu i napływem nowych turystów. Rozbudowa bazy hotelarskiej i zwiększenie miejsc noclegowych wpłynęłoby na przedłużenie sezonu oraz zwiększenie liczby gości odwiedzających gminę w ciągu roku.

Rozwój osadnictwa letniskowego i budownictwa jednorodzinne osób przenoszących się z miast może być impulsem inwestycyjnym. Procesy te wpłyną na ożywienie na rynku budowlanym. Powstanie osadnictwa lokalnego i budownictwa powinno łączyć się z wykonaniem kompleksowego zagospodarowania terenu wraz z małą architekturą i siecią usług rekreacyjnych.

- rozwój agrokompleksu wokół hodowli drobiu i trzody chlewnej w kierunku produkcji roślinnej – pasz i koncentratów paszowych – hodowli – przetwórstwa.

Rozwijający się kompleks paszowo-hodowlany, w szczególności hodowla drobiu, młodego bydła rzeźnego, produkcja mleka mogą stać się wiodącym ogniwem gospodarki żywnościowej gminy. Producenci żywności upatrują również szansę w możliwości rozwoju produkcji owoców i warzyw, szczególnie truskawek i dobrych odmian ziemniaka z wykorzystaniem chłodni i przetwórci owoców w Karasiu (WILD POLSKA SP. Z O.O. oraz IŁAWSKIE ZAKŁADY PRZEMYSŁU ZIEMNIACZANEGO).

4. ZAGROŻENIA

- ciągle pogarszająca się sytuacja finansowa gospodarstw rolnych;
- dekapitalizacja środków produkcji w rolnictwie;
- brak realizacji rządowych programów dotyczących wsi i rolnictwa;
- wysoki poziom bezrobocia w gminie;
- wzrost poziomu patologii społecznych;
- brak stabilnej polityki rządu wspierającej sektor małych i średnich przedsiębiorstw;
- brak preferencji prawnych dla turystyki i agroturystyki;
- brak zainteresowania nowych firm inwestowaniem w gminie;
- odpływ wysoko wykwalifikowanej kadry do regionów bardziej rozwiniętych gospodarczo;
- brak skutecznej promocji walorów gminy.

5. PROPOZYCJE DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWOJU GMINY

- intensywna rozbudowa infrastruktury komunalnej, w tym szczególnie kanalizacji;
- modernizacja sieci komunikacyjnej wewnątrz gminy, która powinna opierać się na zaniechaniu prowizorycznych rozwiązań (utwardzania dróg) na rzecz ich asfaltowania;
- rozbudowa kablowej sieci telefonicznej, także z realizacją inwestycji sieci konkurencyjnych : GSM, IDEA;
- promocja walorów turystycznych gminy w odniesieniu do rozwoju inwestycji turystycznych. Działania promocyjne powinny być prowadzone pod patronatem Związku Gmin „Jeziorak”;
- promocja możliwości rozwoju budownictwa jednorodzinnego, w formie kompleksowej tzn. z pozyskiwaniem terenów, jego uzbrojeniem i precyzowaniem warunków zabudowy;
- wspieranie rozwoju rolnictwa specjalistycznego, tzn. produkcja drobiu i trzody chlewnej oraz warzyw i owoców;
- zagospodarowanie strefy przyjeziornej nad Jeziorakiem w celu uzyskania odpowiedniego standardu estetycznego i sanitarnego;
- podjęcie zadań zmierzających do podniesienia kwalifikacji ludności i wykorzystania potencjału młodzieży. Tworzenie takich kierunków kształcenia, które są obecnie najbardziej poszukiwane na rynku pracy. Wyróżnianie najlepszych uczniów stypendiami przyznawanymi przez władze gminy.

6. PROPOZYCJE HIERARCHIZACJI ZADAŃ

Działania władz gminnych powinny skoncentrować się na :

1. Promocji mającej na celu wzrost rozwoju inwestycji turystycznych z ewentualną pomocą finansową władz w rozbudowie infrastruktury technicznej.
2. Rozwój osadnictwa letniskowego i budownictwa jednorodzinnego. Konieczne będzie opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego gminy, który wyznaczy obszary przeznaczone pod zabudowę.
3. Rozbudowa sieci sanitarnej w miejscowościach położonych wokół Jezioraka i wsparciu przedsięwzięć podejmowanych w skali indywidualnej.
4. Wspieranie wysiłków edukacyjnych młodzieży.
5. Podjęcie starań o uzyskanie środków pomocowych z zewnątrz.
6. Integracja działań mieszkańców miasta i gminy na rzecz wspólnych przedsięwzięć ekologicznych, turystycznych i kulturalnych

6.1. STRATEGICZNE CELE ROZWOJOWE GMINY IŁAWA – PROPOZYCJE KONWENTU ROZWOJU GMINY

1. Zwiększenie liczby miejsc pracy dla mieszkańców poprzez lokalizowanie nowych inwestycji na terenie gminy
2. Restrukturyzacja obszarów wiejskich poprzez rozwój funkcji nierolniczych w otoczeniu rolnictwa
3. Rozwój rolnictwa specjalistycznego (produkcja mleka, produkcja młodego mięsa wołowego, drobiarstwo)
4. Rozwój turystyki i agroturystyki
5. Poprawa infrastruktury technicznej oraz stanu środowiska naturalnego- kanalizacja

6.2. STRATEGICZNE CELE ROZWOJU GMINY IŁAWA I GŁÓWNE KIERUNKI JEJ POLITYKI PRZESTRZENNEJ.

6.2.1. STRATEGICZNE CELE ROZWOJU GMINY.

Na podstawie analiz uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego (cz. I-sza studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Iława) za główny cel strategiczny rozwoju gminy należy uznać restrukturyzację obszarów wiejskich w kierunku aktywizacji funkcji gospodarczych nierolniczych w otoczeniu gospodarki rolnej oraz poprawy standardów ochrony zasobów środowiska przyrodniczego i obsługi ludności. Składają się na to następujące strategiczne cele odcinkowe, obejmujące tworzenie warunków dla:

1. inwestowania w działalności produkcyjne i usługowe nierolnicze,
2. rozwoju działalności turystyczno-wypoczynkowych,
3. prowadzenia działalności rolniczych i stabilizacji osadnictwa wiejskiego,
4. poprawy dostępności do usług publicznych w zakresie oświaty i opieki zdrowotnej,
5. poprawy stanu czystości wód powierzchniowych oraz ochrony zasobów wód wglębnych i stanu czystości powietrza atmosferycznego.

Realizacja tych celów wymaga rozwiązania następujących podstawowych problemów rozwoju gminy w zakresie:

- a) gospodarki ściekowej w zbiorczych systemach odprowadzania i oczyszczania ścieków,
- b) systemu gromadzenia, segregacji i utylizacji odpadów,
- c) modernizacji i remontów układu komunikacyjnego,
- d) budowy i modernizacji bazy oświatowej.

Są to zadania inwestycyjne o charakterze długookresowym, wymagające ustalenia kolejności ich wykonywania w odniesieniu do obszarów składających się na kształtowanie kierunków polityki przestrzennej gminy.

6.2.2. GŁÓWNE KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ GMINY.

Za główne kierunki polityki przestrzennej gminy należy uznać:

1. rozwój mieszkalnictwa i funkcji gospodarczych nierolniczych w otoczeniu m. Iławy,
2. zagospodarowanie turystyczno-wypoczynkowe w otoczeniu wschodnim jez. Jeziorak,
3. aktywizację osadniczą i gospodarczą nierolniczą w otoczeniu drogi krajowej Nr 16 na kierunku Iława-Ostróda, wraz ze stabilizacją osadnictwa wiejskiego i gospodarki rolnej w pd.-wsch. części gminy,
4. stabilizację osadnictwa wiejskiego i gospodarki rolnej w zach. części gminy.

Hierarchizacja tych kierunków zależna jest w średniookresowym horyzoncie (8-10 lat) realizacji głównego celu strategicznego rozwoju gminy od uwarunkowań technicznych wyposażenia obszaru gminy w zbiorcze systemy gospodarki ściekowej i możliwości gminy w zakresie finansowania zadań infrastrukturalnych. W tym stanie rzeczy należy przyjąć następującą kolejność realizacji tych zadań w odniesieniu do określonych wyżej kierunków polityki przestrzennej gminy:

L.p.	Obszary	Główne kierunki zagospodarowania przestrzennego	Główne zadania inwestycyjne z udziałem środków budżetowych	Kolejność realizacji zadań
1.	otoczenie m. Iławy	rozwój mieszkalnictwa i funkcji gosp. nierolniczych	dokończenie wyposażenia w kanalizację ściekową, przyłączoną do systemu gosp. ściekowej m. Iławy	I
2.	otoczenie wsch. brzegu jez. Jeziorak	zagospodarowanie turystyczno wypoczynkowe	przyłączenie do systemu gosp. ściekowej m. Iławy	II
3.	pd.-wsch. obszar gosp. rolnej	stabilizacja osadnictwa wiejskiego i gospodarki rolnej	przyłączenie do systemu gosp. ściekowej m. Iławy	III
4.	otoczenie drogi krajowej Nr.16 na kierunku Iława-Ostróda	aktywizacja osadnictwa i funkcji gosp. nierolniczych	przyłączenie do systemu gosp. ściekowej m. Iławy	IV
5.	zach. obszar gosp. rolnej	stabilizacja osadnictwa wiejskiego i gospodarki rolnej	wyposażenie w zbiorczy system gosp. ściekowej , odrębny od systemu m. Iławy *)	V

*) realizacja zadania wymaga ustalenia lokalizacji budowy oczyszczalni ścieków w oparciu o program gospodarki ściekowej, odrębny od systemu m. Iławy,

Ze względu na uwarunkowania ochrony środowiska skanalizowanie miejscowości Siemiany z odprowadzeniem ścieków do oczyszczalni w Suszu stanowić będzie odrębne zadanie.

Dopełnieniem kierunków polityki przestrzennej gminy Ława są następujące zadania, mieszczące się w strategicznych celach odcinkowych rozwoju gminy:

1. modernizacja drogi krajowej Nr 16 wraz z budową obejścia m. Ławy (zadanie rządowe)
2. budowa nowego obiektu szkolnego w Wikielcu i modernizacja obiektów szkolnych w: Ząbrowie, Gałdowie i Frednowach.
3. aktywizacja zagospodarowania turystyczno-wypoczynkowego rejonu Siemian, uwarunkowana przyłączeniem tego obszaru do zbiorczego systemu gospodarki ściekowej gminy Susz.
4. odbudowa zamku w Szymbarku z ukierunkowaniem inwestycji na obsługę ruchu turystycznego (zadanie ze środków finansowych pozagminnych).

III. WIZJA ROZWOJU GMINY IŁAWA.

WIZJA ROZWOJU

Rozwinięta gospodarczo Gmina Iława producentem zdrowej żywności oraz wysokiej jakości usług turystycznych w otoczeniu czystego powietrza, jezior i lasów.

Wizja rozwoju Gminy Iława, która została określona na podstawie analizy strategicznej przy współudziale partnerów lokalnych wchodzących w skład Konwentu Rozwoju Gminy Iława, powinna zostać osiągnięta w roku 2015. Realizacja tak przedstawionego obrazu przyszłości jest możliwa tylko i wyłącznie poprzez przestrzeganie we wszystkich dziedzinach działalności zasad racjonalnego wykorzystywania zasobów środowiska naturalnego dla potrzeb generowania rozwoju społeczno-gospodarczego. Gmina nie tylko powinna stwarzać warunki zrównoważonego rozwoju, nie pogarszającego stanu środowiska naturalnego, ale również – tam gdzie jest to konieczne – stan ten poprawiać. Przy formułowaniu strategii rozwoju Gminy Iława przyjęto proekologiczną opcję rozwoju.

Zasobność mieszkańców gminy uzależniona będzie od rozwoju trzech podstawowych dziedzin gospodarczych, a mianowicie:

- rolnictwa oraz leśnictwa,
- szeroko rozumianych usług, w tym usług turystycznych, a w szczególności agroturystyki,
- przemysłu nie uciążliwego dla środowiska naturalnego.

W zakresie rolnictwa nastąpi rozwój technologii tzw. rolnictwa integrowanego i produkcji zdrowej oraz wysokospecjalistycznej żywności. Dzięki temu możliwe będzie wypełnienie nisz w gospodarce żywnościowej Unii Europejskiej. Eksport na rynki unijne będzie możliwy dzięki temu, że produkty żywnościowe będą odpowiadać standardom europejskim.

W zakresie leśnictwa, dzięki wprowadzeniu programu zalesiania wolnych terenów, wzrośnie powierzchnia lasów, a tym samym znaczenie gospodarki leśnej, co przyczyni się do wzrostu miejsc pracy. Wzrośnie również znaczenie lasów oraz ich wykorzystanie we wszystkich funkcjach

Bardzo ważne miejsce w gospodarce gminy zajmie turystyka, w tym agroturystyka jako alternatywne źródło pozyskiwania dochodów na terenach wiejskich. Poprawi się jakość usług

turystycznych, a dzięki wprowadzeniu różnorodnych ich form, wydłuży się znacznie sezon turystyczny. Strategia zakłada powstanie i rozwój markowych produktów turystycznych z odpowiednią promocją w kraju i za granicą.

W zakresie rozwoju przemysłu przewiduje się opcję proekologiczną. Warunkiem lokalizacji inwestycji przemysłowych będzie stosowanie technologii o najwyższych standardach w zakresie ochrony środowiska.

Tak sformułowaną wizję rozwoju gminy będą urzeczywistniać jej mieszkańcy – wykształceni i przedsiębiorczy.

IV. CEL STRATEGICZNY ORAZ WIĄZKA CELÓW SZCZEGÓŁOWYCH

CEL GŁÓWNY STRATEGII

Modernizacja gospodarstw rolnych jako bazy surowcowej dla przemysłu rolno – spożywczego zharmonizowane z rozwojem obszarów wiejskich.

1. SZCZEGÓŁOWE WIĄZKI CELÓW

1. Łagodzenie bezrobocia na obszarze Gminy Iława poprzez restrukturyzację obszarów wiejskich.
2. Odnowa wsi w oparciu o wykorzystanie walorów krajobrazowo – przyrodniczych i historycznych.
3. Modernizacja i rozwój infrastruktury technicznej.
4. Inwestycje w człowieka (mobilizacja młodzieży na rynkach pracy i kształcenie dorosłych).
5. Modernizacja gospodarstw rolnych w branżach podporządkowanych przemysłowi rolno – spożywczemu: mleko i mięso (młode bydło rzeźne, drób).

1.1. Cel szczegółowy I

Łagodzenie bezrobocia na obszarze Gminy Iława poprzez restrukturyzację obszarów wiejskich.

Realizacja tak sformułowanego celu dla rozwiązywania problemu obszarów wiejskich zależy przede wszystkim od stabilnej i racjonalnej polityki państwa wobec rolnictwa. Do roku 2015

przewiduje się spadek stopy bezrobocia na terenie Gminy Ława do poziomu 10 % oraz wzrost dochodu gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca do poziomu średniej krajowej.

W ramach tak przyjętego celu szczegółowego przyjęto następujące cele operacyjne:

- poprawa zarządzania gospodarstwami rolnymi i przystosowanie ich do rynku pracy
- przystosowanie młodzieży na rynku pracy i poprawa mobilności dorosłych na rynkach pracy.
- tworzenie nowych miejsc pracy poza rolnictwem poprzez rozwój małej i średniej przedsiębiorczości
- przyciąganie inwestorów z zewnątrz tworzących nowe miejsca pracy w długim okresie.

Cel operacyjny:

- **poprawa zarządzania gospodarstwami rolnymi i przystosowanie ich do rynku pracy.**

Cel powyższy zakłada wsparcie dla małych gospodarstw rolnych, zaistnieje konieczność łączenia pracy w gospodarstwie rolnym z pracą poza rolnictwem. Zasadniczą rolę będzie odgrywać tutaj edukacja w zakresie integracji poziomej i pionowej. Poprawa efektywności funkcjonowania małych gospodarstw rolnych będzie możliwa dzięki podejmowaniu działalności alternatywnej tj. produkcja ekologicznej żywności, ogrodnictwo, agroturystyka.

Warunkiem koniecznym powodzenia tych działań jest podniesienie świadomości i poziomu wiedzy rynkowej (ekonomicznej) rolników. Niezbędne jest stworzenie instytucji działających w zakresie doradztwa prawno-ekonomicznego i fachowego oraz wprowadzenie systemu szkoleń i lepszego przepływu informacji.

Cel operacyjny:

- **tworzenie nowych miejsc pracy poza rolnictwem poprzez rozwój małej i średniej przedsiębiorczości**

W ramach tego celu przyjęto założenie, że dynamika wzrostu zatrudnienia wyniesie około 1,5% w skali rocznej oraz nastąpi wzrost liczby podmiotów gospodarczych o ok. 2% rocznie. Przyjęcie takich założeń wymaga wielofunkcyjnego rozwoju Gminy Ława jako terenu wiejskiego. Podstawowe znaczenie będzie miał tutaj rozwój sektora usług lub sektora produkcji przyjaznej środowisku jako alternatywnej formy pozyskiwania dochodów dla mieszkańców. Należy wspierać podejmowanie pozarolniczych kierunków działalności gospodarczej.

Podstawowym filarem tych działań będzie rozwój turystyki, a w szczególności agroturystyki.

Cel operacyjny:

- **przyciąganie inwestorów z zewnątrz, tworzących nowe miejsca pracy w długim okresie**

Przyciąganie inwestorów z zewnątrz ma kluczowe znaczenie dla powodzenia inicjatyw lokalnych. W ramach tego celu przewiduje się projekty z zakresu:

- * promocji gminy,
- * stworzenia inkubatora małej przedsiębiorczości,
- * systemu lokalnych zachęt inwestycyjnych

1.2. Cel szczegółowy II:

Odnowa wsi w oparciu o wykorzystanie walorów krajobrazowo-przyrodniczych i historycznych

Cel operacyjny:

- **rozwój turystyki**

Szansę rozwoju ekonomicznego Gminy Iława stanowi potencjał ekologiczno-przyrodniczy. Wartości te są zagrożone poprzez pogarszanie się jakości wód w jeziorach spowodowane niewystarczającym systemem kompleksowej gospodarki ściekowej w gminie.

Dla właściwości eksploatacji harmonizującej z ochroną środowiska konieczna jest dalsza realizacja programu kompleksowej budowy infrastruktury technicznej (ściekowej) na tym obszarze. Przyczyni się to także do tworzenia nowych inicjatyw związanych z rozwojem turystyki, a tym samym tworzenia miejsc pracy poprzez zapewnienie inwestorom niezbędnej do realizacji przedsięwzięcia infrastruktury technicznej.

Planowane przedsięwzięcie jest zgodne z Priorytetem Nr 8 Wstępnego Narodowego Planu Rozwoju – Rozwój turystyki: instrument 2, tj. „Wsparcie dla komunalnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej”, jak również z Priorytetem Nr 6 „Wsparcie endogenicznego potencjału rozwojowego gminy – rozwój infrastruktury o znaczeniu ponadlokalnym: instrument 2 – dotacje dla rozbudowy infrastruktury ochrony środowiska o wpływie gminnym. Zgodność

wspomnianego przedsięwzięcia uwidacznia również Priorytet Nr 4 „Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich” instrument1 – rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej. Priorytet ten ma na celu zwiększenie ekologicznej i turystycznej siły gminy, jak zostało to podkreślone w analizie SWOT. Będzie się on koncentrował na rozpoznanych zagrożeniach wynikających z niewystarczającego standardu infrastruktury technicznej, pogłębiającej proces degradacji środowiska i tym samym uniemożliwiających pełne wykorzystanie potencjału przyrodniczego oraz turystycznego.

Planowane działania będą również impulsem dla rozwoju agroturystyki jako alternatywy dla indywidualnych gospodarstw rolnych jak też poprawy sytuacji społeczno-ekonomicznej zwłaszcza ludności zamieszkałej na terenach byłych państwowych gospodarstw rolnych.

PLAN ROZWOJU PRODUKTU TURYSTYCZNEGO GMINY IŁAWA

Cele strategii

Podstawowym założeniem Strategii Rozwoju Produktu Turystycznego Gminy Iława jest określenie dla potrzeb władz samorządowych oraz branży turystycznej konkretnych kierunków i metod działań, które umożliwią optymalne usytuowanie konkurencyjnego produktu turystycznego na rynku krajowym i rynkach zagranicznych.

Strategia kładzie nacisk na zrównoważony rozwój produktu turystycznego przynoszący gminie istotne korzyści ekonomiczne. Przyczyni się to do rozwoju gospodarczego gminy w tym zwiększenia zatrudnienia, a jednocześnie ustali i ugruntuje miejsce Gminy Iława jako celu atrakcyjnych wyjazdów turystycznych.

Rynek dla produktu turystycznego Gminy Iława na tle kraju

Na krajowym rynku turystycznym wyodrębnione zostały następujące sektory podstawowych rynków:

- turystyka biznesowa,
- turystyka tranzytowa i przygraniczna,
- zwiedzanie miast,
- turystyka rekreacyjna,
- turystyka aktywna i specjalistyczna,
- indywidualne trasy objazdowe,
- „życie wsi” – turystyka wiejska i agroturystyka,
- turystyka przyrodnicza i ekoturystyka,
- turystyka „sentymentalna”,
- turystyka religijna,

- turystyka religijna oraz grup etnicznych o historycznych powiązaniach z Polską.

Biorąc pod uwagę położenie geograficzne Gminy Iława oraz jej walory środowiska naturalnego, niniejsza strategia przewiduje rozwój markowych produktów turystycznych w następujących segmentach rynku:

- a) turystyka aktywna, rekreacyjna i specjalistyczna – obejmująca szeroki zakres rekreacji opartej na naturalnych zasobach (jeziora, lasy itp.) oraz imprezy turystyki aktywnej, np. jeździectwo, żeglarstwo, przejażdżki rowerowe, dzięki którym możliwe będzie skuteczne wydłużenie stosunkowo krótkiego sezonu letniego.
- b) turystyka na obszarach wiejskich obejmująca wszelkie formy pobytów na terenach wiejskich, w tym agroturystykę, pobyty w ośrodkach wypoczynkowych, pensjonatach, domach letniskowych,
- c) ekoturystyka oraz turystyka w parkach krajobrazowych i rezerwatach przyrody,
- d) turystyka „sentymalna” – związana z historycznym umiejscowieniem Gminy Iława na terenach Prus Wschodnich – „powrót do korzeni”,
- e) pobyty uzdrowiskowe związane z planowanym zlokalizowaniem na terenie Siemian uzdrowiska, wykorzystującego miejscowe wody lecznicze.

Program zakłada rozwój wytypowanych produktów markowych w wybranych miejscowościach oraz uruchomienie programów obejmujących rozwój istotnych elementów infrastruktury decydującej o markowym charakterze produktu, a mianowicie:

- rozwój bazy noclegowej,
- rozwój infrastruktury uzupełniającej, w tym zwiększającej możliwości spędzania czasu wolnego
- działania wspierające, w tym organizacja szkoleń, wsparcie przedsięwzięć informacyjnych, infrastruktura,
- marketing i promocja.

Oprócz rozwoju turystyki w ramach w/w celu szczegółowego przewiduje się następujące cele operacyjne:

- wykorzystanie walorów krajobrazu kulturowego dla rozwoju gminy,
- wykorzystanie walorów krajobrazu historycznego dla rozwoju gminy.

1.3. Cel szczegółowy III

Inwestycje w człowieka - system edukacji dostosowany do rynku pracy

W ramach tak sformułowanego celu zakłada się następujące cele operacyjne:

- **wspieranie rozwoju systemu oświaty gminnej na poziomie szkoły podstawowej i gimnazjum,**
- **wspieranie rozwoju systemu oświaty na poziomie szkolnictwa średniego i zawodowego, skorelowanego z potrzebami rynku pracy,**
- **stworzenie systemu szkoleń i kursów dla dorosłych związanego z procesem restrukturyzacji obszaru wiejskiego Gminy Iława**

Jednym z najważniejszych czynników konkurencyjności Gminy Iława jest jakość jej zasobów ludzkich, a w szczególności kwalifikacji zawodowych oraz wiedzy ogólnej. Istnieje zatem konieczność stworzenia sprawnego systemu edukacji, dostosowanego do potrzeb indywidualnych, a przede wszystkim do rynku pracy.

Głównym powodem tych działań jest podniesienie świadomości i poziomu wiedzy rynkowej (ekonomicznej) rolników. Niezbędne jest stworzenie instytucji działających w zakresie doradztwa prawno-ekonomicznego i fachowego oraz wprowadzenie systemu szkoleń i lepszego przepływu informacji.

Strategia zakłada wsparcie dla towarowych gospodarstw rolnych, aby mogły one skutecznie konkurować w warunkach Unii Europejskiej. Dzięki rozwojowi gospodarstw specjalistycznych – towarowych wzrośnie zapotrzebowanie na przetwórstwo, usługi oraz wzrośnie koniunktura gospodarcza dla firm obsługujących rolnictwo.

Powodzenie tych działań będzie w głównej mierze zależec od poziomu wiedzy fachowej producentów żywności.

Zasadniczą rolę będzie odgrywał również marketing artykułów rolnych. W tym celu należy z jednej strony stworzyć system instytucji marketingowych, z drugiej zaś przygotować społeczeństwo do tzw. myślenia rynkowego.

Strategia zakłada, że nastąpi poprawa efektywności funkcjonowania małych gospodarstw rolnych dzięki podejmowaniu działalności alternatywnej takiej, jak: produkcja ekologiczna żywności, ogrodnictwo, agroturystyka. Powodzenie tych działań zapewnić może tylko i wyłącznie efektywny system szkoleń.

Oprócz w/w celów operacyjnych przewiduje się realizację następujących celów:

- wychowanie przez sport, a w szczególności wspieranie wszelkiego rodzaju form aktywności sportowej, w tym działalności uczniowskich klubów sportowych,
- łagodzenie patologii społecznych

1.4. Cel szczegółowy IV

Modernizacja i rozwój infrastruktury technicznej

Warunkiem rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Iława jest nowoczesna, sprawna infrastruktura techniczna, która przyczyni się do zachowania nienaruszonych i poprawy – wymagających tego – walorów przyrodniczych. W ramach tak przyjętego celu szczegółowego przewiduje się następujące cele operacyjne:

- poprawa jakości istniejącej sieci drogowej oraz budowa nowych odcinków,
- budowa infrastruktury technicznej na rzecz ochrony środowiska dostosowanej do Norm Unii Europejskiej (system kanalizacji, oczyszczanie ścieków, system gospodarki odpadami stałymi)

Cel operacyjny:

- **poprawa jakości istniejącej sieci drogowej oraz budowa nowych odcinków**

Teren gminy Iława obsługują drogi zaliczane do kategorii dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych.

Droga krajowa (ogłoszona w Dzienniku Ustaw Nr 160 i Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 1998r.) obsługująca gm. Iława, to:

- droga Nr 16 Dolna Grupa – Grudziądz – Iława – Ostróda – Olsztyn – Mrągowo – Ełk – Augustów o nawierzchni bitumicznej w średnim/złym stanie technicznym do Iławy i na odc. za Iławą w dobrym.

Łączna długość drogi krajowej w gminie wynosi 29,2 km. Droga ta ma strategiczne znaczenie dla rozwoju całego województwa warmińsko-mazurskiego, w tym również Gminy Iława, ze względu na zwiększenie zewnętrznej dostępności oraz w efekcie końcowym wzrost zainteresowania ze strony inwestorów zewnętrznych. Droga ta wymaga modernizacji, lecz takie działanie zależy od polityki rządu. Strategia rozwoju Gminy Iława zakłada stworzenie skutecznego lobbingu w celu przekształcenia tej drogi na drogę ekspresową oraz jej rekomendację jako połączenia priorytetowego.

Drogi wojewódzkie zgodnie z Dziennikiem Ustaw nr 160 obsługujące gminę Iława to:

- droga nr 521 Kwidzyn – Prabuty – Susz – Iława o nawierzchni bitumicznej w średnim stanie technicznym
- droga nr 536 Iława – Samplawa o nawierzchni bitumicznej w średnim / złym stanie technicznym.

Łączna długość dróg wojewódzkich w gminie Iława wynosi 17,0 km.

Na podstawie ustawowych kryteriów określających drogi wojewódzkie proponuje się utrzymanie kategorii wszystkich dróg wojewódzkich oraz stworzenie odpowiedniego lobbingu, w celu poprawy jakości tych dróg.

Drogi powiatowe obsługujące gminę Iława, to zgodnie z Dziennikiem Ustaw nr 133 z roku 1998 następujące ciągi :

- droga nr 26221 Iława – Jerzwałd o nawierzchni bitumicznej
- droga nr 26227 Szymbark – Gardzień o nawierzchni bitumicznej na odcinku Szymbark – Starzykowo, na pozostałym odcinku o nawierzchni gruntowej.
- droga nr 26228 Laseczno – Szymbark o nawierzchni bitumicznej
- droga nr 26229 Stradomno – Segnowy o nawierzchni bitumicznej na odcinku Stradomno – Nejdyki, na pozostałym odcinku o nawierzchni gruntowej
- droga nr 26230 Ząbrowo – Gałdowo, o nawierzchni bitumicznej
- droga nr 26231 Laseczno Małe – Gałdowo – Babięty o nawierzchni bitumicznej
- droga nr 26232 Laseczno Małe – Mózgowo – Gulb o nawierzchni twardej
- droga nr 26233 Laseczno – Gulb – Trupel o nawierzchni bitumicznej
- droga nr 26234 Stradomno – Wikielec o nawierzchni bitumicznej
- droga nr 26235 Iława – Wonna o nawierzchni bitumicznej
- droga nr 26236 Iława – Katarzynki – Radomno o nawierzchni bitumicznej
- droga nr 26238 Dziarny – Kałduny, o nawierzchni bitumicznej na odcinku Dziarny – Dół, na pozostałym odcinku o nawierzchni gruntowej
- droga nr 26239 Dziarny – Mątyki – Franciszkowo o nawierzchni twardej
- droga nr 26240 Rożental – Kałduny o nawierzchni bitumicznej
- droga nr 26241 Rudzienice – Turznica o nawierzchni bitumicznej na odcinku Rożental – Mątyki, na pozostałym odcinku o nawierzchni gruntowej
- droga nr 26243 Rodzone – Mały Bór o nawierzchni bitumicznej
- droga nr 26224 Frednowy – Wiewiórka, na pozostałym odcinku o nawierzchni bitumicznej na odcinku Frednowy – Wiewiórka, na pozostałym odcinku o nawierzchni gruntowej
- droga nr 26223 Iława – Boreczno o nawierzchni bitumicznej

- droga nr 26226 Lipowy Dwór – Szalkowo – Kamień o nawierzchni bitumicznej na odcinku Lipowy Dwór – Szalkowo, na pozostałym odcinku o nawierzchni gruntowej ulepszonej.
- droga nr 26838 Miłomłyn – Samborowo o nawierzchni bitumicznej
- droga nr 26225 Rudzienice – Tynwałd o nawierzchni bitumicznej.

Stan techniczny dróg powiatowych można określić jako średni z odcinkami w złym stanie. Analizując na tych drogach komfort jazdy należałoby przyjąć, że ich stan techniczny jest w większości zły, ponieważ liczne połatane dziury powodują nierówności nawierzchni utrudniające jazdę samochodem. Część dróg powiatowych posiada nienormatywną szerokość nawierzchni (4,0 – 4,5 m), co przy bardzo małym ruchu samochodów osobowych i dobrze utrzymanych poboczach jest do przyjęcia, ale biorąc pod uwagę potrzeby komunikacyjne gminy, oraz fakt że po drogach tych odbywa się również ruch samochodów ciężarowych należy te drogi zmodernizować.

Łączna długość dróg powiatowych obsługujących gminę Iława wynosi 137,7 km, w tym dróg o nawierzchni twardej 118,3 km – tj. 86 %.

Drogi te pełnią funkcję głównych powiązań sieci osadniczej na terenie gminy a także wiążą gminę z województwem. **Zgodnie z kryterium zawartym w Dzienniku Ustaw nr 106 z 1998 r., z analizy obecnego układu widać, że nie wszystkie drogi powiatowe to kryterium spełniają, Działania, które powinny zostać podjęte w ramach w/w celu operacyjnego to :**

- skuteczny lobbying, aby drogi te zostały ujęte jako priorytetowe w strategii rozwoju Powiatu Iławskiego.

Drogi gminne obsługujące gminę Iława (ogłoszone w Dzienniku Urzędowym byłego województwa olsztyńskiego) o łącznej długości 63 km posiadają w większości nawierzchnię twardą betonową (grunt stabilizowany cementem) w bardzo zróżnicowanym stanie technicznym.

Strategia zakłada potrzebę pilnej modernizacji, polegającej na wzmocnieniu istniejącej nawierzchni warstwami bitumicznymi oraz wykonaniu właściwie ukształtowanego korpusu dróg wraz z odwodnieniem.

Dotychczasowe **drogi zakładowe** zgodnie z przepisami zawartymi w Dzienniku Ustaw nr 106 z dnia 21 lipca 1998r zaliczone zostały do dróg wewnętrznych. Ogólna długość dróg zakładowych na terenie gminy Iława wynosiła 29 km, w tym dróg o nawierzchni twardej jest 11 km.

Drogi gminne i wewnętrzne tworzą układ komunikacyjny bezpośrednio obsługujący sieć osadniczą (w tym i rozproszoną), ośrodki turystyczne oraz zapewniają dojazd do pól i lasów. Łączna długość wszystkich dróg twardych na terenie gminy Iława (bez dróg gminnych) wynosi 164,5 km co daje wskaźnik gęstości dróg twardych wynoszący 40 km na 100 km². Wskaźnik ten określa, że jest to gmina o średniej gęstości dróg twardych – (pomijając ich stan techniczny).

Cel operacyjny:

Budowa infrastruktury technicznej na rzecz ochrony środowiska dostosowanej do Norm Unii Europejskiej (system kanalizacji, oczyszczanie ścieków, system gospodarki odpadami stałymi)

Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków.

Barierą rozwoju Gminy Iława jest brak uregulowanej gospodarki ściekowej w większości miejscowości gminy. Zwodociągowanie gminy w ok. 90 %, przy jednoczesnym braku rozwiązania gospodarki ściekowej w oparciu o oczyszczalnie ścieków prowadzi do degradacji środowiska i stanowi potencjalne zagrożenie dla podziemnych warstw wodonośnych, będących źródłem wody pitnej gminy.

Etapy działań w zakresie skanalizowania terenu gminy przedstawia poniższa tabela :

Urządzenia oczyszczania ścieków	Główne kierunki rozwoju sieci magistralnych kanalizacji sanitarnej	Etapy realizacji
Istniejąca oczyszczalnia ścieków w m. Iławie (Dziarny)	m. Iława – Szałkowo - Kwiry	Istniejąca
	m. Iława – Radomek – Szeplerzyzna Wikielec - Karaś	Istniejąca, w trakcie realizacji
	m. Iława – Nowa Wieś – Kamień Duży – Wola Kamieńska	I
	Kwiry – Tynwałd – Makowo - Jezierzyce	II
	Dziarnówko – Dziarny – Ławice – Kałduny – Rudzienice – Frednowy – Franciszkowo Górne	
	Kałduny - Gromoty	
Istniejąca oczyszczalnia ścieków w m. Suszu	Siemiany – Januszewo (gm. Susz)	I
Projektowana oczyszczalnia	Obsługa miejscowości rejonu : Ząbrowo,	III

ścieków w zach. części gminy	Gałdowo, Laseczno	
------------------------------	-------------------	--

Gospodarka odpadami.

Pojemność istniejącego składowiska miejskiego w Iławie zaspokaja aktualne potrzeby gminy. Jednakże z uwagi na brak zbiórki, segregacji i utylizacji odpadów gospodarka odpadami stałymi na terenie gminy jest na niskim poziomie. W związku z obowiązującymi normami w zakresie gospodarki odpadami konieczna staje się realizacja systemowego rozwiązania, obejmującego w/w elementy. System ten ze względów ekonomicznych nie jest możliwy jako inwestycja w skali jednej gminy, co wymagać będzie działań organizacyjnych i kapitałowych w skali powiatu lub celowego związku gmin. Planuje się budowę wspólnego wysypiska śmieci dla całego Powiatu Iławskiego, zlokalizowanego na terenie Gminy i Miasta Kisielice.

Cel operacyjny

Modernizacja istniejącej sieci wodociągowej.

Lp.	Miejscowość	Ilość studni	Q w m ³ /h	H głęb w m	Pobór wody w m ³ /dobę	Uwagi	Wodociąg Obsługujący Miejscowości
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Karaś	2 (3)	112,0	141,0	180,0	sieć~30km	Karaś - Radomek
			112,0	145,0		prz.~7,2km	Szeplerzyzna, Wikelec, Stradomno, Nejdyki
2	Ławice	2	65,0 50,0	30,0 28,0	40,0	sieć~3,2 km prz. ~1,1 km	Ławice, Dziarny, Dół, Dłużewo, Lipy, Dąbrowo
3	Kałduny	2	50,0 50,0	31,0 111,0	80,0	sieć~10,5 km prz. ~2,2 km	Kałduny, Łowizowo, Julin, Kałdunki, Gromoty, Dąbrowo
4	Mątyki	2	40,0 40,0	48,5 45,0	220,0	sieć~13km prz.~4,0 km	Mątyki, Kałdunki, Dąbrowo
5	Rudzienice	2	60,0 60,0	48,5 45,8	aktual. nieczyn.	sieć~6,0 km prz.~1,5 km	Rudzienice, Kałdunki, Stare Rudzienice
6	Franciszkowo Górne	2	65,0 50,0	72,0 71,3	220,0	sieć~7,2 km prz. ~2,0 km	Franciszkowo Górne, Wesołowo, Przejazd, Pikus, Borek, Stanowo
7	Nowa Wieś	2	65,0 60,0	35,0 45,0	120,0	sieć~2,0 km prz.~0,8 km	Nowa Wieś, Kamień Mały, Kamień Duży, Lipowy Dwór, Karłowo

							Szałkowo, Tynwałd
8	Frednowy	2	45,0 40,0	56,0 72,0	300,0	sieć~9,5 km prz.~3,5 km	Frednowy, Wilczany Makowo, Tynwałd
9	Wola Kamińska	2	48,0 40,0	36,0 40,0	180,0	sieć~12,5 km prz.~3,0 km	Wola Kamińska, Szałkowo, Kwiry
10	Siemiany	2	40,0 40,0	40,0 35,0	60,0	sieć~11km prz.~2,0 km	Siemiany, Piec, Szwalewo, Rożek
11	Gulb	2	65,0 50,0	47,0 47,0	220,0	sieć~28,5 km prz.~9,0 km	Gulb, Skarszewo, Mózgowo, Laseczno, Laseczno Małe, Nejdyki
12	Ząbrowo	2	65,0 60,0	45,0 40,0	250,0		Ząbrowo, Starzykowo, Segnowy, Gałdowo, Szymbark, Gardzień
13	Starzykowo	2	15,0 15,0	- -	-	nieczynne do likwidacji	

projektowane realizacje:

- wodociąg Karaś – Kamionka
- modernizacja ujęcia w Rudzienicach

Cel operacyjny

Rozbudowa sieci gazowniczej

Teren gminy zasilany jest w gaz ziemny przewodowy z sieci magistralnej wysokiego ciśnienia , prowadzonej z miejscowości Szydłak do miasta Ławy. Na terenie gminy gaz ziemny występuje w miejscowości Nowa Wieś, Kamień Duży.

W miejscowości Nowa Wieś istnieje stacja redukcyjna I^o o przepustowości 3000 m³/h, a gazociąg średniego ciśnienia będzie rozbudowany w kierunku Szałkowa. W polityce przestrzennej gminy nie zakłada się budowy sieci rozdzielczej niskiego ciśnienia w obszarach wiejskich z udziałem środków budżetowych gminy.

Cel operacyjny

Inwestycje w zakresie gospodarki ciepłej.

Gospodarka ciepła na terenie gminy opiera się o własne kotłownie lokalne i indywidualne źródła ciepła. Kotłownie opalane są głównie paliwem stałym (węgiel) oraz coraz częściej projektowanymi kotłowniami na olej opałowy lekkiego typu Ekoterm.

W miejscowości Nowa Wieś i Kamień Duży wszystkie nowoprojektowane kotłownie są opalane gazem ziemnym.

Istniejące źródła ciepła zaspokajają poszczególnych odbiorców, jednakże stan techniczny tych obiektów w większości nie odpowiada obowiązującym normom, a ich niska sprawność, wysoki poziom emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego czy wysokie koszty eksploatacji sprawiają, że stają się one nieekonomiczne. W związku z tym zachodzi konieczność modernizacji źródeł ciepła co prowadzi do racjonalizacji wykorzystania energii i ochrony powietrza atmosferycznego. Następować to powinno przez eliminację nierentownych źródeł ciepła w wyniku kompleksowego zastosowania automatyki i najnowszych technologii oczyszczania spalin oraz przez udział gazu ziemnego jako paliwa opałowego w przypadkach sfinansowania przez zainteresowanych użytkowników realizacji sieci rozdzielczej gazowej w celu przyłączenia ich nieruchomości.

Cel operacyjny

Inwestycje w zakresie elektroenergetyki.

Sieć energetyczna SN 15 kV zasilająca stacje transformatorowo – rozdzielcze 15/0,4 kV znajdujące się w obszarze gminy Iława wyprowadzona jest ze stacji 110/15 kV „ GPZ IŁAWA”, zlokalizowanej na terenie miasta Iława.

GPZ IŁAWA jest stacją z napowietrzną rozdzielnią 110 kV z jednosystemową sekcjonowaną 32 połową rozdzielnią 15 kV.

Zasilony on jest czterema liniami napowietrznymi WN 110 kV (Ostróda, Nowe Miasto Lubawskie, Susz, Łasin). Wszystkie te linie przebiegają przez teren gminy.

Linie SN 15 kV wykonane są głównie jako napowietrzne. Linie kablowe występują jedynie w rejonach zalesionych i zasilających stacje transformatorowe 15/0,4 kV osrodków wypoczynkowych: rejon Smolnik, okolice Makowa, Chmielówki, Sarnówka, Tynwałdu nad Jeziorem Jeziorak oraz okolice Kalitki nad jez. Gil Wielki. Ponadto kable występują w okolicy m. Frednowy, Przejazd, Nowa Wieś (przejście przez tory PKP).

W okolicy miejscowości Przejazd znajduje się punkt rozdzielczy sieci 15 kV „PZ Przejazd”.

Sieć terenowa SN 15 kV powiązana jest z liniami wyprowadzonymi z GPZ – ów obsługujących sąsiednie gminy.

Sieć WN 110 kV, SN 15 kV i stacje transformatorowe 15/0,4 kV a także „ GPZ Iława” są własnością Zakładu Energetycznego S.A. w Olsztynie.

Istniejący stan sieci oraz jego układ w sposób zadawalający zapewnia odbiorcom dostawę energii elektrycznej. Każde dodatkowe zapotrzebowanie mocy elektrycznej realizowane będzie

poprzez modernizację istn. stacji transf. 15/0,4 kV (wymiana transformatorów) lub budowę nowych stacji 15/0,4 kV z podłączeniem do istn. układu sieci 15 kV – w zależności od lokalizacji nowych odbiorców.

W zakresie rozbudowy sieci 110 kV planowana jest budowa w latach 2000 – 2001 nowej stacji 110/15 kV. Lokalizacja przyszłego GPZ – u znajduje się na styku miasta i gminy Iława przy północno – wschodniej granicy miasta na terenie gminy. Celem budowy w/w GPZ-u jest zapewnienie pokrycia wzrostu zapotrzebowania na moc i energię elektryczną, związanego z rozwojem infrastruktury (przede wszystkim miasta Iławy) oraz poprawy warunków pracy sieci 15 kV (zmiana układu pracy sieci miejskiej z pierścieniowego na magistralny) i pewności zasilania sieci terenowej.

Z chwilą wybudowania nowego GPZ – u sieć terenowa SN 15 kV znajdująca się w bezpośrednim jego sąsiedztwie będzie do niego przyłączona, a linia WN 110 kV Iława – Ostróda przebiegająca w pobliżu będzie rozcięta i wprowadzona do GPZ –u.

Sieć terenowa SN 15 kV podlegać będzie sukcesywnej modernizacji, polegającej na wymianie przewodów na liniach napowietrznych na izolowane z wykorzystaniem istniejących konstrukcji wsporczych.

Cel szczegółowy V

Organizacja bazy surowcowej dla przemysłu rolno – spożywczego (mleko, młode bydło rzeźne, drób).

Cel operacyjny :

- **poprawa funkcjonowania gospodarstw rolnych**

Cel powyższy zakłada wsparcie dla towarowych gospodarstw rolnych, aby mogły skutecznie konkurować w warunkach Unii Europejskiej. Dzięki rozwojowi gospodarstw specjalistycznych – Towarowych wzrośnie zapotrzebowanie na przetwórstwo, usługi, oraz wzrośnie koniunktura Gospodarcza dla firm obsługujących rolnictwo.

Zasadniczą rolę będzie odgrywał tutaj marketing artykułów rolnych. Poprawa efektywności funkcjonowania małych gospodarstw rolnych będzie możliwa dzięki podejmowaniu działalności alternatywnej tj. produkcja ekologicznej żywności, ogrodnictwo, agroturystyka.

Warunkiem koniecznym powodzenia tych działań jest podniesienie świadomości i poziomu wiedzy rynkowej (ekonomicznej) rolników. Niezbędne jest stworzenie instytucji działających w zakresie doradztwa prawno – ekonomicznego i fachowego oraz wprowadzenie systemu szkoleń i lepszego przepływu informacji.

Cel operacyjny:

- **produkcja BIO żywności i żywności ekologicznej**

Cel ten zakłada wykorzystanie doskonałego potencjału jaki posiada Gmina Ława w postaci czystego środowiska naturalnego. Realizacja tego celu doprowadzi do zwiększenia produkcji żywności oznakowanej na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym, o wysokich walorach zdrowotnych. Wymagało to będzie wykrycia tzw. nisz w gospodarce żywnościowej Unii Europejskiej oraz określenia konkretnych branż produkcji żywności.

V. NARZĘDZIA I INSTRUMENTY REALIZACJI STRATEGII

5.1. Środki finansowego wsparcia rozwoju

Realizacja celów określonych w strategii rozwoju gminy będzie możliwa dzięki finansowemu wsparciu z następujących źródeł:

I. Źródła zagraniczne

a) źródła europejskie

- program SAPARD oraz programy celowe Unii Europejskiej zaadresowane do krajów będących w okresie przedakcesyjnym na lata 2000-2006
- programy wspólnotowe adresowane do krajów członkowskich Unii Europejskiej w partnerstwie z krajami ubiegającymi się o członkostwo
- programy realizowane przez instytucje wspierające modernizację rolnictwa i restrukturyzację obszarów wiejskich (koordynowane przez Agrolinię, LGPP, 4H, UKIE)
  - a) celowe programy bilateralne finansowane przez kraje Europy Zachodniej i USA
- kredyty i pożyczki na modernizację przedsiębiorstw przemysłu rolno-spożywczego, programy edukacyjne i szkoleniowe, wyjazdy studialne grup fachowych

II. Środki krajowe

a) środki publiczne:

- koordynowane przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
- koordynowane przez fundacje i fundusze (Counterpart Fund, Fundacja Wspomagania Wsi, Fundacja Polsko-Niemiecka)
- koordynowane przez Agencję Własności Rolnej Skarbu Państwa
- koordynowane przez fundusze ochrony środowiska (NFOŚ, WFOŚ, Ekofundusz)

b) środki własne:

- środki własne inwestorów
- środki pozyskane w ramach partnerstwa z Gminą Grainet
- środki własne gminy
- środki pozyskiwane dzięki inicjatywom gminy

5.2. Instytucjonalne wsparcie rozwoju

Rozwój lokalny opierać się będzie na:

- a) partnerstwie gminy ze szczeblem regionalnym i lokalnym
- b) partnerstwie wyspecjalizowanych instytucji pozagminnych mających charakter consultingowy, doradczy, monitorujący, kontrolny i finansujący-w zależności do szczegółowego projektu; dla projektów realizowanych w ramach operacyjnego programu SAPARD główną instytucją będzie ARiMR
- c) partnerstwie z towarzystwami, stowarzyszeniami i innymi pozarządowymi instytucjami powołanymi celem wsparcia realizacji konkretnego projektu

Szczegółowy zestaw instytucji i proponowanych środków oraz źródeł wsparcia finansowego zostanie zawarty w kartach opracowywanych projektów.

5.3.Samoorganizacja i udział społeczności lokalnej w przygotowaniu i realizacji strategii

1. przygotowanie strategii

W procesie przygotowania strategii rozwoju Gminy Iława brały udział następujące grupy:

- a) Zespół Roboczy złożony z pracowników Urzędu Gminy w Iławie oraz GOK, GOPS i ZOSS
- b) Konwent Rozwoju Gminy w składzie:
  - 1.Henryk Szabelski – Dyrektor Zespołu Obsługi Szkół Samorządowych – oświata
  - 2.Michał Kwiatkowski – przedstawiciel branży turystycznej
  - 3.Janusz Lipski – przedstawiciel biznesu – Prezes IZD „Ekodrob S.A.” Iława
  - 4.ks. Adam Olszewski – przedstawiciel Kościoła
  - 5.Marek Niesłuchowski – przedstawiciel Związku Hodowców Drobiu
  - 6.Jan Olejnik – przedstawiciel Izby Rolniczej
  - 7.Henryk Plis – przedstawiciel Towarzystwa Ziemi Rudnickiej
  - 8.Zbigniew Dominiczak – przedstawiciel Towarzystwa na Rzecz Rozwoju Ząbrowa
  - 9.Edward Baranowski – przedstawiciel branży agroturystycznej
  - 10.Kazimierz Górski – przedstawiciel branży drzewnej – prezes firmy „Drewgór” w Karasiu
  - 11.Piotr Matusik – przedstawiciel Rady Gminy i Nadleśnictwo Iława
  - 12.Katarzyna Olszewska – przedstawiciel samorządu gospodarczego – Dyrektor Iławskiej Izby Gospodarczej
  - 13.Bolesław Jurczak – przedstawiciel organizacji sportowych
  - 14.Jan Olszewski – przedstawiciel sołectw gminy Iława
  - 15.Jan Macura – przedstawiciel branży drobiarskiej – Ośrodek Hodowli Indyków we Frednowych
  - 16.Barbara Falencik – przedstawiciel branży agroturystycznej – Prezes Stowarzyszenia Turystyki Wiejskiej Pojezierza Iławskiego
  - 17.Włodzimierz Olszewski – przedstawiciel branży drobiarskiej – Farmer Sp. z o.o.
  - 18.Zbigniew Liss – przedstawiciel samorządu gospodarczego – Iławska Izba Gospodarcza
  - 19.Wiesław Zybert – przedstawiciel Związku Hodowców Bydła

Skład Konwentu Rozwoju Gminy został celowo dobrany, aby znaleźli się w nim

reprezentanci wszystkich grup społecznych. W trakcie spotkań tematycznych skład Konwentu był celowo poszerzany.

2. realizacja strategii

Zakłada się, że społeczność lokalna będzie aktywnie uczestniczyć w realizacji strategii poprzez:

- pozostawienie Konwentu Rozwoju Gminy oraz poszerzenie jego składu w zależności od opracowywanych programów
- uaktywnienie lub powołanie instytucji pozarządowych w postaci stowarzyszeń, towarzystw, grup producenckich, uczniowskich klubów sportowych celem zogniskowania środowisk przy realizacji projektów operacyjnych
- partnerstwo przedstawicieli ciał społecznych z organami władzy

Gmina odegra kluczową rolę w koordynacji form kształcenia ponadpodstawowego, w celu przygotowania młodzieży na rynki pracy.

Przy pomocy instytucji pozarządowych (lokalnych i pozalokalnych) uruchomione zostaną małe formy kształcenia z zakresu edukacji permanentnej w celu przystosowania społeczności lokalnej do zachodzących przemian.